

REBALANS II

PROGRAMA DELA ZNANSTVENO-RAZISKOVALNEGA SREDIŠČA KOPER za leto 2023 (NOVEMBER 2023)

VSEBINA

UVOD K PROGRAMU DELA ZRS Koper za leto 2023	6
1. VIZIJA IN POSLANSTVO ZRS Koper	9
1.1. Vizija	9
1.2. Poslanstvo	9
2. PREDSTAVITEV ZRS Koper:.....	10
2.1. Osnovni podatki	10
2.2 ORGANIZIRANOST	11
2.3. Organi ZRS Koper	12
3. POUDARKI PROGRAMA DELA ZA LETO 2023	14
4. DOLGOROČNI CILJI.....	16
5. LETNI CILJI TER PROJEKTI IN NALOGE ZA URESNIČITEV CILJEV ZA LETO 2023	19
5.1 Opisni kazalniki in aktivnosti na področju promocije:.....	21
5.2 Fizični in finančni kazalniki ciljev:	22
5.3 KAZALNIKI	23
6. ZAKONSKE IN DRUGE PODLAGE NA KATERIH TEMELJIJO CILJI IN AKTIVNOSTI ZRS Koper:	28
7. PROJEKTI IN PROGRAMI	30
7.1. Znanstvenoraziskovalna dejavnost, vključena v sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: S-ZRD-O)	30
7.2. Infrastrukturni program	44
7.3. Mednarodno sodelovanje	44
8. NAČRT INVESTICIJ IN INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJ	52
8.1 Investicije v zgradbe	52
8.2. Investicije v osnovna sredstva	54
8.3. Investicijsko vzdrževanje	54
9. DRUGA POJASNILA, KI OMOGOČAJO RAZUMEVANJE PREDLAGANIH CILJEV.....	55
9.1. Opis raziskovalnih projektov in programov	55
10. REBALANS FINANČNEGA NAČRTA 2023	86
10.1 Splošni del finančnega načrta	Napaka! Zaznamek ni definiran.
10.1.1. Izhodišča in kazalci, na katerih temeljijo izračuni in ocene potrebnih sredstev za leto 2023	Napaka! Zaznamek ni definiran.
10.1.3 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu obračunskega toka	Napaka! Zaznamek ni definiran.

10.1.4 Načrt prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
10.1.5 Načrt računa finančnih terjatev in naložb	Napaka! Zaznamek ni definiran.
10.1.6 Načrt računa financiranja	Napaka! Zaznamek ni definiran.
10.2 SEZNAM PRILOG	Napaka! Zaznamek ni definiran.

11. KADROVSKI NAČRT	104
11.1. Sistemizacija delovnih mest	104
11.2. Notranja organizacijska struktura.....	104
11.3. Kadrovske preglednice	106

SPREMEMBE V RABALANSU PROGRAMA DELA ZRS Koper za leto 2023:

Spremembe v rebalansu programa dela so v celotnem tekstu označene z rdečo barvo.

- **TČ. 2. PREDSTAVITEV ZRS Koper:**– dodani so novi inštituti, spremenjena je organiziranost skupnih infrastrukturnih enot ter služb uprave ZRS Koper, kot posledica reorganizacije. Dodani so novi člani organov ZRS Koper in predstojniki novih inštitutov.
- **TČ 5.3 KAZALNIKI** - spremenjene so načrtovane vrednosti finančnih kazalnikov vezanih na financiranje s strani ARIS, skladno z novimi izhodišči ter vrednosti finančnih kazalnikov mednarodnih projektov glede na odobrene projekte znane v času priprave rebalansa.
- **TČ. 6. ZAKONSKE IN DRUGE PODLAGE NA KATERIH TEMELJIJO CILJI IN AKTIVNOSTI ZRS Koper** – dodani so pravni akti.
- **TČ. 7. PROJEKTI IN PROGRAMI** - skladno s sklepom ARIS so spremenjene višine sredstev stabilnega financiranja ter dodan razvojni steber. Dodani so novi projekti in programi pridobljeni v času priprave rebalansa, in sicer 2 bilateralna projekta, 2 temeljna raziskovalna projekta. V sklopu mednarodnega sodelovanja sta dodana projekt SPOZNAJ in KRPAN.
- **TČ. 8. NAČRT INVESTICIJ IN INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJ** – zaradi sprememb pri izvedbi investicij je posodobljeno predmetno poglavje.
- **TČ. 10. REBALANS FINANČNEGA NAČRTA** – vsebine so posodobljene glede na nova izhodišča in dodatne vsebine, ki niso bile zajete v prvotnem načrtu za leto 2023.

SPREMEMBE V RABALANSU II PROGRAMA DELA ZRS Koper za leto 2023:

Spremembe v rebalansu programa II dela so v celotnem tekstu označene z modro barvo.

- **UVOD K PROGRAMU DELA** – dodani so na novo pridobljeni projekti.
- **TČ 2.3 Organi ZRS Koper** - dodano je nova vodja infrastrukturne enote - Center za upravljanje projektov
- **TČ 3. POUDARKI PROGRAMA DELA ZA LETO 2023** - dodani so spremembe, ki so se zgodile v času od sprejema prvega rebalansa Letnega programa dela (novo pridobljeni projekti, nove zaposlitve)
- **TČ 5.3 KAZALNIKI** spremenjene so načrtovane vrednosti finančnih kazalnikov vezanih na financiranje s strani ARIS, skladno z novimi izhodišči ter vrednosti finančnih kazalnikov mednarodnih projektov glede na odobrene projekte znane v času priprave rebalansa II.
- **TČ. 7. PROJEKTI IN PROGRAMI** - Dodani so novi projekti pridobljeni v času priprave rebalansa. Podrobneje je opisan in dodan postopek za prijave novih programskih skupin in mladih raziskovalcev in pridobljenih sofinanciranj odprtega dostopa.
- **9.1. Opis raziskovalnih projektov in programov** – dodani so na novo pridobljeni raziskovalni projekti sofinancirani s strani ARIS
- **TČ. 8. NAČRT INVESTICIJ IN INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJ** – zaradi sprememb pri izvedbi investicij je posodobljeno predmetno poglavje.
- **TČ. 10. REBALANS FINANČNEGA NAČRTA** – vsebine so posodobljene glede na nova izhodišča in dodatne vsebine, ki niso bile zajete v prvotnem načrtu za leto 2023 in rebalansu I.
- **TČ. 11 KADROVSKI NAČRT** – spremenjene kadrovske tabele

UVOD K PROGRAMU DELA ZRS Koper za leto 2023

ZRS Koper je v prvih petih letih od vzpostavitve ponovnega statusa samostojnega javnega raziskovalnega zavoda z nadpovprečno uspešnim znanstvenoraziskovalnim delom raziskovalcev/k in vodstva ter kakovostno podporo strokovnih sodelavcev/k jasno zastavil pot in postavil visoke standarde odličnosti za nadaljnji razvoj raziskovalne inštitucije. Sledeč zastavljenim smernicam bo ZRS Koper še nadalje tlakoval pot raziskovanju in inovacijam v primorskem obmejnem in čezmejnem prostoru, Sredozemlju in Srednji Evropi. Temu bomo sledili tudi v letu 2023.

Nov Zakon o raziskovalni in inovacijski dejavnosti podaja raziskovalnim zavodom dodatno avtonomijo ter hkrati prenaša številne odgovornosti na vodstvo zavoda. Te spremembe, ki se intenzivno kažejo tudi v financiranju znanstvenoraziskovalnega dela od nas zahtevajo sprejetje strategije, s katero bomo opredelili vlaganja in usmerjanje nadaljnjega razvoja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. V sodelovanju z ARRS in sprejetimi podzakonskimi akti bomo iskali najboljše možnosti organiziranja in vlaganja v nove razvojne projekte. Tudi v bodoče bomo ostali aktivni člani KOsRIS- a ter si skupaj z ostalimi javnimi raziskovalnimi zavodi (JRZ) prizadevali za dvig kakovosti znanstvenoraziskovalnega prostora v Sloveniji ter njegovo primerljivost s širšim mednarodnim raziskovalnim prostorom.

Kljub specifičnemu obdobju, ki ga je zaznamovala epidemija COVID-19 smo nadaljevali načrtano pot v znanstveni odličnosti. Temelječ na izhodiščih zunanje evalvacije, ki smo jo eden prvih JRZ v Sloveniji izvedli v letu 2022, bomo usmerili svoje delovanje v prihodnje. Vsekakor je za nami izredno dinamično obdobje naglega in zelo intenzivnega razvoja na vseh področjih. Vsled tega bomo na osnovi strokovnih ocen priznanih mednarodnih elevatorjev premislili dosežene rezultate in zastavili nove prioritete z zmerno rastjo in s ciljem stabilizacije dosežene ravni.

Posebna izziva tudi nadalje ostajata integracija raziskovanja v procese sodelovanja z gospodarstvom ter soočanje s sodobnimi raziskovalnimi vprašanji družbenega prostora. Z odgovornostjo do našega poslanstva je za naše nadaljnje delo izjemno pomembno tudi iskanje novih poslovnih možnosti, pri čemer bomo pozornost usmerjali v prepoznavanje inovativnih pristopov raziskovalnega dela ter s tem širjenje partnerskih povezav na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni. Pri tem se soočamo tudi z možnostjo ustanavljanja nekaterih novih jeder raziskovanja predvsem na področju problematike in izzivov modre rasti, sredozemskega kmetijstva, ribištva ter nekaterih drugih, izzivom časa ustrezno razvijajočih se področij raziskovanja. Enako velja za preučevanja nekaterih aktualnih vprašanj vedenjskih znanosti kot tudi posebnosti severno-zahodnega sredozemskega prostora iz vidika zgodovinsko-jezikovnih in religioloških vprašanj. Poleg širjenja dejavnosti in zaposlovanja novih raziskovalcev v obstoječih raziskovalnih inštitutih tako predvidevamo tudi ustanavljanje nekaterih novih raziskovalnih inštitutov. Med pomembnimi imperativi ZRS Koper še vedno ostaja prenos raziskovalnih rezultatov v pedagoško delo. Med temeljnimi cilji raziskovalcev/k je tudi ustvariti kritično maso raziskovalnih dosežkov za prenos znanja v pedagoški proces in posledično razvoj študijskih programov. Naši raziskovalci/ke uspešno delujejo, bodisi na slovenskih javnih kot tudi zasebnih visokošolskih zavodih. Poseben modus sodelovanja pa vzpostavljamo z Evro-sredozemsko univerzo - EMUNI, ki obeta ploden in uspešen prenos raziskovalnih dosežkov v prakso v skupni Evro-sredozemski doktorski šoli - EMPOS.

V letu 2023 se bo na ZRS Koper izvajalo 7 programskih skupin. V letu 2022 smo pridobili nov matični program P6-0434 »KONSTRUKTIVNA TEOLOGIJA V DOBI DIGITALNE KULTURE IN ANTROPOCENA« ter nadaljevanje izvajanja obstoječega programa P5-0381 »KINEZIOLOGIJA ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA«.

Skupaj s štirimi novimi temeljnimi projekti pridobljenimi oktobra 2022 bomo v letu 2023 izvajali 28 raziskovalnih projektov, in sicer: 19 temeljnih, 1 aplikativni, 2 podoktorska, 3 ciljne raziskovalne projekte ter 3 prilagojene projekte, od tega sta bila 2 pridobljena v okviru *Javnega razpisa za sofinanciranje prilagojenih raziskovalnih projektov v okviru komplementarne sheme za prijave na*

razpise Evropskega raziskovalnega sveta (ERC) ter eden na Javnem razpisu za sofinanciranje slovenskega dela dvostranskih ali tristranskih skupnih raziskovalnih projektov Weave, kjer FWO (The Research Foundation – Flanders, FWO) deluje v vlogi vodilne agencije.

V mesecu marcu 2023 smo prejeli še zadnje obvestilo o izboru prijave projekta dr. Helene Motoh, ki je bila oddana na *Javni razpis za sofinanciranje raziskovalnih projektov za leto 2022. Projekt smo pričeli izvajati 1.5.2023.*

V mesecu aprilu 2023 smo prejeli tudi sklep o izboru prijave dr. Luke Šlosarja oddane na Javni poziva za sofinanciranje projektov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter za spodbujanje mednarodne vpetosti slovenskih prijaviteljev – Obzorje Evropa MSCA. *Projekt smo pričeli izvajati 10.6.2023.*

V letu 2022 smo pričeli z izvajanjem štirih novih bilateralnih projektov z Združenimi državami Amerike ter s 1.1.2023 še dveh bilateralnih projektov s Črno goro. Prav tako smo v mesecu juniju 2023 prejeli rezultate prijav oddanih na Javni razpis za sofinanciranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo v letih 2023-2025, na katerem smo pridobili dva nova projekta.

V decembru 2022 smo prejeli rezultate *Javnega razpisa za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme - Paket 21*. Odobreni sta bili 2 prijavi: »Izokinetični dinamometer« in »Nadgradnja opreme za laboratorijsko in terensko raziskovalno dejavnost«. Nakup raziskovalne opreme bo izveden v letu 2023. Prav tako nameravamo sodelovati s prijavi na *Javni razpis za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme - Paket 22*, ki je trenutno v teku in se zaključi 12.7.2023. [Sklep o izboru bomo glede na rokovnik ARIS prejeli v mesecu decembru 2023.](#)

V letu 2023 pričenjamo z izvajanjem štirih (4) novih mednarodnih projektov, posebej bi želeli izpostaviti prestižni projekt Evropskega raziskovalnega sveta (European Research Council) za uveljavljene raziskovalce OPEN BORDERS, financiran iz ERC Advanced Grant ERC-2021-ADG programa. [Na razpisu Interreg ITA_SLO, smo uspešno pridobili 4 nove projekte, ki smo jih začeli izvajati v poletnih mesecih.](#)

V letu 2022 smo na ZRS Koper izvajali skupno enaindvajset (21) mednarodnih in nacionalnih EU projektov, financiranih oz. so-financiranih iz evropskih in mednarodnih shem ter ministrstev in agencij Republike Slovenije. Od tega se je pet (5) mednarodnih in nacionalnih projektov v letu 2022 zaključilo, v letu 2023 pa nadaljujemo z izvajanjem šestnajstih (16) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov iz leta 2022.

V letu 2022 se je začelo izvajati devet (9) novih mednarodnih in nacionalnih projektov, ki so bili potrjeni v letu 2021 in v letu 2022. V letu 2023 se bo začelo izvajati še šest (6) novih mednarodnih projektov, ki so bili odobreni v letu 2022. V letu 2023 pričakujemo oz. načrtujemo pridobitev še dvanajst (12) novih mednarodnih projektov, ki so še v evalvaciji. Vsled temu v letu 2023 načrtujemo izvajanje skupno sedemintridesetih (37) mednarodnih in nacionalnih EU projektov. Do konca leta 2023 pa se bo zaključilo izvajanje sedmih (7) mednarodnih in nacionalnih projektov.

V letu 2022 so Inštituti ZRS Koper ob podpori Centra za upravljanje projektov (v nadaljevanju CUP) oddali sedemindvajset (27) projektnih prijav na mednarodne razpise.

V preteklem letu smo bili uspešni tudi v pridobivanju tržnih projektov in projektov v sodelovanju z lokalno skupnostjo, kar predstavlja uspešno sledenje srednjeročnim ciljem, ki smo si jih zastavili v 5-letnem načrtu.

V petih letih smo uspeli podvojiti število raziskovalk/cev ter skoraj potrojiti pridobljena sredstva. Žal pa nismo uspeli hkrati zagotavljati ustrezno kakovostno raziskovalno in delavno okolje, tako iz vidika informacijsko-tehnološke podpore kot iz vidika raziskovalne infrastrukture in potrebnih laboratorijev. ZRS Koper je sicer na področju pridobivanja raziskovalne opreme z visokim deležem uspešnih prijav na razpise ARRS za sofinanciranje nabave le-te zelo uspešen, žal pa odgovorna politična javnost ne usliši naše velike potrebe po ustreznih in nujno potrebnih novih prostorov za delo in raziskovanje. V letu 2023 bomo tako morali usmeriti vso potrebno energijo za zagotovitev potrebnih prostorov in pridobitev sredstev za vzpostavitev delovanja Laboratorija inštituta za oljkarstvo ZRS Koper na lastni lokaciji. Slednji je iz vidika nadaljnjega delovanja akreditirane dejavnosti in prepotrebne znanstveno-raziskovalne dejavnosti gotovo prva prioriteta. V ta namen smo z Mestno občino Koper podpisali pogodbo o prenosu stavbne pravice za prostore stare karavle na Plavjah, kjer bo v prihodnosti zrasel sodoben center za raziskovanje in preučevanje področja Mediteranskih kultur.

Za nadaljnje kakovostno raziskovalno delo in prenos znanja bo potrebno zagotoviti večje ustrezne prostore tudi Laboratoriju Inštituta za kineziološke raziskave in Mediteranskemu centru zdravja, saj je uporaba obstoječe raziskovalne opreme zaradi premajhnih in neustreznih prostorov onemogočena. V ta namen smo pridobili v najem ustrezne prostore, ki jih bomo prevzeli v marcu 2023.

Pomladi 2023 je predviden zaključek obnove palače Baseggio, kjer bo dobil mesto za delovanje Center za beneško zgodovino in kulturno dediščino ZRS Koper in tako predstavljal določeno razbremenitev upravnih in administrativnih prostorov na obstoječi lokaciji na Garibaldijevi 1. Zelo intenzivno pa bomo nadaljevali tudi vse aktivnosti s ciljem zagotovitve centralne upravne stavbe ZRS Koper za potrebe vseh Inštitutov na novi lokaciji palače De Belli, za katero smo v lanskem letu pridobili stavbno pravico in tako podlage za urejanje nadaljnje potrebne dokumentacije za gradnjo.

Prof. dr. Rado Pišot, direktor

1. VIZIJA IN POSLANSTVO ZRS Koper

1.1. Vizija

Vizija Znanstveno-raziskovalnega središča Koper je postati središče raziskovalne kakovosti v zahodni Sloveniji, zato si prizadeva v svoje vrste privabiti ugledne domače in tuje raziskovalce ter se razvijati v smeri uglednih svetovnih inštitutov za sodobne in napredne znanosti. Z zagotavljanjem kakovostne raziskovalne infrastrukture, spodbudnega okolja in na raziskovalca usmerjeno delovanje strokovnih služb ter informacijsko podprtih dejavnosti želi ZRS Koper k sodelovanju pritegniti zainteresirane kakovostne tako mlade kot tudi uveljavljene raziskovalce.

Raziskovalno delo kot temelj razvoja akademske odličnosti učiteljev in raziskovalcev omogoča tudi povezovanje z visokoškolskimi zavodi, kjer se neposredno uresničuje prenos znanja v študijski proces. Bodoči strokovnjaki na trgu dela bodo tako prepoznali dodano vrednost raziskovalnih dosežkov v praksi. Raziskovalci ZRS Koper bodo še naprej sodelovali in se povezovali z visokoškolskimi inštitucijami ter utrjevali že dosežene povezave z univerzami in samostojnimi visokoškolskimi zavodi doma in po svetu. Raziskovalno delo kot temelj razvoja akademske odličnosti učiteljev in raziskovalcev omogoča povezovanje z gospodarstvom, oblikuje mreže z drugimi raziskovalnimi inštitucijami in z drugo zainteresirano javnostjo. Znanstveno-raziskovalno delo predstavlja temelj povezovanja med vedami in stroko. Smisel povezovanja je v oblikovanju sinergij novih raziskovalnih idej in motivov za delovanje v interdisciplinarnih raziskovalnih programih in projektih. Posledično se v tem povezovanju uresničuje poslanstvo javnega raziskovalnega zavoda ZRS Koper.

Svoje aktivnosti in strategijo delovanja bo ZRS Koper vpel med izzive neposrednih uporabnikov lokalnega in širšega nacionalnega okolja ter sodobne mednarodne tokove in smernice znanstveno-raziskovalne odličnosti ter tako nadalje zagotavljal jedro znanstveno-raziskovalnega potenciala Slovenskega primorja.

1.2. Poslanstvo

Temeljno poslanstvo ZRS Koper je ostati referenčno jedro znanstveno-raziskovalne dejavnosti na področjih in znanstvenih disciplinah, ki jih preučujejo in razvijajo njegovi inštituti. Skupaj s pripadajočimi infrastrukturnimi enotami je cilj razvijati spodbudno okolje za raziskovalca, raziskovanje sodobnih vprašanj družbe in prispevati k njeni blaginji ter se tako odzivati na potrebe okolja in gospodarstva (sodelovanje z gospodarstvom in storitvenimi dejavnostmi v javnem in zasebnem sektorju, z državnimi organi, lokalnimi skupnostmi ter civilno družbo – neposrednimi uporabniki znanja).

Delovanje ZRS Koper je zlasti usmerjeno v delovanje in raziskovanje v specifičnem sredozemskem prostoru, kjer se bodo nadgradile mnoge uspešne raziskave na področjih, ki jih je v 26 letih obstoja preučeval ZRS. Predvsem z vključitvijo v čezmejna partnerstva na obeh straneh državne meje, kar je tudi tendenca spodbujanja evropskega raziskovanja v programih teritorialnega sodelovanja in zahtev trga. ZRS Koper bo tudi nudil pomoč lokalnim podjetjem pri iskanju poslovnih partnerjev – preko podjetniških mrež ter s svojim znanjem, svojimi izkušnjami in pridobljenimi »know-how« kompetencami bo deloval kot podpora pri razvoju lokalnih skupnosti. Obalna regija pa bo s tem postala inkubator inovacij evro-sredozemskih razvojnih strategij v malem.

2. PREDSTAVITEV ZRS Koper:

2.1. Osnovni podatki

Ime:	Znanstveno-raziskovalno središče Koper
Skrajšano ime:	ZRS Koper
Pravno org. oblika:	Javni zavod
Sedež:	Garibaldijska ulica 1, 6000 Koper
Matična številka:	7187416000
Davčna številka:	SI38108674
Telefon:	+386 (0)5 663 700
Fax:	+386 (0)5 663 710
E-naslov:	info@zrs-kp.si
Spletna stran:	https://www.zrs-kp.si/
Zakoniti zastopnik – direktor:	prof. dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik

Začetek delovanja in raziskovanja v okviru ZRS Koper sega v leto 1994, ko je bil s sklepom o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda ustanovljen JRZ Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije. Usmerjeno raziskovanje in vsebina raziskovalnih programov so postavili ZRS Koper v posebno vlogo, za katero so ob problemsko kompleksnih vsebinah značilni interdisciplinarni metodološki pristopi ter prenos teh pristopov in znanstveno-raziskovalnih dognanj na neposredne uporabnike. V tej vlogi je ZRS Koper od samega začetka sodeloval tudi pri organizaciji in uresničevanju podlag za nastanek ter razvoj visokega šolstva na Primorskem in udeleževal ta cilj kot inkubator študijskih programov primorske univerze. Tako je leta 2003 na podlagi *Odloka o ustanovitvi Univerze na Primorskem* (UP) postal njena članica. Velika večina študijskih programov nove univerze je nastala in zaživela na raziskovalnih podlagah raziskovalcev ZRS Koper. Rigidnost univerzitetnega sistema, nerazumevanje potreb hitrega in dinamičnega prilagajanja raziskovalcev sodobnim izzivom evropskega raziskovalnega prostora predvsem pa omejevanje razvoja ZRS s strani vodstva UP je botrovalo odločitvi, da ZRS poišče nove razvojne možnosti.

S ciljem odgovornega oblikovanja svoje prihodnosti so raziskovalci ZRS Koper stremeli po novi organiziranosti. S sklepom Vlade Republike Slovenije je bil tako dne 26. 11. 2016 ustanovljen javni raziskovalni zavod Znanstveno-raziskovalno središče Koper.

Danes ZRS Koper kot multidisciplinarni javni raziskovalni zavod izvaja kot javno službo raziskovalne programe, temeljno in aplikativno raziskovanje ter naloge javne službe, strokovne in druge naloge s področja sredozemskega kmetijstva s poudarkom na oljkarstvu ter skrbi za razvoj in delovanje infrastrukture v okviru *Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije*. Njegova strateška usmerjenost je predvsem raziskovalna dejavnost, prenos znanja na področja študij Sredozemlja in njihovih posebnosti in povezovanje s centri znanja znotraj in izven Evrope na raziskovalnem in študijskem področju. Temeljni cilji so usmerjeni v ustvarjanje vrhunske znanosti, sledenje kriterijem znanstvene odličnosti z izvajanjem raziskav v javnem interesu na »nišnih področjih« in s tem v prispevanje k splošnemu družbenemu napredku. Ostati in se še nadalje razvijati kot Mediteranski referenčni center znanstveno-raziskovalne odličnosti je izziv, ki usmerja strategijo in ciljne dejavnosti sodelavcev Znanstveno-raziskovalnega središča Koper.

2.2 ORGANIZIRANOST

Za izvajanje svoje dejavnosti in nalog je ZRS Koper organizacijsko razdeljen na naslednje organizacijske enote:

- raziskovalne skupine – inštitute,
- infrastrukturne enote – centre in laboratorije,
- knjižnico,
- založbo,
- upravo.

INŠTITUTI:

- INŠTITUT ZA DRUŽBOSLOVNE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA FILOZOFSKE in RELIGIJSKE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA JEZIKOSLOVNE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA KINEZIOLOŠKE RAZISKAVE
- INŠTITUT ZA OLJKARSTVO
- INŠTITUT ZA ZGODOVINSKE ŠTUDIJE
- PRAVNI INŠTITUT
- MEDITERANSKI INŠTITUT ZA OKOLJSKE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA VEDENJSKO EKONOMIJO
- INŠTITUT ZA VINARSTVO IN VINOGRADNIŠTVO (ustanovljen 13.6.2023)

SKUPNE INFRASTRUKTURNE ENOTE:

- CENTER MEDITERANSKIH KULTUR
- CENTER ZA BENEŠKO ZGODOVINO IN KULTURNO DEDIŠČINO
- CENTER ZA RAZISKOVANJE JAVNEGA MNENJA
- CENTER ZA AZIJSKE ŠTUDIJE
- KNJIŽNICA
- MEDITERANSKI CENTER ZDRAVJA
- ZALOŽBA ANNALES ZRS KOPER
- CENTER ZA UPRAVLJANJE PROJEKTOV

INFRASTRUKTURNE ENOTE INŠTITUTOV:

- LABORATORIJ IKARUS
- LABORATORIJ INŠTITUTA ZA OLJKARSTVO

UPRAVA ZRS KOPER:

- SLUŽBA ZA PRAVNE IN KADROVSKE ZADEVE
- SLUŽBA ZA FINANCE IN KONTROLING
- SLUŽBA ZA SPLOŠNE ZADEVE
- SLUŽBA ZA STIKE Z JAVNOSTJO
- SLUŽBA ZA ARRS PROJEKTE
- NABAVNA SLUŽBA
- SLUŽBA ZA INFORMATIKO

2.3. Organi ZRS Koper

Upravni odbor ZRS Koper

Upravni odbor ima pet članov, od katerih dva člana imenuje ustanovitelj, in sicer enega na predlog ministrstva, pristojnega za znanost, in enega na predlog ministrstva, pristojnega za kmetijstvo; dva člana imenuje Znanstveni svet ZRS Koper iz vrst uporabnikov dejavnosti ZRS Koper, ki imajo dolgoročen interes pri povezovanju raziskovalnih dejavnosti zavoda, oziroma zainteresirane javnosti in enega člana izvolijo zaposleni delavci ZRS Koper izmed sebe.

SESTAVA UPRAVNEGA ODBORA ZRS KOPER:

- Tomaž Može, predsednik,
- doc. dr. Helena Motoh, podpredsednica,*
- dr. Mladen Gasparini, dr. med, član,
- prof. dr. Jadran Lenarčič, član
- dr. Bojan Mevlja, član

* Na 6. redni seji UO ZRS Koper, je podal svoj odstop predstavnik zaposlenih delavcev in podpredsednik UO, dr. Tilen Glavina, iz etičnega vidika, ker je bil imenovan za namestnik direktorja za poslovno upravno področje in področje investicij. V mesecu januarju 2023 smo izvedli volitve za nadomestnega člana, predstavnika iz vrst zaposlenih delavcev. 3.2.2023 je UO potrdil mandat novi predstavnici zaposlenih delavcev doc. dr. Helena Motoh, ki so jo člani UO izvolili tudi za podpredsednico UO.

Znanstveni svet ZRS Koper

Skladno s 1. odstavkom 15. člena *Akta o ustanovitvi ZRS Koper* se za obravnavanje in odločanje o vprašanih področja strokovnega dela zavoda oblikuje Znanstveni svet. Znanstveni svet ima najmanj 9 članov. Člane Znanstvenega sveta volijo raziskovalci na neposrednih volitvah. Za člana Znanstvenega sveta je lahko izvoljen znanstveni svetnik, strokovno raziskovalni svetnik, višji znanstveni sodelavec, višji strokovno raziskovalni sodelavec, vodja notranje organizacijske enote in vodja programa. V letu 2021 je potekel mandat večini članov Znanstvenega sveta ZRS Koper, vsi potrebni postopki skladno s Statutom ZRS Koper so bili že izvedeni in izvoljen je bil nov Znanstveni svet ZRS Koper.

SESTAVA ZNANSTVENEGA SVETA ZRS KOPER:

- prof. dr. Egon Pelikan, znanstveni svetnik, predsednik
- prof. dr. Mateja Sedmak, znanstvena svetnica, namestnica predsednika
- prof. dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik, član,
- prof. dr. Vesna Mikolič, znanstvena svetnica, članica,
- prof. dr. Nadja Furlan Štante, znanstvena svetnica, članica,
- prof. dr. Boštjan Šimunič, znanstveni svetnik, član,
- prof. dr. Boris Kryštufek, znanstveni svetnik, član,
- dr. Jerneja Penca višja znanstvena sodelavka, članica (od 13.6.2023)
- izr. prof. dr. Rok Svetlič, znanstveni svetnik, član,
- doc. dr. Maja Podgornik, znanstvena sodelavka, članica,
- prof. dr. Roberto Biloslavo znanstveni svetnik, član (od 13.6.2023)
- Peter Čerče, član.

Vodstvo ZRS Koper

Delo in poslovanje ZRS Koper vodi direktor. Direktor ZRS Koper, prof. dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik, je bil ponovno imenovan s sklepom UO ZRS Koper za obdobje od 1. 6. 2022 do 31. 5. 2027.

Namestnik direktorja:

- dr. Tilen Glavina, znanstveni sodelavec.

Vodja uprave:

- Mateja Krmelj, univ. dipl. prav.

Svetovalca direktorja:

- prof. dr. Nadja Furlan Štante, znanstvena svetnica, in
- Iztok Škerlič.

Mandat svetovalcev direktorja je vezan na mandat direktorja.

Vodje raziskovalnih skupin – inštitutov:

- prof. dr. Vesna Mikolič, znanstvena svetnica, predstojnica Inštituta za jezikoslovne študije,
- prof. dr. Egon Pelikan, znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za zgodovinske študije,
- doc. dr. Maja Podgornik, znanstvena sodelavka, predstojnica Inštituta za oljkarstvo,
- prof. dr. Mateja Sedmak, znanstvena svetnica, predstojnica Inštituta za družboslovne študije,
- prof. dr. Rado Bohinc, znanstveni svetnik, predstojnik Pravnega inštituta,
- prof. dr. Boštjan Šimunič, znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za kineziološke raziskave,
- prof. dr. Lenart Škof, znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za filozofske in religijske študije,
- prof. dr. Boris Kryštufek, znanstveni svetnik, predstojnik Mediteranskega inštituta za okoljske študije (do 1.2.2023). Dr. Jerneja Penca, višja znanstvena sodelavka, predstojnica Mediteranskega inštituta za okoljske študije (od 2.2.2023 dalje),
- prof. dr. Roberto Biloslavo znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za vedenjsko ekonomijo
-

Vodje infrastrukturnih enot:

- Center mediteranskih kultur - dr. Milena Bučar Miklavčič, višja asistentka,
- Center za beneško zgodovino in kulturno dediščino – dr. Tilen Glavina, znanstveni sodelavec,
- Center za informacijsko in infrastrukturno podporo raziskovanju - Peter Čerče, višji asistent,
- Center za raziskovanje javnega mnenja – dr. Maja Zadel, asistentka z doktoratom,
- Center za azijske študije – dr. Helena Motoh, višja znanstvena sodelavka,
- Laboratorij IKARUS – dr. Uroš Marušič, višji znanstveni sodelavec,
- Laboratorij Inštituta za oljkarstvo – dr. Milena Bučar Miklavčič, višja asistentka,
- Mediteranski center zdravja – dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik,
- Center za upravljanje projektov – [Tereza Černigoj](#) [Ana Šajn](#)

Vodja knjižnice: Peter Čerče,

Vodja založbe: Alenka Obid.

Upravljske dejavnosti:

- Uprava skupaj z Centroma za upravljanje mednarodnih in Centrom za informacijsko in infrastrukturno podporo raziskovanju projektov so enote, ki so zadolžene za izvajanje podpornih dejavnosti za raziskovalnih organizacijskih enot. Glavne dejavnosti, ki jih izvajajo, so finančno poslovanje, administrativno-tehnična podpora pri vodenju projektov, kadrovske zadeve, nabava, splošne zadeve, administrativne zadeve za organe upravljanja in podobno, PR služba in informacijska podpora. Omenjene službe zagotavljajo:
- hitre in kakovostne storitve, ki nudijo strokovno-administrativno podporo raziskovalcem pri spremljanju razpisov, prijavi in poročanju o izvajanju nacionalnih in mednarodnih raziskovalnih projektov;
- strokovno-administrativno podporo v komisijah, delovnih telesih (komisija za izvolitve v nazive, etična komisija ...), koordinacijo pri pripravi poročil in programov dela ZRS Koper ter vodenjem obsežnega arhiva spremlja raziskovalno dejavnost in z njo povezane dejavnosti;
- samostojno izvajanje zakonsko, podzakonsko in podstatutarno predpisane postopke s področja javne službe;
- nemoten pretok informacij, skrb za sprejem gostov, promocijo, stike z javnostjo in organizacijo prireditev in ažurno spremlja pojavnost ZRS Koper v medijih;
- skrb za hitro in ažurno delovanje institucije, njenih zaposlenih in zunanjih sodelavcev;
- podporo založniški dejavnosti pri promociji in prodaji znanstvenih publikacij;
- vsem zaposlenim nudi tehnično podporo pri uporabi in nabavi delovne raziskovalne in druge tehnične opreme.

3. POUDARKI PROGRAMA DELA ZA LETO 2023

1. V letu 2023 bomo izvajali 28 raziskovalnih projektov financiranih s strani Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS, in sicer 19 temeljnih raziskovalnih projektov, v okviru katerih je v dvanajstih (12) ZRS Koper nosilna organizacija in v sedmih (7) sodelujoča organizacija, 1 aplikativni, 2 podoktorska, 3 ciljne (1 novo pridobljen v letu 2022) in 3 prilagojene projekte (2 novo pridobljena 2022).
2. V mesecu januarju 2023 je Javna agencija za raziskovalno dejavnost objavila Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023. Rok za oddajo prijav je 28.2.2023. V okviru razpisa smo oddali 14 projektov. Rezultate razpisa smo prejeli v mesecu septembru ter uspešno pridobili 4 nove projekte (kot matična RO) in 2 nova projekta (kot sodelujoča RO). Pričetek izvajanja novih projektov je 1.10.2023. Prav tako je ARIS v mesecu novembru 2023 objavili Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024, na katerega načrtujemo oddajo 13 prijav. Rok za oddajo je 12.1.2024.
3. Nadaljujemo delo na 7-ih obstoječih raziskovalnih programih (5 matičnih in 2, kjer ZRS Koper nastopa kot sodelujoča organizacija). Decembra 2021 smo prejeli tudi uradne rezultate *Javnega poziva za financiranje raziskovalnih programov javnih raziskovalnih organizacij v letu 2021*, na katerem smo pridobili nov raziskovalni program P6-0434 na primarnem raziskovalnem področju *Teologija* ter nadaljevanje obstoječega programa P5-0381.
4. V decembru 2022 smo prejeli rezultate *Javnega razpisa za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme - Paket 21*. Odobreni sta bili 2 prijavi: »Izokinetični dinamometer« in »Nadgradnja opreme za laboratorijsko in terensko raziskovalno dejavnost«.
5. Na dan 31. 12. 2023 načrtujemo, da bo zaposlenih 91 raziskovalcev; od tega 49 moških (29,15 FTE) in 42 žensk (35,36 FTE). V letu 2023 načrtujemo, da se bo v pedagoški proces vključilo 10

raziskovalcev, zaposlenih na ZRS Koper. V letu 2023 na ZRS Koper načrtujemo gostovanje 10 odličnih tujih uveljavljenih znanstvenikov.

6. Po obračunskem toku ZRS Koper v rebalansu FN 2023 načrtuje prihodke v skupni višini 6.078.400 EUR (906.566 EUR več v primerjavi s FN 2023). ZRS Koper ne načrtuje presežka prihodkov nad odhodki, in niti obratno, presežka odhodkov nad prihodki. V letu 2023 je načrtovani delež prihodkov iz naslova tržne dejavnosti 2 % od celotnih prihodkov ZRS Koper.
7. V letu 2023 je na ZRS Koper zaposlenih štirinajst MR. Skladno s Pravilnikom o izboru in financiranju usposabljanja mladih raziskovalk in raziskovalcev za leto 2023 smo s 1.10. 2023 zaposlili tri mlade raziskovalce. Upravni odbor ZRS Koper je na svoji 1. izredni seji dne 16.3.2023 sprejel Pravilnik o izboru in financiranju usposabljanja mladih raziskovalk in raziskovalcev v obdobju 2023 - 2027. **Pravilnik določa podlago za financiranje usposabljanja mladih raziskovalk in raziskovalcev, in sicer določitev števila in postopek določitve mentoric in mentorjev ter mladih raziskovalk in raziskovalcev, program usposabljanja, kriterije, način ocenjevanja in izbor kandidatk in kandidatov za mlade raziskovalke in raziskovalce v obdobju 2023 – 2027. S 1. oktobrom smo zaposlili mlado raziskovalko v okvirju projekta OPEN BOREDRS financiranega s pomočjo ERC Advance grant.**
- 8.
9. V letu 2022 smo na ZRS Koper izvajali skupno enaindvajset (21) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. Od tega v 2023 nadaljujemo z izvajanjem šestnajstih (16) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov iz leta 2022. V letu 2022 je bilo zaključenih pet (5) mednarodno znanstveno-raziskovalnih projektov, na novo pa smo pričeli izvajati devet (9) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. V letu 2022 smo oddali sedemindvajset (27) novih prijav na razpise za mednarodne znanstveno-raziskovalne projekte, od katerih bomo v letu 2023 pričeli izvajati šest (6) projektov. Od vseh prijav, ki smo jih oddali v letu 2022, je dvanajst (12) projektnih prijav še v evalvaciji.
10. V letu 2023 ZRS Koper načrtuje izvajanje 8-ih projektov Obzorja, posebej bi želeli izpostaviti prestižni projekt Evropskega raziskovalnega sveta (European Research Council) za uveljavljene raziskovalce OPEN BORDERS, financiran iz ERC Advanced Grant ERC-2021-ADG programa.
11. Skupni načrtovani prihodki v letu 2023 za izvajanje projektov Obzorja 2020 znašajo 403.438,00 EUR in ERC projekt vrednosti 256.000,00.
12. V letu 2023 ZRS Koper načrtuje izvajanje 6-ih projektov, ki se sofinancirajo iz Evropskih strukturnih in investicijskih skladov v skupni vrednosti 52.084,00 EUR.
13. V letu 2023 ZRS Koper načrtuje dodatno okrepitev Centra za upravljanje projektov (CUP), in sicer načrtujemo začetek izvajanja projekta KRPAN - Krepitev Raziskovalne Podpore in Aktivnosti za Napredek na evropskih raziskovalnih projektih, ki ga sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, in Evropska unija – NextGenerationEU. **Projekt smo uspešno začeli izvajati z 19. aprilom in v okvirju projekta smo zaposlili novo strokovno sodelavko, na delovnem mestu Koordinator Horizont projektov.**

4. DOLGOROČNI CILJI

STATUS IN ORGANIZIRANOST

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju statusnih in organizacijskih usmeritev zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- vzpostavitev interdisciplinarnega javnega raziskovalnega zavoda z referenčnimi raziskovalnimi centri za področne specifične v okviru sredozemskih študij, študij kultur v stiku ter trajnostne obravnave zdravja, kakovosti življenja in naravne raznovrstnosti;
- vzpostavitev organizacijske strukture, ki bo podpora raznovrstni strokovni in znanstveno-raziskovalni dejavnosti vseh inštitutov zavoda in bo omogočala sodelovanje med različnimi enotami in vedami znotraj zavoda ter z inštitucijami v nacionalnem in mednarodnem prostoru s ciljem sledenja sodobnim potrebam ožjega in širšega okolja;
- povečevanje deleža tako temeljnega raziskovanja kot tudi aplikacij v izobraževalne in družbene rabe;
- ohranjanje in razvijanje dosežkov infrastrukturnih centrov, ki zagotavljajo vrsto razvojnih, akreditiranih in aplikativnih dejavnosti na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni (kot akreditiran in mednarodno pooblaščen Laboratorij Inštituta za oljkarstvo, ki izvaja pomembne naloge uradnega nadzora in predstavlja tudi del državne meroslovne infrastrukture; SMART – Skeletal Muscle Research and Technology Center ostaja pomembna razvojna vizija Laboratorija IKARUS in MCZ, v sklopu katerih se že izvajata akreditirani dejavnosti: FIFA medicinski center odličnosti in Referenčni športno medicinsko-terapevtski center OKS);
- redno posodabljanje informacijske in laboratorijske opreme in redni prirast tiskanih enot knjižničnega gradiva;
- prenos znanstvenih dosežkov v pedagoško prakso v sodelovanju z visokošolskimi zavodi doma in na tujem;
- dvig prepoznavnosti ZRS Koper s promocijo mladih in uveljavljenih raziskovalcev ter njihovih znanstvenih dosežkov kot perspektivnega centra znanja na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni.

KADRI

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na kadrovskem področju zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- pridobivati in zaposlovati mlade obetavne raziskovalce;
- prenašati znanja uveljavljenih domačih in tujih raziskovalcev na mlajše generacije perspektivnih raziskovalcev;
- vzpostaviti vzdržno kadrovske piramido;
- uvajati perspektive študente, tudi iz mednarodnega prostora, v raziskovanje,
- okrepiti trenutno kadrovske strukturo zaposlenih tudi z vabljenjem uveljavljenih tujih raziskovalcev k sodelovanju pri prijavah projektov;
- skrbeti za izobraževanje, razvoj in dodatno usposabljanje zaposlenih;
- nagrajevanje in stimulacija nosilcev najkakovostnejših znanstveno-raziskovalnih dosežkov;
- opredelitev raziskovalnih jeder ter ključnega kadra za razvoj in vodenje temeljnih raziskovalnih področij ZRS Koper.

RAZISKOVALNA IN RAZVOJNA DEJAVNOST

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju raziskovalne in razvojne dejavnosti zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- strateško usmerjati raziskovalno dejavnost in prenos znanja na področje študij Sredozemlja ter se povezovati s centri znanja znotraj in izven Evrope še posebej z Bližnjim in Daljnim vzhodom na raziskovalnem in študijskem področju;
- ustvarjati vrhunske znanosti in slediti kriterijem znanstvene odličnosti z izvajanjem raziskav v javnem interesu na »nišnih področjih« in s tem prispevati k splošnemu družbenemu napredku;
- v Sloveniji in bližnji okolici postati ena izmed vodilnih oz. referenčnih točk za:
 - o vprašanja medkulturnega stika – raziskav s področja etničnih in medkulturnih študij, migracij, manjšinskih vprašanj, fenomena vsakdanjega življenja, družinskega življenja, človekovih pravic in marginalnih skupin ter javnomnenjske, ciljne in tržne raziskave;
 - o problematiko filozofije prava in države ter religiološka in sodobna teološka raziskovanja;
 - o raziskovanje na področju jezikoslovja in besedne umetnosti čezmejnega zahodnega slovenskega kulturnega prostora in širše v novih zgodovinskih danostih s poudarkom na odnosih med posameznikom in družbo ter družbenimi skupinami;
 - o kineziološke raziskave za podporo vseživljenjskega gibalnega razvoja v podporo trajnega zdravja; ugotavljanje stika med gibalno in kognitivno vadbo ter prehrano; oblikovanje novih ukrepov na nišnih področjih delovanja, na področju raziskav skeletne mišice, motoričnega učenja in motorične kontrole;
 - o sredozemsko kmetijstvo in oljkarstvo, ki bo uresničevalo strateške cilje, zapisane v Strategiji za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 za področje oljkarstva in sredozemskih kultur;
 - o področje živil in prehrane: raziskave in razvoj metod za ugotavljanje kakovosti in pristnosti živil, v povezavi z vplivi na zdravje in okolje;
 - o meroslovje v kemiji: zagotavljanje ciljev nacionalne meroslovne strategije na prioritetnih (zagotavljanje varne hrane, razvoj metod za preverjanje zdravstvenih in prehranskih trditev) in nišnih področjih (HPLC-MS karakterizacija sekoroidnih in drugih fenolnih spojin v bioloških materialih);
 - o klimatske spremembe in trajnostni razvoj v luči interdisciplinarnega proučevanja naravnega in družbenega okolja,
 - o zgodovinske študije v čezmejnem severno jadranskem prostoru, ki bodo nadgradile obmejne študije na prostoru stika med Srednjo Evropo in Sredozemljem v »dolgem trajanju« od zgodnje novoveške do najnovejše zgodovine ter za preučevanje političnih, ideoloških, gospodarskih, socialnih, kulturnih in verskih dinamik te regije v širšem kulturnem prostoru in v globalnem kontekstu.
- vzpostaviti povezave z LR Kitajsko in ustanovitev centra, ki bo združeval mrežo sorodnih centrov (think-tankov) v sredozemskem prostoru, in bo utemeljitelj novega sino-evropskega raziskovalnega polja v Sloveniji in bližnji okolici (filozofija, umetnost, politična in družbena teorija, religiologija);
- postati ena izmed vodilnih znanstvenih založb v Sloveniji s povečanjem števila izdanih publikacij, predvsem znanstvenih monografij in člankov;
- okrepiti vključenost raziskovalcev v visokošolski proces in druge oblike širjenja in prenosa znanstvenih dosežkov;
- spodbujati prenos znanstvenih rezultatov v gospodarstvo;
- zagotoviti nove kemijske analize metode za zagotavljanje zanesljivosti in primerljivosti rezultatov meritev;
- izboljšati zaupanje v raziskovalno dejavnost tudi z večjo dostopnostjo do zanesljivih znanstvenih podatkov v realnem času.

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju razvoja raziskovalne infrastrukture zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- povečati delež stabilnega sofinanciranja dejavnosti kot infrastrukturnega programa, kar bo posledično izboljšalo podporo raziskovalnim programom in projektom, državnim in drugim vladnim organom ali resorjem pri izvajanju njihove službe;
- redno nadgrajevati vrhunsko analitsko opremo in izobraževati raziskovalce za njeno uporabo;
- vzpostaviti specializirani center s področja zdravega vseživljenjskega gibalnega razvoja;
- vključevati se v nacionalno in mednarodno raziskovalno infrastrukturo specializiranih laboratorijev;
- zagotavljati vse potrebne infrastrukture za izvajanje javne službe in strokovnih nalog s področja sredozemskega kmetijstva in oljkarstva (nasadi, terenska oprema,...);
- vzpostaviti enega pomembnejših centrov na področju javnomnenjskih, ciljnih in tržnih raziskav v slovenskem prostoru;
- vzpostaviti eno izmed vodilnih znanstvenih založb v državi in spletnega poslovanja založbe;
- okrepiti delovanja knjižnice kot veznega člena med bibliografsko, znanstveno-raziskovalno in založniško sfero matične ustanove;
- izboljšati raziskovalno infrastrukturo, skrbeti za njeno sprotno obnavljanje, nadgradnjo in optimalni izkoristek.

FINANCE

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju financiranja svoje dejavnosti zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- povečati delež stabilnega financiranja, ki bo omogočal stabilno rast in razvoj;
- usmeriti se v tržno dejavnost in možnosti prenosa znanja neposrednim uporabnikom;
- pridobivati alternativna sredstva za aktivno vključevanje mlajših raziskovalcev v raziskovalno delo;
- zagotoviti likvidnost poslovanja pri izvajanju mednarodnih projektov.

LOKALNA, NACIONALNA IN MEDNARODNA VPETOST

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju lokalne, nacionalne in mednarodne vpetosti zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- krepiti sodelovanje z lokalnim okoljem – lokalna skupnost, gospodarstvo domača in tuja podjetja, javni zavodi, nevladne organizacije in drugi uporabniki;
- krepiti sodelovanje z ministrstvi (MKGP, MIZŠ, MGRT, MOP) ter z drugimi državnimi organi, inšpektorati in občinami;
- krepiti sodelovanje v obstoječih mednarodnih povezavah;
- sodelovati pri oblikovanju nacionalnih razvojnih politik;
- vzpostaviti infrastrukturno podporo pri prenosu znanj iz raziskovanja v gospodarstvo in izobraževanje s poudarkom na sodelovanju pri podiplomskih študijskih programih;
- redno vzdrževati obstoječe in širiti mednarodne mreže v Sredozemlju, na Bližnjem Vzhodu in v Aziji;
- vključevati se v mednarodne infrastrukturne mreže (ESFRI);
- sodelovati v strokovnih, tehničnih in znanstvenih odborih mednarodnih organizacij;
- sodelovati z drugimi infrastrukturnimi programi in omrežji v Sloveniji;
- vključiti akreditirani in mednarodno priznani Laboratorij Inštituta za oljkarstvo v mednarodno mrežo raziskovalne infrastrukture kot specializirani del nacionalne raziskovalne enote na področju meroslovja v prehrani in nutricionistki.

5. LETNI CILJI TER PROJEKTI IN NALOGE ZA URESNIČITEV CILJEV ZA LETO 2023

STATUS IN ORGANIZIRANOST

- Spodbujati način dela in nastopanja v javnosti, ki predstavlja sodelavce in dejavnost ZRS kot znanstveno odlično, družbeno koristno in uporabniku ter javnosti prijazno okolje z visokimi etičnimi in moralnimi standardi;
- opraviti institucionalno evalvacijo in samoevalvacijo ter kontinuirano uvajati izboljšave;
- zagotoviti učinkovitost podpornih služb in oblikovati kadrovske strukture tako, da bo sodelovanje raziskovalcev in strokovnih sodelavcev v raziskovalnem procesu učinkovito; s tem namenom vključiti strokovne sodelavce v raziskovalne projekte/programme v okviru veljavne zakonodaje in projektnih pogojev;
- zagotoviti delovanje delovnih teles za področje kakovosti (komisija za kakovost, etična komisija in komisija za intelektualno lastnino);
- zagotoviti ustrezna usposabljanja in kakovostne pogoje za upravljanje s projekti ter za prijave projektov v okviru zahtevnih mednarodnih razpisov;
- povezovati se med inštituti ZRS Koper pri prijavah raziskovalnih projektov, organizaciji znanstvenih simpozijev in drugih kontinuiranih znanstvenih dejavnosti;
- sodelovati z visokošolskimi zavodi pri prenosu znanstvenih dosežkov v pedagoško prakso (sodelovanje z univerzami obmejnega prostora in širše) ter vzpostavljati podlage za nove usmeritve študijev in disciplin v visokošolskem izobraževanju;
- sodelovati z univerzami, visokošolskimi in raziskovalnimi zavodi v slovenskem in mednarodnem prostoru, z ministrstvi in drugimi državnimi organi, občinami in lokalno skupnostjo;
- organizirati mednarodne in nacionalne konference, posvete, okrogle mize in simpozije na vseh raziskovalnih področjih ZRS Koper;
- vzpostaviti, vzdrževati in razvijati znanstveno-raziskovalne in razvojne dejavnosti, ki omogočajo ohranjanje in razvoj novih dosežkov infrastrukturnih centrov (npr. podlaga za razvoj nacionalnih etalonov, merilnih metod ter podporo gospodarstvu in drugim uporabnikom NMS ...);
- vzpostaviti in skrbeti za delovanje učinkovite PR-službe;
- vzpostaviti uporabniku prijazno spletno stran, ki bo namenjena promociji, oglaševanju in spletni prodaji ter bo pomembna platforma tudi za mednarodno prepoznavnost;
- razvijati izboljšave agrotehničnih ukrepov v tehnologiji pridelave in predelave oljk glede na spremenjene klimatske razmere;
- vključiti akreditiran Laboratorij Inštituta za oljkarstvo v mednarodno mrežo raziskovalne infrastrukture »Hrana in zdravje« ter nacionalno raziskovalno enoto »METROFOOD-SI« na področju meroslovja v prehrani in nutricionistki;
- vključiti Inštitut za kineziološke raziskave med ustanovitelje Nacionalnega olimpijskega inštituta za spremljanje pripravljenosti slovenskih športnikov,
- vključiti Mediteranski inštitut za okoljske študije v mednarodne mreže institutov in združenj, ki delujejo na področju klimatskih sprememb in varovanja okolja.

KADRI

- Spodbujati delovanje zaposlenih, ki naj bo znanstveno odlično, družbeno koristno in prijazno ter v skladu z visokimi etičnimi in moralnimi standardi;
- dvigovati kulturo raziskovanja z vzpostavitvijo spodbudnih kriterijev uspešnosti in spodbujati znanstveno-raziskovalno produktivnost; zagotavljati čim stabilnejše financiranje zaposlenih raziskovalcev;
- zagotavljati pogoje za strokovni razvoj vseh zaposlenih;
- zagotavljati nove možnosti za spodbujanje in nagrajevanje zaposlenih;

- spodbujati znanstveno-raziskovalno delo mlajših in podoktorskih raziskovalcev;
- skrbeti za ustrezno kadrovske strukturo, ki bo omogočala optimalen izkoristek intelektualnega in infrastrukturnega potenciala zavoda;
- skrbeti za stalno izobraževanje zaposlenih.

RAZISKOVALNA IN RAZVOJNA DEJAVNOST

- Povezovati se s sorodnimi mednarodnimi in nacionalnimi ustanovami pri uveljavljanju in prijavljanju skupnih projektov;
- povečati število objav v mednarodno priznanih revijah;
- povečati izdajo znanstvenih monografij ter prevodov monografij v več jezikih pri tujih založbah;
- organizirati in soorganizirati kakovostne mednarodne znanstvene konference;
- usmerjati raziskovalno dejavnost v prostor stika med osrednjo Evropo in Sredozemljem ter preučevanje politično-ideoloških, ekonomskih, socialnih, kulturnih, družbenih in religijskih dinamik te regije v globalnem kontekstu;
- razviti nove smeri »materialne« in »elementarne« ontologije, fenomenologije, evro-azijskih filozofskih ter religijskih stikov;
- raziskovati jezik in besedno umetnost ter kulture in jezike v stiku v čezmejnem, kontaktnem prostoru in širiti raziskovalne modele v širši evropski prostor;
- izpolnjevati obveznosti nacionalnega etalona (vpis CMC-ja);
- usmeriti se v deficitarna raziskovalna področja na področju pravnih ved (filozofija prava, teorija kaznovanja, pravo človekovih pravic in svoboščin, pravna zgodovina, pravne spomenice, nastale na ozemlju današnje države, pravo v medkulturnem okolju, pravo in jezik);
- krepiti področje raziskav pametnega kmetijstva, tehnologij pridelave hrane ter zmanjševanja ranljivosti na podnebne spremembe,
- okrepiti raziskave s področja klimatskih sprememb s posebnim ozirom na pomen vode in zraka – z interdisciplinarnega vidika ter s sodelovanjem naravoslovnih, družbenih in humanističnih ved.

INFRASTRUKTURA

- Prizadevati si za postopno povečevanje sredstev namenjenih izvajanju infrastrukturne dejavnosti;
- nadgraditi opremo senzoričnega, kemijskega in tehnološkega laboratorija;
- uvesti ustrezen informacijski sistem za potrebe specifike ZRS Koper;
- nadgraditi diagnostično opremo Mediteranskega centra zdravja;
- vzpostaviti kolekcijski nasad oljk, matični nasad Istrske belice, Buge, Štorte, Črnice in Mate ter introdukcijskih nasadov oljk s pripadajočo terensko opremo;
- razširiti akreditirane dejavnosti s področja oljčnega olja na ostala olja;
- pridobiti evropsko infrastrukturo na področju meroslovja;
- pridobiti dodatne prostore za postavitve knjižničnega gradiva in vzpostaviti ustrezen letni prirast tiskanih enot knjižničnega gradiva;
- ponovno vzpostaviti redni letni prirast tiskanih enot knjižničnega gradiva;
- intenzivneje vključevati enote CIIPR v raziskovalno delo inštitutov in enot ZRS Koper (terenski zajem, kabinetna obdelava in arhiviranje raziskovalnih podatkov, GIS ipd.);
- pridobitev trajnih prostorov za izvajanje oljarske dejavnosti.

FINANCE

- Pridobiti dolgoročno programsko financiranje s strani ARRS na področjih, ki še niso programsko financirana s prijavo novih programov;
- povečati delež tržnih raziskav za uporabnike storitev ZRS Koper;
- zavzemati se za sistemsko ureditev sofinanciranja sodelovanja v mednarodnih projektih;
- zavzemati se za ponovno vzpostavitev nacionalnega sofinanciranja mednarodnih projektov po zgledu sosednjih držav;
- pridobiti stabilno financiranje (s strani Fundacije za šport in MIZŠ) za izvajanje strokovnih nalog spremljanja pripravljenosti vrhunskih športnikov
- pridobiti finančna sredstva za vzpostavitev prostorov in opreme za Inštitut za oljkarstvo.

LOKALNA, NACIONALNA IN MEDNARODNA VPETOST

- Povečati delež projektov za potrebe lokalnih subjektov, gospodarstva in druge uporabnike;
- pridobiti status referenčnega laboratorija ter vključitev akreditiranega Laboratorija Inštituta za oljkarstvo v mednarodno mrežo raziskovalne infrastrukture »Hrana in zdravje« ter nacionalno raziskovalno enoto »METROFOOD-SI« na področju meroslovja v prehrani in nutricionistiki;
- zagotoviti pogoje za uspešno nadaljnje delovanje Olimpijskega medicinskega centra v sodelovanju s partnerji;
- zagotoviti pogoje za uspešno delovanje centra SMART, v okviru katerega bosta delovala tudi Olimpijski referenčni medicinsko-terapevtski center OKS in akreditiran FIFA Medical Centre of Excellence;
- vzpostaviti v povezavi z Evro-sredozemsko univerzo (EMUNI univerzo), pedagoške in raziskovalne pogoje za akreditacijo novih študijskih programov v okviru EMPOS, skupne Evrosredozemske podiplomske šole mednarodne podiplomske šole;
- sodelovati z visokošolskimi zavodi na podiplomskih programih;
- prilagoditi novim potrebam in izzivom delovanje Centra za sodelovanje s Kitajsko (CSK) ZRS Koper in ga preimenovali v Center za azijske študije ZRS Koper.

FIZIČNI IN OPISNI KAZALCI

V nadaljevanju so podani opisni, fizični in finančni kazalniki, s pomočjo katerih bomo merili uresničevanje zastavljenih ciljev.

5.1 Opisni kazalniki in aktivnosti na področju promocije:

- izvedba dneva odprtih vrat ZRS Koper,
- podelitev nagrad in priznanj ZRS Koper,
- redna strokovna predavanja in prispevki na konferencah doma ter v tujini, promocija le-teh na drugih raziskovalnih ustanovah in v medijih,
- organizacija mednarodnih in nacionalnih konferenc, posvetov, okroglih miz in simpozijev ter drugih dogodkov z raziskovalnih področij ZRS Koper,
- obveščanje javnosti o dogodkih in drugih aktivnostih ter dosežkih ZRS Koper,
- obveščanje javnosti o raziskavah in projektih, raziskovalni opremi ter ponudbi storitev,
- obveščanje javnosti o izdanih monografijah in drugih publikacijah Založbe Annales,
- izdaja tiskanih izvodov publikacij ZRS Koper: predstavitvene publikacije ZRS Koper v slovenskem in tujem jeziku, znanstvene periodične publikacije (Annales Kineziologija, Poligrafi idr.),
- delovanje, usmerjeno na povečanje prepoznavnosti ZRS Koper v javnosti s pojavljanjem v različnih medijih,
- ažurno urejanje prenovljene spletne strani ZRS Koper, <http://www.zrs-kp.si/>.

5.2 Fizični in finančni kazalniki ciljev:

- število organiziranih mednarodnih in nacionalnih konferenc, simpozijev, okroglih miz, predstavitev raziskovalnih dosežkov ter drugih dogodkov z raziskovalnih področij ZRS Koper,
- število organiziranih splošnih predstavitvenih dogodkov ZRS Koper,
- število strokovnih predavanj in prispevkov na konferencah doma ter v tujini,
- število objav v medijih,
- število izdanih monografij ZRS Koper,
- število izdanih drugih publikacij Založbe Annales ZRS Koper,
- število novo zaposlenih mladih obetavnih raziskovalcev,
- število zaposlenih perspektivnih študentov,
- število prijav na javni razpis ARRS za MR,
- število zaposlenih s statusom MR,
- število zagovorov doktoratov MR-jev v roku,
- število zaposlenih MR-jev, ki so doktorirali v roku,
- delež finančnih sredstev (EUR), namenjenih spodbujanju in nagrajevanju obetavnih, nadpovprečnih in vrhunskih znanstvenoraziskovalnih dosežkov ter raziskovalnih skupin,
- število vabljenih uveljavljenih, vrhunskih tujih raziskovalcev, gostujočih na ZRS Koper,
- delež povečanja števila zaposlenih raziskovalcev,
- število izobraževanj, dodatnih strokovnih usposabljanj zaposlenih na ZRS Koper,
- število povezovanj ZRS Koper s sorodnimi mednarodnimi in nacionalnimi ustanovami,
- število izvajanj raziskav v javnem interesu na nižjih področjih,
- SICRIS točke raziskovalne uspešnosti (upoštevane točke),
- število objav v revijah, indeksiranih v bazah Scopus ali WoS,
- SICRIS točke objav v znanstvenih monografijah (2.01 in 1.16),
- nadpovprečna znanstvena uspešnost (točke A"),
- število čistih citatov znanstvenih del v zadnjih 10 letih (Scopus ali WoS),
- število podeljenih inovacij in patentov,
- število raziskovalcev z znanstveno-raziskovalnimi nazivi od znanstvenega sodelavca dalje, ki dosegajo zahtevano število točk za vodjo temeljnega projekta,
- število slovenskih raziskovalcev ZRS Koper, gostujočih v tujih državah,
- število tujih raziskovalcev, gostujočih na ZRS Koper,
- obseg financiranja infrastrukturnega programa,
- višina sredstev (EUR), namenjenih za nadgradnjo opreme senzoričnega, kemijskega in tehnološkega laboratorija,
- izvedba rednih kolegijev predstojnikov in raziskovalcev,
- uvedba novega računalniškega sistema za potrebe podpornih služb ter uvedba sistema za projektno vodenje,
- priprava pravnih podlag za delovanje strokovnih služb in podpornih enot,
- prirast inventarnih enot knjižničnega gradiva,
- prirast inventarnih enot knjižničnega gradiva, pridobljenih z nakupom,
- vsi stroški knjižnice ZRS Koper (EUR),
- sredstva, porabljena za nakup vsega knjižničnega gradiva (EUR),
- povečanje obsega sredstev, financiranih od ARRS, za raziskovalne programe; temeljni, aplikativni in podoktorski projekti ter projekti CRP v delu, ki jih financira ARRS,
- povečanje obsega finančnih sredstev s trga (EUR),
- povečanje obsega finančnih sredstev lokalnega okolja (lokalna skupnost, gospodarstvo, javni zavodi in drugi uporabniki) (EUR),
- pridobitev statusa nacionalnega laboratorija, umestitev laboratorija v evropsko infrastrukturo,
- vzdrževanje in širitev akreditirane dejavnosti s področja oljčnega olja na ostala olja,
- število sodelovanj pri podiplomskih programih,

- število sodelovanj z gospodarstvom,
- povečanje deleža financiranja mednarodnih projektov,
- povečanje mednarodne vpetosti in vzpostavitev nove mednarodne raziskovalne mreže.

5.3 KAZALNIKI

Kazalniki	Načrtovana vrednost kazalnika v letu 2022	Realizirana vrednost kazalnika v letu 2022	Načrtovana vrednost kazalnika v letu 2023	Načrtovana vrednost kazalnika v letu 2022 – 5 LETNI PLAN
Povečati število organiziranih mednarodnih in nacionalnih konferenc, simpozijev, okroglih miz, predstavitev raziskovalnih dosežkov ter drugih dogodkov z raziskovalnih področij ZRS Koper	35	35	38	20
Povečati število organiziranih splošnih predstavitvenih dogodkov dela ZRS Koper	8	8	9	3
Število strokovnih vabljenih predavanj in prispevkov na konferencah doma ter v tujini	47	51	65	32
Število objav o ZRS Koper v medijih	95	98	100	36
Število izdanih monografij raziskovalcev ZRS Koper	14	13	15	14
Število izdanih drugih publikacij ZRS Koper založbe Annales ZRS	20	23	20	7
Povečati število novo zaposlenih mladih obetavnih raziskovalcev	3 FTE	3 FTE	3 FTE	9 FTE
Povečati število zaposlenih perspektivnih študentov	1	1	1	2
Število prijav na javni razpis ARRS za MR	5	Skladno z novim ZRRID je to del stabilnega financiranja	Skladno z novim ZRRID je to del stabilnega financiranja	5
Povečati število zaposlenih s	7	4	4	7

statusom MR				
Število zagovorov doktoratov MR-jev v roku	1	0	1	4
Število novo zaposlenih MR-jev, ki so doktorirali v roku	2	0	1	4
Povečati delež finančnih sredstev (EUR), namenjena spodbujanju in nagrajevanju obetavnih, nadpovprečnih in vrhunskih znanstveno-raziskovalnih dosežkov in raziskovalnih skupin	3,05 %	3,05 %	3,3 %	3,5 % letnega proračuna ZRS Koper
Povečati število vabljenih uveljavljenih, vrhunskih tujih raziskovalcev, gostujočih na ZRS Koper	24	25	27	10
Delež povečanja števila zaposlenih raziskovalcev	7% povečanje števila zaposlenih raziskovalcev glede na 31. 12. 2021	11,3 % povečanje števila zaposlenih raziskovalcev glede na 31.12.2021	6,33 % povečanje števila zaposlenih raziskovalcev glede na 31.12.2022	49 % na stanje 1.1.2017
Povečati število izobraževanj, dodatnih strokovnih usposabljanj zaposlenih ZRS Koper	25	27	29	25
Število povezovanj ZRS Koper s sorodnimi mednarodnimi in nacionalnimi ustanovami	24	26	30	12
Število izvajanj raziskav v javnem interesu na nižnjih področjih	9	10	8	6
Povečati število SICRIS točk raziskovalne uspešnosti (upoštevane točke)	6.830	7.760,59	8.148,62	5.750
Povečati število objav v revijah indeksiranih v bazah Scopus ali Wos	93	103	110	42
Povečati število SICRIS točk objav v znanstvenih monografijah (2.01 in 1.16)	1.100	936,67	984	1.500
Nadpovprečna znanstvena				

uspešnost (točke A'')	1.080	1.086,37	1.140	1.700
Povečati število čistih citatov znanstvenih del v zadnjih 10 letih (Scopus ali WoS)	15.000	17.852	18.725	1.200
Povečati število podeljenih inovacij in patentov	0	1	0	2
Povečati število raziskovalcev z znanstveno-raziskovalnimi nazivi od znanstvenega sodelavca dalje, ki dosegajo zahtevano število točk za vodjo temeljnega projekta	42	44	48	48
Povečati število slovenskih raziskovalcev ZRS Koper, gostujočih v tujih državah;	26	29	26	26
Obseg financiranja infrastrukturnega programa	Obseg bo skladno z 18. členom ZZRI določen ob upoštevanju normativov in standardov, ki jih sprejme vlada, splošnega akta ARRS ter akta prejemnika stabilnega financiranja	2 FTE	2,1 FTE	3 FTE
Višina sredstev (EUR) za nadgradnjo opreme senzoričnega, kontrolnega in tehnoloških laboratorijev	126.804	126.804	179.174	500.000
Prirast inventarnih enot knjižničnega gradiva	210	220	231	400
Od tega prirast inventarnih enot, pridobljenih z nakupom	100	73	77	100
Vsi stroški knjižnice ZRS Koper (EUR)	57.000,00	59.724,37	62.710,60	48.000
Od tega sredstva, porabljena za nakup vsega knjižničnega gradiva (EUR)	9.900,00	10.421,40	10.942,50	10.000

Obseg sredstev (EUR), financirano od ARRS za raziskovalne programe v FTE	1.038.054 14,8 FTE	1.038.054 14,8 FTE	1.191.288 17,34 FTE	10
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARRS za temeljne projekte v FTE	753.872	753.872	872.029	15
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARRS za aplikativne projekte v FTE	43.483	43.483	38.324	1,5
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARRS za podoktorske projekte v FTE	120.755	120.755	74.120	3
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARRS za CRP projekte v	16.340	16.340	32.638	0,5
Obseg sredstev (EUR) s trga	2 %	2 %	2 %	Do 10% letnega proračuna ZRS Koper
Obseg sredstev (EUR) iz lokalne skupnosti	0,04%	0,04%	0,10%	Do 3% letnega proračuna ZRS Koper
Obseg sredstev (EUR), od drugih naročnikov in uporabnikov storitev	0,05%	0,05%	0,05%	Do 7% letnega proračuna ZRS Koper
Povečati število sodelovanj pri podiplomskih programih	16	18	20	4
Povečati število sodelovanj, partnerstev z drugimi javnimi raziskovalnimi zavodi, visokošolskimi institucijami idr.	22	25	26	17
Povečati število sodelovanj z gospodarstvom	35	37	35	35
Povečati število nacionalnih raziskovalnih projektov	31	31	31	20
Povečati število programskih skupin ARRS	7	7	7	7
Povečati število infrastrukturnih programov ARRS	1	1	1	1
Povečati število projektov v sodelovanju z gospodarstvom oz. drugimi	28	30	32	30

uporabniki znanja				
Število projektov v sodelovanju z lokalno skupnostjo	10	11	15	10
Povečati delež sredstev financiranja programskih skupin ARRS glede na vsa ostala sredstva za raziskovalne projekte ARRS	69%	69%	69%	50%
Delež financiranja mednarodnih projektov	19,0 %	19,0 %	16 %	Do 20% letnega proračuna ZRS Koper
Povečati število novih mednarodnih raziskovalnih mrež	7	5	5	Program povezovanja z EMUNI univerzo– več partnerskih mrež center SMART (Slo + HR) mreža z LR Kitajsko (vključitev v »16 plus 1 Think Tank Network«)
Število vpisanih CMC	0	0	0	1
Število zastavljenih in izvedenih terenskih tehnoloških poskusov	3	3	3	4
Število pobranih vzorcev oljčnega olja in obseg izvedenih kemijskih analiz	400	2000	2000	500
Število sort, primernih za pridelavo v Sloveniji	15	15	15	20
Število vzpostavljenih osnovnih matičnih nasadov	1	0	1	1
Vzpostavljene baze o gospodarsko pomembnih boleznih in škodljivcih oljk	1	1	1	1

Število opravljenih poskusov pridelave in predelave namiznih oljk	1	1	1	2
--	---	---	---	---

6. ZAKONSKE IN DRUGE PODLAGE NA KATERIH TEMELJIJO CILJI IN AKTIVNOSTI ZRS Koper:

ZRS Koper deluje na podlagi zavezujočih predpisov Evropske unije in Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/1991, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006, 47/2013– UZ148, 47/2013– UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), zakonov in njihovih podzakonskih aktov, ki urejajo raziskovalno dejavnost, ter predpisov drugih področij (javne finance, delovna zakonodaja idr.).

V okviru zakonske ureditve na državni ravni navajamo temeljne predpise in področno zakonodajo, ki ureja raziskovalno dejavnost, in sicer:

- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148 in 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a);
- Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (Uradni list RS, št. 49/22);
- Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS št. 186/21)
- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP);
- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22 in 130/22 – ZPOmK-2);
- Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Znanstveno-raziskovalno središče Koper (Uradni list RS, št. 114/22);
- Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17);
- Pravilnik o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov za opravljanje javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17);
- Uredba komisije (EU) št. 29/2012 z dne 13. januarja 2012 o tržnih standardih za oljčno olje (UL L št. 012 z dne 14. 1. 2012);
- Uredba Komisije (EU) št. 611/2014 v zvezi s programi za podporo sektorju oljčnega olja in namiznih oljk;
- Uredba komisije (EGS) št. 2568/91 o značilnostih oljčnega olja in olja iz oljčnih tropin ter o ustreznih analiznih metodah z dopolnitvami;
- Uredba Komisije (EU) št. 432/2012 o seznamu dovoljenih zdravstvenih trditev na živilih, razen trditev, ki se nanašajo na zmanjšanje tveganja za nastanek bolezni ter na razvoj in zdravje otrok;
- Uredba (EU) št. 1151/2012 Evropskega parlamenta in sveta o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil;
- Zakon o meroslovju – ZMer-1 (Uradni list RS, št. 26/05);
- Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in sveta o izvajanju uradnega nadzora in drugih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih,
- Uredbo o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti (Uradni list RS, št. 59/23),

- Akcijski načrt za odprto znanost za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost za izboljšanje kakovosti, učinkovitosti in odzivnosti raziskav v okviru Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 št. 63100-1/2023/5 z dne 31. 5. 2023¹
- Uredbo o načinu priprave kadrovskih načrtov posrednih uporabnikov proračuna in metodologiji spremljanja njihovega izvajanja za leti 2022 in 2023 (Uradni list RS, št. 162/22)
- Splošni akt o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 166/22) in
- Pravilnik o sofinanciranju aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/23).

Strateški dokumenti:

- Program dela Znanstveno-raziskovalnega središča Koper za obdobje 2019–2022;
- Strategija dela in razvoja ZRS Koper – Mediteranskega centra znanstveno raziskovalne odličnosti (v pripravi);
- Strategija razvoja Slovenije (SRS);
- Strategija za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 (strategija oljkarstva je opredeljena na str. 127-129);
- Strategija meroslovja v Republiki Sloveniji do 2025: MEROSLOVJE za tehnološki preboj (sprejeta 30. 8. 2017), kjer je strateško umeščen tudi Laboratorij Inštituta z oljkarstvo kot nacionalni etalon;
- Mednarodni sporazum o oljčnem olju in namiznih oljkah 2015, ki ga je vlada RS podprla v juniju 2017;
- Strategija pametne specializacije – partnerji SRIP Hrana;
- Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023;
- Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030 (NRRI 2030).

Pri svojem delovanju pa ZRS Koper uporablja tudi vso ostalo splošno zakonodajo, ki ureja delovanje javnih zavodov ter drugih pravnih oseb (statusno pravno, delovnopravno, davčno pravo in druge veje zakonodaje).

Predpisi, ki zadevajo poslovanje ZRS Koper, so objavljeni na spletni strani: <https://www.zrs-kp.si/index.php/onas/akti/>.

ZRS Koper skladno z določbami 80. člena ZZrID dosega minimalne pogoje za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, glede na podane kriterije in sicer:

- **zaposlitve v FTE raziskovalcev:** na dan 31.12.2022 je bilo zaposlenih 55,3 FTE raziskovalcev,
- **dodeljena sredstva iz aktivnosti znanstvenoraziskovalne** dejavnosti presegajo vrednost 500.000 Eur, kar je podrobneje pojasnjeno v finančnem načrtu,
- **izvajanje raziskovalnih oziroma inovacijskih projektov okvirnega programa EU:** V zadnjem osemletnem obdobju je ZRS Koper izvajal 9 raziskovalnih oziroma inovacijskih projektov okvirnega programa EU za raziskave, razvoj in inovacije v skupni vrednosti pogodbenih sredstev ZRS Koper v skupni višini 1.808.740 EUR.

1

7. PROJEKTI IN PROGRAMI

7.1. Znanstvenoraziskovalna dejavnost, vključena v sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: S-ZRD-O)

7.1.1. Vsota ISF-O in PSF-O

Steber in vsebinski sklopi	Višina sredstev v letu 2023 (v EUR) - skupaj	REBALANS Višina sredstev v letu 2023 (v EUR) - skupaj	REBALANS II Višina sredstev v letu 2023 (v EUR) - skupaj
Institucionalni steber financiranja (ISF-O) - skupaj	1.212.851,43	1.438.394	1.438.860
Infrastrukturna dejavnost	226.296,35	226.913	226.913
Upravljavska in podporna dejavnost	986.555,08	1.211.981	1.211.947
Programski steber financiranja (PSF-O) - skupaj	1.235.992,64	1.464.685	1.464.719
Raziskovalni programi	1.038.053,69	1.206.567	1.191.288
Mladi raziskovalci	197.938,95	258.118	273.431
Skupaj sredstva za ISF-O in PSF-O	2.448.844,07	2.903.579	2.903.579
Razvojni steber financiranja (RSF-O)	0	185.637	185.637
SKUPAJ SREDSTVA ZA STABILNO FINANCIRANJE (ISF-O+PSF-O+RSF-O)	2.448.844,07	3.089.217	3.089.217

RAZVOJNI STEBER FINANCIRANJA

Razvojni steber financiranja, ki je novost novega zakona je namenjen spodbujanju razvoja znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti, in sicer z vidikov kakovosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizacije, odprtosti ter prenosa znanja in sodelovanja z okoljem, ki pripomorejo k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v strateških dokumentih države in EU, ob upoštevanju poslanstva in strategije posameznega prejemnika stabilnega financiranja.

Delitev sredstev razvojnega stebra financiranja bo potekala z vidika razvojnih prioritet, opredeljenih v Strategiji ZRS Koper, na podlagi sklepa direktorja po predhodnem mnenju Znanstvenega sveta ZRS Koper.

Sredstva razvojnega stebra v višini 185.637,42 EUR bodo v letu 2023 razdeljena po ekonomskih namenih kot sledi:

- pleče: 106.596,28 EUR
- prispevki: 17.162,00 EUR
- stroški materiala in storitev: 61.879,14 EUR.

MLADI RAZISKOVALCI

V letu 2023 je na ZRS Koper zaposlenih sedem (9) MR, in sicer: pet (7) MR, ki smo jih pridobili v okviru Javnih pozivov za dodelitev mentorskih mest raziskovalnim programom: DEŽAN Lucija, ki se usposablja v okviru programa P6-0279, OPASSI Oskar v okviru programa P6-0272, PUŠ Katarina v okviru programa P5-0381, KOŠIR Diana v okviru programa P5-0409, TRIVUNČEVIĆ Rade v okviru programa P6-0400 ter (2) MR izbrana prvič na osnovi Pravilnika o izboru in financiranju usposabljanja mladih raziskovalk in raziskovalcev za leto 2022: HAJDINAC Sara v okviru programa P6-0272 in ŠMID Karin v okviru programa P6-0434.

V mesecu marcu 2023 smo skladno s sprejetim Pravilnikom o izboru in financiranju usposabljanja mladih raziskovalk in raziskovalcev v obdobju 2023 – 2027 pozvali vodje raziskovalnih programov ZRS Koper za oddajo predlogov kandidatov za mentorje MR v okviru programov: P6-0279, P6-0272 in P5-0381. Na podlagi prejetih predlogov smo objavili razpis in [zaključili](#) s postopkom izbora treh novih MR-jev, [ki so z usposabljanjem na ZRS Koper pričeli 1.10.2023.](#)

V okviru mednarodnih projektov imamo zaposlena dva (2) mlada raziskovalca. KRALJ Erik se usposablja v okviru mednarodnega projekta SCORE. PESKAR Manca se usposablja v okviru mednarodnega projekta TwinBrain. V letu 2023 na mednarodnih projektih načrtujemo zaposlitev še dveh (2) mladih raziskovalcev. [V okviru projekta OPEN BORDERS smo s 1. oktobrom zaposlili mlado raziskovalko Hofmann Nino.](#)

NACIONALNI PROGRAMI

Raziskovalni programi	Matični	Partnerski
Obstoječe število	7	2

V letu 2023 se nadaljuje izvajanje 7-ih obstoječih programskih skupin (5 matičnih raziskovalnih programov in 2 raziskovalnih programov v soizvajanju). S 1.1.2022 se za obdobje 6-ih let nadaljuje izvajanje in financiranje že obstoječega raziskovalnega programa P5-0381, Kineziologija za kakovost življenja, vodja prof. dr. Rado Pišot, in pričelo se je izvajati nov raziskovalni program P6-0434, Konstruktivna teologija v dobi digitalne kulture in antropocena, vodja prof. dr. Nadja Furlan Štante, s primarnega raziskovalnega področja Teologija.

Skladno s Pravilnikom o stabilnem financiranju ZRS Koper odločitev o ustanovitvi, preoblikovanju ali ukinitvi raziskovalnega programa sprejme Upravni odbor ZRS Koper ob predhodnem mnenju Znanstvenega sveta ZRS Koper. Ustanavljanje raziskovalnega programa se izvaja upoštevaje rezultate zadnjih izvedenih vrednotenj raziskovalnih programov s strani ARIS in ZRS Koper. Po sprejetju Metodologije vrednotenja, ki mora biti sprejeta v roku 8 mesecev od sprejema Pravilnika o stabilnem financiranju ZRS Koper, bo bila sprejeta tudi odločitev o ustanavljanju novega programa, načrtujemo razpis v letu 2023 in začetek izvajanja v letu 2024.

[Upravni odbor ZRS Koper na svoji 5. izredni seji, dne 26.9.2023, sprejel Pravilnik o stabilnem financiranju ZRS Koper. Skladno z določbo 8. člena Pravilnika o stabilnem financiranju ZRS Koper smo objavi Poziv za zbiranje predlogov za nov raziskovalni program. Prijava novega raziskovalnega programa je morala izkazovati jasno vsebinsko diferenciacijo od obstoječih raziskovalnih programov ZRS KOPER. Rok za oddajo predlogov je bil 6.11.2023. Prejeli smo eno prijavo z naslovom](#)

»Sredozemske kmetijske prakse in družbe v prilagajanju na okoljske spremembe«, ki je trenutno v fazi evalvacije.

7.2. Znanstvenoraziskovalna dejavnost, ki se financira po javnih razpisih in pozivih:

V nacionalnem okviru smo na ZRS Koper v letu 2023 **izvajali enaintrideset (31)** projektov: dvaindvajset (22) temeljnih, enim (1) aplikativnem, dveh (2) podoktorskih projektih, treh (3) ciljnih raziskovalnih projektov in treh (3) prilagojenih projektov. Od tega smo v letu 2022 pridobili **sedem (7) novih projektov**: štiri (4) temeljne projekte, eden (1) ciljni in dva (2) prilagojena raziskovalna projekta.

V mesecu februarju **2023 smo oddali štirinajst (14)** prijav na Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023 kot nosilna organizacija ter šest (6) prijav kot sodelujoča organizacija. **S 1.10.2023 smo pričeli z izvajanjem 6 novih projektov, in sicer 4 kot vodilna inštitucija in 2 kot sodelujoča organizacija.**

V letu 2023 bomo nadaljevali z izvajanjem osmih (8) bilateralnih projektov, in sicer z Združenimi državami Amerike, Bosno in Hercegovino ter z dvema (2) bilateralnima projektoma s Črno goro v letih 2023 in 2024. V letu 2023 načrtujemo oddati še devetnajst (19) prijav na razpisane mednarodne bilateralne projekte.

Raziskovalni projekti	Matični (obstoječi)	Partnerski (obstoječi)	Plan 2023
*Temeljni projekti Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023 (februar 2023)	3	2	5
*Podoktorski projekti Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023 (februar 2023)	1	0	1
*Aplikativni projekti Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023 (februar 2023)	0	0	0
**Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024 (november 2023)	13	6	19
CRP projekti v fazi izvajanja	1	2	3
CRP projekti novi 1.10.2023	1	1	2
Bilateralni projekti v fazi izvajanja	8	0	19
Temeljni projekti	13	9	v fazi izvajanja
Podoktorski projekti	2	0	v fazi izvajanja
Aplikativni projekti	1	0	v fazi izvajanja
Prilagojeni ERC v okviru komplementarne sheme za prijave na razpise Evropskega raziskovalnega sveta	2	0	v fazi izvajanja

Prilagojeni FWO kjer FWO (The Research Foundation – Flanders) deluje v vlogi vodilne agencije prijavljenega projekta	1	0	v fazi izvajanja
--	---	---	-------------------------

Opombe:

* V mesecu februarju (28.2.2023) je [bila](#) načrtovana oddaja prijav na *Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023*. ZRS Koper je na omenjenem razpisu kandidiral s 14 prijavi (kot nosilna) in 6 prijavah kot sodelujoča organizacija. [V okviru razpisa smo pridobili 6 novih projektov \(4 kot nosilna, 2 kot sodelujoča\).](#)

**V mesecu novembru 2023 je [ARIS objavil](#) načrtovan *Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024*. ZRS Koper bo na omenjenem razpisu kandidiral z 19 prijavi. [Rok za oddajo 12.1.2023.](#)

Načrtujemo pa tudi oddajo 19 prijav na razpisane bilateralne projekte, ki bodo objavljeni v okviru mednarodnih javnih razpisov in pozivov v letu 2023 na Javni agenciji za raziskovalno dejavnost RS.

Na Javni razpis za izbiro raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa (CRP) smo oddali 2 prijavi, in sicer eno kot nosilna organizacija v okviru Inštituta za oljkarstvo in eno kot sodelujoča organizacija v okviru Inštituta za kineziološke raziskave. [Obe prijavi sta bili odobreni. Pričetek izvajanja ciljnih raziskovalnih projektov 1.10.2023.](#)

Glede na epidemiološko situacijo, ki kaže na večanje števila okužb v Evropi ter težavno situacijo z obvladovanjem epidemije v številnih državah sveta, je bilo v okviru najavljenih ARRS pozivov bilateralnih projektov nekaj sprememb glede načrtovanih in objavljenih razpisov.

V letu 2022 se je na ZRS Koper nadaljevalo usposabljanje sedmih (7) mladih raziskovalcev.

Skladno z vabilom ARRS so vodje programov in projektov ZRS Koper oddali predloge najvidnejših raziskovalnih dosežkov - Odlični v znanosti. Gre za projekt v okviru aktivnosti promocije znanosti, ki ga ARRS izvaja že vrsto let zapored in je namenjen izboljšanju prepoznavnosti znanosti. Dosežki so predstavljeni v letnem poročilu ARRS ter del dosežkov na dogodku Dan ARRS.

V letu 2022 smo na Javnem razpisu za povračilo stroškov znanstvenih objav v zlatem odprtem dostopu oddali 8 znanstvenih objav ter s strani ARRS prejeli odobritev za povračilo stroškov v višini 13.601,77 EUR. [Na Javni razpis za povračilo stroškov znanstvenih objav v zlatem odprtem dostopu \(za leto 2023\) smo oddali 10 prijav za povračilo stroškov objav ter oktobra prejeli rezultate, in sicer odobrenih sredstev v višini 16.803,79 EUR.](#)

Poleg navedenih nacionalnih projektov se izvajajo različni projekti v sodelovanju z gospodarstvom, lokalnimi skupnostmi in drugimi uporabniki znanja.

BILATERALNI PROJEKTI

V mesecu juniju 2023 smo prejeli rezultate Javnega razpisa za sofinanciranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo na katerem smo pridobili 2 nova projekta

BI-RS/23-25-054

Dr. Nadja Furlan Štante

RELIGIJSKE POLITIKE IN SVOBODA VESTI V PRVI IN DRUGI JUGOSLAVIJI: KONTEKSTI SPREMEMB

1.7.2023-30.6.2026

Kompleksnost raziskovanja religijskih skupnosti v odnosu do verskih politik in vprašanja spoštovanja človekovih pravic zahteva preučitev zgodovinskih, geografskih in političnih kontekstov, relevantnih

zakonov in njihovega izvajanja. Religijske politike – zlasti njihova implementacija – se lahko razlikujejo tudi znotraj iste države. Jugoslavija je bila morda ena izmed versko najbolj raznolikih evropskih držav z izkušnjo več političnih sistemov, pri čemer so se razvila različna razumevanja religijskih praks, sobivanja in odnosov med religijo in državo. Zato različna politična, družbena in geografska okolja prve in druge (socialistične) Jugoslavije odpirajo množico vprašanj o državni ureditvi verske svobode in svobode vesti.

Čeprav je bila z ustavo osmim »tradicionalnim« verskim skupnostim v Kraljevini SHS/Jugoslaviji priznana verska svoboda in verska enakopravnost, te pogosto niso bile enako tretirane. Religijska politika je bila pogojena z – večinoma konfliktnimi – odnosi med Srbsko pravoslavno in Katoliško cerkvijo. Komunistična partija Jugoslavije je predvsem v prvem desetletju po prihodu na oblast po drugi svetovni vojni z restriktivnimi religijskimi politikami skušala tudi zavirati različne nacionalizme. Ustava je zagotavljala svobodo veroizpovedi in spoštovanje verskih pravic, vendar je religijo opredelila kot zasebno stvar, s čimer je postala nepomembna in nevidna v javnosti. Preučili bomo, kako sta bila nereligioznost in »znanstveni ateizem« kot uradni stališči vladajoče stranke posredovani v vseh sferah javnega življenja, predvsem v šolskem izobraževanju. Poleg tega bodo predstavljeni osamljeni poskusi preučevanja vprašanj, kot sta svoboda verovanja in 'svoboda pred vero', ki sta bili vključeni v sporni program vladajoče Komunistične partije Jugoslavije.

Neravnovesja v relacijah moči, ki so posledica nespoštovanja verske enakopravnosti tradicionalnih ver s strani države, bomo analizirali v štirih študijah primerov:

- 1) v manjšinskem kontekstu srbske pravoslavne skupnosti v večinsko katoliški družbi v slovenskem delu jugoslovanske kraljevine;
- 2) izzivih religijskih manjšin v večinsko pravoslavni družbi v Srbiji in državni politiki do religijskih manjšin;
- 3) analizi instrumentov ateizacije šolskega izobraževanja v socialističnem obdobju na podlagi šolskih učnih načrtov in javnih polemik v Sloveniji in Srbiji;
- 4) pomanjkljivosti jugoslovanske socialistične religijske politike s predstavitvijo dominantnih in alternativnih diskurzov v poznem socialističnem obdobju v Sloveniji in Srbiji.

Raziskovanje razmerja med religijsko dinamiko in medreligijskimi interakcijami nam bo omogočilo oceniti »pluralnost« jugoslovanskih verskih politik in njihovo proklamirano specifičnost v »postkomunističnem« vzhodnoevropskem okviru. Namen tega raziskovalnega projekta je združiti srbske in slovenske raziskovalce in raziskovalke, ki se ukvarjajo z zgodovino in antropologijo religijskih in/ali etničnih skupnosti v 20. stoletju. Projektni pristop je v osnovi primerjalen in interdisciplinaren, saj preučuje več vprašanj v specifičnih in širših kontekstih.

Da bi razumeli razmerja moči v Jugoslaviji, je ključno upoštevanje heterogenosti praks, politik, kultur in 'tradicij' v odnosu do religij znotraj istih političnih režimov. Projektna skupina tako namerava obravnavati problematiko iz perspektive pluralnosti zgodovin z izvedbo primerjalnih refleksivnih arhivskih raziskav, dopolnjenih s predhodnim etnografskim terenskim delom. Uporabili bomo inovativen pristop k študijam interakcij med religijskimi akterji in državnih religijskih politik s poudarkom na (pre)spraševanju o in spreminjanju religijskih, etničnih, simbolnih, političnih in družbenih meja. Tako bo projekt presegel najsodobnejše raziskave na področju religiologije, intelektualne zgodovine, zgodovine in antropologije religije, kar so člani projekta že prikazali v dosedanjih raziskavah (glej: Đurić Milovanović, *Alternative Religiosity in Communist Yugoslavia: Migration as Survival Strategy of the Nazarene Community*, Open Theology, 2017; A. Đurić Milovanović, Jadranka Đorđević Crnobrnja, Bayram Sofra in Belgrade – a Contribution to the Interreligious Dialogue and Visibility of Minority Religious Communities, *Bulletin of the Institute of Ethnography*, 2021; M. Đoković, *Le relazioni politico-ecclesiastiche tra la Serbia e la Santa Sede dal 1878 al 1918. Excerpta ex Dissertatione ad Doctoratum*, 2020; N. Furlan Štante, *Strengths and weaknesses of women's religious peace-building (in Slovenia)*, *Annales: anali za istrske in mediteranske študije, Series historia et sociologia*, 2020; G. Mithans, *Religious conversions and*

religious diversification in interwar Yugoslavia and Slovenia, Occasional papers on religion in Eastern Europe, 2020; M. Režek, The ideologization of history education and textbooks in Slovenia (Yugoslavia) during socialism, 1945-1990, Nationhood and politicization of history in school textbooks: identity, the curriculum and educational media, 2020; J. Ramšak, The crumbling touchstone of the Vatican's Ostpolitik: relations between the Holy see and Yugoslavia, 1970-1989, International history review, 2021).

Poleg tega želimo vzpostaviti teoretični okvir; ugotovitve, temelječe na zgodovinskih, antropoloških in religioznih raziskavah, pa bomo primerjali in aplicirali na področje človekovih pravic. Multikonfesionalna regija nekdanje Jugoslavije bo omogočila premik v perspektivi, ki določa prevladujoče zahodnocentrične znanstvene prispevke o religijskem pluralizmu.

Cilji projekta so prispevati k zgodovinskim raziskavam religijskih skupnosti in državnih politik v času kraljevine in v obdobju socialistične Jugoslavije ter tako vpeljati primerjalno perspektivo v raziskave širšega konteksta regionalnih in vzhodnoevropskih religijskih politik; spodbujati nova interdisciplinarna področja študij religijskih skupnosti v Srbiji in Sloveniji; sodelovati s kolegi/cami iz Slovenije/Srbije pri tematiki zelo aktualni v 20. stoletju in še danes; izdati posebno številko znanstvene revije s prispevki članov projekta; ter organizirati skupno delavnico oziroma znanstveni sestanek, na katerem bodo sodelovali člani in članice projektnih ekip in drugi strokovnjaki za odnose med državo in religijo iz Srbije in Slovenije ter kjer bodo predstavljeni izsledki arhivskih in drugih raziskav izvedenih v okviru bilateralnega projekta. Pričakovani rezultati so tudi nadgradnja že vzpostavljenega sodelovanja med sodelujočimi člani, organizacija dogodkov kot so webinar in gostujoča predavanja, ki bodo obogatile tekoče projekte (N6-0173 Religijske spremembe na Slovenskem in v Jugoslaviji: verski prestopi in procesi ateizacije; P6-0434 Konstruktivna teologija v dobi digitalne kulture in antropocena) ter preučitev drugih možnosti znanstvenega sodelovanja (npr. v okviru evropskih shem).

BI-RS/23-25-010

Dr. Saša Pišot

**"ŠPORT MLADIH V PRIMEŽU EPIDEMIJE COVID-19" - OSIP V PARTICIPACIJI IN NJEGOVE POSLEDICE
1.7.2023-30.6.2026**

Uvod: Z zaprtjem šol in telovadnic ter prekinitvijo šolskih in klubskih športnih tekmovanj zaradi izbruha pandemije COVID-19, od 16. marca 2020 se je "zaprl" tudi organizirani šport mladih. Za mlade, na pragu profesionalne športne kariere, je lahko prekinitev vadbe vir izjemnega razočaranja (Liu, 2020), saj jim onemogoča napredek v športu in razvoj njihovih sposobnosti. Daljše obdobje prekinitve treninga, lahko poveča tako negotovost kot stres, s tesnobo ob vrnitvi v šport in na tekmovanja. Športniki, ki so prikrajšani za možnost dokazovanja in preizkušanja meja svoje zmogljivosti, lahko kažejo tudi nižjo raven samozavesti, kar lahko povzroči neudeležbo ali opustitev participacije v timu ali športne dejavnosti (Dagnall et al., 2021). Osebnostne lastnosti, ki posameznike motivirajo, da bi bili sprejeti oz. se izognili zavrnitvi, so nepogrešljiva orodja, ki omogočajo preživetje in ohranjanje. Zaprtje športa mladih v času COVID-19 vsekakor predstavlja oviro za ohranjanje zadostne motivacije in športne identitete, zato je treba problem dodatno raziskati.

Ugotavljanje posledic - morebitnega upada participacije mladih v organiziranem športu z vidika trenerjev različnih selekcij mladih športnikov v prvem in drugem valu pandemije COVID-19, je bil eden od glavnih ciljev prejšnjega raziskovalnega programa, ki ga je v letu 2021 in izvedel Inštitut za kineziološke raziskave ZRS Koper. Z raziskavo, katero bi razširili tudi na ozemlje Srbije, bi poleg terenske raziskave s trenerji, razširili tudi na populacijo mladih športnikov. Tako bomo s širitvijo raziskave na dve državi, Srbijo in Slovenijo, vključili perspektivo mladih športnikov v smislu spreminjanja in prilagajanja novim razmeram "zaprtja športa" oziroma "spletne vadbe". Poleg že

omenjenega "osipa" iz športa mladih bomo v raziskavi ugotavljali tudi subjektivne spremembe pri mladih športnikih v smislu opaznih sprememb v njihovi samozavesti, motivacije in pripadnosti ekipi, športne identitete ter primerjave (samooocene) telesne pripravljenosti pred obdobjem zaprtja in po ponovnem odprtju mladinskega športa.

Cilj projekta je ugotoviti vpliv vladnih ukrepov "zaprtja športa za mlade" med pandemijo COVID-19 na posebne psiho-socialne razsežnosti in telesno pripravljenost mladih športnikov. Raziskava bo potekala po mešanem metodi (MIX METHOD) (kvantitativni in kvalitativni analizi), vključuje pa izvajanje spletnih anket med trenerji in športniki ter pogovore v fokusnih skupinah z mladimi športniki. Hkrati se bodo podatki lahko primerjali s podatki, pridobljenimi v drugih državah. Imeli bomo tudi priložnost primerjati stališča trenerjev o omenjeni tematiki, kar bo omogočilo skupen vpogled v spremembe in izzive, s katerimi so se mladi športniki, trenerji in klubi soočili zaradi omejevalnih ukrepov v obdobju 2020-2022.

ankete in fokusnih skupin mladih športnikov želimo pridobiti tudi konkretnije podatke o zaznavanju posledic zaprtja športnih klubov ter primere dobrih praks in ideje za izboljšanje delovanja klubov, zlasti v primeru nadaljnjih omejitev mladinskega športa. Upamo, da bomo na ta način pridobili nova spoznanja, ki bodo klubom pomagala pri razvoju talentov in pripravi prihodnjih vrhunskih športnikov.

Namen raziskave je raziskati trenutne razmere in probleme s katerimi se med omejevalnimi ukrepi ne soočajo le trenerji, temveč tudi mladi športniki. Poleg zajemanja zaznanih sprememb s pomočjo spletne ankete in fokusnih skupin mladih športnikov želimo pridobiti tudi konkretnije podatke o zaznavanju posledic zaprtja športnih klubov ter primere dobrih praks in ideje za izboljšanje delovanja klubov, zlasti v primeru nadaljnjih omejitev mladinskega športa. Upamo, da bomo na ta način pridobili nova spoznanja, ki bodo klubom pomagala pri razvoju talentov in pripravi prihodnjih vrhunskih športnikov.

Metode: Namen raziskave je izvesti spletno anketo o nekaterih psihosocialnih in fizičnih dejavnikih mladih v športu (motivacija, samozavest, pripadnost in fizične sposobnosti), poleg tega pa še kvalitativno metodo fokusnih skupin.

V mesecu decembru 2022 smo prejeli rezultate Javnega razpisa za sofinanciranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Črno goro v letih 2023 in 2024. Pridobili smo **2 nova projekta**, in sicer:

BI-ME/23-24-024

Dr. Blaž Lenarčič

MEDKULTURNA IN ETNIČNA VPRAŠANJA V IZOBRAŽEVALNIH INSTITUCIJAH IN VSAKDANJIH PRAKSAH MLADOSTNIKOV: SLOVENIJA IN ČRNA GORA

1.1.2023-21.12.2024

Na zelo splošni ravni se projekt ukvarja z obravnavo in oblikovanjem modelov aktivnega sobivanja različnih narodov ter večinskih in manjšinskih etničnih in kulturnih skupnosti na primeru dveh držav nekdanje Jugoslavije in sicer Slovenije ter Črne Gore. Primerjava med tema dvema državama je zanimiva z vidika, da je bila Slovenija prva izmed nekdanjih jugoslovanskih republik, ki se je osamosvojila (1991), Črna Gora pa zadnja (2006). Poleg tega sta se obe državi soočale s problematiko avtohtonih manjšin že v času Jugoslavije in zanimivo bo opazovati, kako se na tej osnovi medkulturne in medetnične dinamike med mladimi razvijajo danes. Med drugim je tovrstno preučevanje pomembno z vidika oblikovanja in zagotavljanja sodobne odprte, dinamične, na različnosti utemeljene, pa vendar ubrane in do drugega spoštljive evropske identitete. V tem smislu projekt izhaja iz dejstva, da v zadnjih letih različne raziskave tako v Sloveniji (npr. Kralj in Žakelj; Žagar, 2018), kot v Črni Gori (npr. Bešić; 2019, Troch; 2014) kažejo na povečevanje stopnje

medetničnih konfliktov (tako na individualni, kot na skupinski ravni), nacionalizmov, ksenofobije, in etnocentrizmov med mladimi. Zaradi tega se predlagani projekt osredotoča na obravnavo mlajših pripadnikov družbenih manjšin. Prav na področju raziskovanja medkulturnih odnosov se predvsem v kontekstu manjšinske problematike odpira mnogo zanimivih in (še) neodgovorjenih vprašanj, kot so na primer urejanje položaja etničnih manjšin in priseljencev; glede pravic, ki jih posamezne države priznavajo manjšinskim etničnim skupinam; glede identitete pripadnikov avtohtonih manjšin in priseljencev in nenazadnje tudi glede prisotnosti in obravnavanja medkulturnih in etničnih vprašanj v šolskem sistemu. Slednjemu bo dal precejšen poudarek predlagani bilateralni projekt. Študij, ki bi tovrstne probleme primerjalno raziskovale obenem pa tudi postavljale temelje za njihovo dolgoročno evalvacijo je relativno malo. Vsebine predlaganega projekta so v prvi vrsti usmerjene k razumevanju in vrednotenju kulturne različnosti v procesih družbene integracije v šoli in vsakdanjih praksah otrok. Preučevanje vprašanj, povezanih z etničnostjo, kulturno identiteto, etnično heterogamijo in posledično kulturno asimilacijo na eni, ter kulturnim pluralizmom na drugi strani se neposredno navezuje na pridobivanje ustreznih znanj, ki predstavljajo osnovo za oblikovanje nacionalne večkulturne politike. Znanstveno preučevanje medetničnih stikov je tako še posebej pomembno v luči širitve EU na Balkan in aktualnih migracijskih procesov, namreč ravno poznavanje narave in možnih scenarijev medkulturnih stikov je pogoj za razvijanje medkulturnega dialoga. Hkrati pa proučevanje tovrstnih procesov v veliki meri prispeva tudi k praktičnemu utemeljevanju evropske paradigme "združena v raznolikosti". Slednje je še posebej pomembno za izobraževalno politiko, ki je lahko bolj ali manj vključujoča in lahko učinkovito skrbi za prisotnost učnih vsebin, ki pripomorejo k medetničnemu spoznavanju in medkulturnemu dialogu.

BI-ME/23-24-013

Dr. Jure Ramšak

PLURALNOST RELIGIJSKE PODOBE IN VERSKIH POLITIK SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE: ZGODOVINSKI IN PRAVNI VIDIKI NA PRIMERU SLOVENIJE IN ČRNE GORE

1.1.2023-21.12.2024

Navkljub skoraj poenotenemu pravnemu okvirju, izpeljanem iz marksistično-leninističnega razumevanja religije, je prišlo znotraj etnično in versko mešane socialistične Jugoslavije do očitnih razlik med religijskimi politikami med posameznimi konstitutivnimi republikami. Različne strategije in prakse, implementirane s strani republiških socialističnih elit, so vplivale ne le na religijske spremembe v času obstoja SFRJ, ampak tudi širše politične dinamike zlasti v času poznega socializma. Vse to odpira vrsto vprašanj, mdr. zakaj je bila ateizacija v pravoslavnih okoljih navidezno učinkovitejša kot v katoliških in v kakšnem odnosu je bila socialistična sekularizacija z etnizacijo religije, značilno za osemdeseta in devetdeseta leta. Preučevanje različnih razmerij, ki so se izoblikovale med večinskimi in manjšinskimi verskimi skupnostmi in republiškimi vodstvi je aktualno tudi v sodobnem kontekstu, saj lahko prav z analizo teh zgodovinskih okoliščin pojasnimo nekatere današnje specifičnosti, ki zaznamujejo razburkano religijsko situacijo ne le v Črni gori, ampak tudi v nekaterih drugih državah naslednicah SFRJ.

Medtem ko večina obstoječih akademskih analiz z monodisciplinarnе perspektive naslavlja fenomene političnega in religijskega v kontekstu posameznih republik, prinaša ta projekt dve bistveni novosti. Njegova multidisciplinarna skupina, sestavljena iz zgodovinarjev, pravnikov in politologov bo primerjalno pogledala na odnose, ki so vladali med cerkvijo in državo na različnih koncih SFRJ. Naš multidisciplinarni in primerjalni pristop je še posebej relevanten zato, ker imamo opraviti na eni strani z večinsko katoliškim, na drugi strani pa z večinsko pravoslavnim okoljem in s tem povezanimi socio-političnimi determinanti, s katerimi so se soočale republiške socialistične oblasti v različnih obdobjih obstoja Jugoslavije. V kolikor upoštevamo sicer vse šibkejši federalni okvir, lahko opazimo vrsto odstopajočih izpeljav religijskih politik, čemur bodo sledile tudi naše raziskave. Te specifičnosti se nam dobro razkrivajo tudi skozi komunikacijo republiških in zveznih oblasti z religijskimi organizacijami iz tujine, še zlasti z Vatikanom. Dejstvo, da je bila Jugoslavija edina evropska

socialistična država z navezanimi diplomatskimi odnosi s Svetim sedežem, je pomenilo tudi da je imel ta še posebej dober vpogled v dogajanja ne le v katoliškem delu Jugoslavije, čemur bomo posvetili našo posebno pozornost.

Bilateralni projekt bo raziskovalcem iz obeh držav omogočil dostop do arhivov verskih komisij in drugih relevantnih arhivskih virov. Izjemnega pomena bo tudi skupna diskusija, organizirana na način gostujočih predavanj in skupnih konferenc, saj bomo na ta način učinkovito razširili interpretacijski okvir, ki ga sicer razvijamo v okviru nacionalnih projektnih raziskav. Pričakujemo, da bodo člani projektne skupine sodelovali kot avtorji znanstvenih prispevkov v okviru posebne številke znanstvene revije, ki jo imamo v načrtu za leto 2023/2024. Integracija dela na bilateralnem projektu v širši program mednarodnih aktivnosti ZRS Koper in Univerze v Podgorici – Fakultete za politične vede bo omogočila diseminacijo naših rezultatov onkraj Slovenije in Črne gore. Koordiniranje delovnih praks projektnih članov iz obeh držav in vključevanje nekaterih drugih mednarodno uveljavljenih raziskovalcev v skupne akademske aktivnosti bo nudilo tudi odlično osnovo za oblikovanje širšega konzorcija za kasnejše prijave mednarodnih raziskovalnih projektov.

V mesecu juliju 2022 smo pričeli z izvajanjem **štirih novih bilateralnih projektov** pridobljenih v okviru Javnega razpisa za sofinanciranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Združenimi državami Amerike v obdobju od 1. 7. 2022 do 30. 6. 2024

BI-US/22-24-130

Dr. Borut Klabjan

KONTINUITETA IN SPREMEMBE V SEVERNEM JADRANU, 1914-1924: LOKALNE IN GLOBALNE DIMENZIJE

1.7.2022 - 30.6.2024

Raziskava se osredotoča na transnacionalno obmejno območje severnega Jadrana od začetka prve svetovne vojne julija 1914 do Rimskega sporazuma januarja 1924, ko je bilo mesto Reka/Fiume priključeno Italiji in je bilo začasno rešeno jadransko vprašanje. Kot potrjuje več nedavnih študij, je to desetletje temeljnega pomena na svetovni ravni, severni Jadran pa predstavlja edinstven laboratorij za preučevanje preobrazbe Evrope v dvajsetem stoletju.

Ta projekt prispeva k ponovnemu razmisleku o razmerju med nacionalno pripadnostjo, ozemeljsko pripadnostjo in državno suverenostjo s preučevanjem vloge državljanstva med prvo svetovno vojno in po njej na obmejnem območju severnega Jadrana. S ponovnim razmislekom o procesih kategorizacije narodov ter opredelitvi držav in njihovih državljanov ta projekt analizira številne oblike vključevanja in izključevanja na prehodu iz vojne v mir v ključnem obdobju sodobne evropske zgodovine.

Cilj sodelovanja je v možnost raziskovanja z arhivskimi viri v ZDA za slovenske sodelujoče raziskovalce, ter raziskovanje ameriške sodelujoče raziskovalke v slovenskih arhivih. Za slovenske raziskovalce bodo ameriški arhivi omogočili vpogled predvsem v diplomatsko zgodovino ter zgodovino slovenske emigracije. Ameriška sodelujoča raziskovalka pa bo v slovenskih arhivih nadaljevala lastno raziskovanje geografskega prostora severnega Jadrana, kateri je osrednji fokus njenega akademskega zanimanja. Prav tako bo pomembna izmenjava znanj in izsledkov tekočih raziskav med raziskovalci iz obeh držav. Takšno sodelovanje se je v preteklosti že izkazalo za zelo plodovito. Maura E. Hametz, nosilka ameriškega dela bilaterale, se je na primer že udeležila mednarodne znanstvene konference »Oborožena meja: politično nasilje v severnem Jadranu 1914–1941«, ki je potekala v Kopru med 24. in 25. majem 2018, kateri je sledil tudi njen članek v posebni izdaji revije *Acta Histriae*, namenjeni prispevkom iz konference. Sodelovanje z Borutom Klabjanom, slovenskim nosilcem bilaterale, je bilo predstavljeno tudi s soavtorskim prispevkom v znanstveni monografiji *Sissi's world : the Empress Elisabeth in memory and myth*, izdani leta 2018. Prav tako sta predstavljala prispevke na skupnem

panelu v okviru dveh mednarodnih konferenc in sicer: »Transnational Italies«, ki se je odvila 26-28 oktobra 2016 v Rimu in »Anti-Fascism and Ethnic Minorities«, ki je bila organizirana 11-12 novembra 2021 v Turkuju (Finska).

Prispevek bilaterale bo tako v nadaljevanju in razširitvi že vzpostavljenega medsebojnega sodelovanja, katero se bo izražalo v prisotnosti slovenskih raziskovalcev na konferencah in gostujočih predavanjih v ZDA, kot tudi ameriške raziskovalke v Sloveniji. Slovenski udeleženci bilaterale bodo nova znanstvena dognanja, katera bodo rezultat sodelovanja objavili v Journal of Modern Italian Studies, ameriška raziskovalka v bilaterali pa v slovenskih revijah za medsebojno izmenjavo novih dognanj.

BI-US/22-24-044

Dr. Boštjan Šimunič

DEKOMPOZICIJA TENZIOMIGRAMA SKELETNIH MIŠIC

1.7.2022 do 30.6.2024

Intrinzične kontraktilne lastnosti skeletne mišice so: čas latence, čas krčenja, čas polovičnega sproščanja, maksimalna sila, hitrost krčenja, tonus, itd. in so pomembne za mnoga področja (npr. športno treniranje, rehabilitacija, športna in medicinska diagnostika, raziskovanje, staranje). Že od 18. stoletja, se jih meri z uporabo dinamometrov, ki se jih pritrdi nekaj centimetrov distalno od osi sklepa, direktno na kožo nad kostjo. Čeprav znanstveni dokazi (Huijing in Baan, 2001; Kawakami in Lieber, 2000) že dolgo potrjujejo omejitve pri rabi dinamometrov za merjenje kontraktilnih lastnosti in s tem implicirajo na nizko kakovost interpretacije rezultatov. Te omejitve so predvsem v potrebnem večjem številu stimulacijskih impulzov za reprezentativni odziv sile skeletne mišice iz katerega lahko izločimo kontraktilne lastnosti, dušenje in zakasnitve pri propagaciji mehanskega signala od mesta krčenja - trebuha mišice do distalne točke merjenja, neselektivna postavitev senzorja in tako neselektivno merjenje, sovplivanje koaktiviranih okolišnjih mišic, vpliv mehanike sklepa, elastičnost tetiv/ovojnic, dušenje signala ob trenju aktivnih vlaken ob neaktivno tkivo).

Slovenska raziskovalna skupina je predlagala tenziomiografijo (TMG) kot eno izmed metod za zajem kontraktilnih lastnosti skeletnih mišic, ki meri odebelitev trebuha mišice med izometrično, električno izvabljeno kontrakcijo, na selektiven in neinvaziven način. Od prvega znanstvenega publiciranja metode v letu 1990 (Valenčič, 1990) je bilo narejenih kar nekaj nadgradenj metode. Tako je druga generacija metode zamenjala analogni senzor premika z digitalnim komparatorjem in rabo sistema vzmeti, ki nudi konstanto silo upora mišičnemu trebuhu. Senzor omogoča visoko razmerje signal/šum, visoko občutljivost in nerabo postopkov za postprocesiranje zajetih signalov. Takoj smo lahko dokazali visoko multivariatno povezanost med mišično sestavo (težkimi verigami miozina tipa 1) in kontraktilnimi parametri izločenih iz odziva TMG, z le 6% standardne napake predikcije (Šimunič et al., 2011). Kasneje smo ugotovili, da so kontraktilni parametri TMG izjemno dobro ponovljivi (Šimunič, 2012 in 2019).

BI-US/22-24-115

Dr. Saša Pišot

ŠPORTNE AKTIVNOSTI NA PROSTEM IN NJIHOVO MESTO V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

1.7.2022 -30.6.2024

Vse sociologije (vključno s sociologijo športa) si prizadevajo izboljšati razumevanje vsakdanjega življenja. Zato smo za temelj naše raziskave, ki se osredotoča na gibalne /športne aktivnosti (GŠA), izbrali vsakdanje življenje kot usmerjeno in vodeno človekovo delovanje.

Znanstveni dokazi opozarjajo, da družba postaja sedeča. Veliko breme gibalne neaktivnosti je pojav sedečega, neaktivnega življenjskega sloga, ki smo mu priča vsaj zadnji dve desetletji. Glede na težko obdobje, ki ga že skoraj dve leti doživljamo z omejevalnimi ukrepi pandemije COVID-19, še posebej

omejitvami GŠA, z ukrepi vlade, kot so "ostanite doma", "šolanje od doma", "zaprtje športnih objektov in športnih igrišč" itd. smo že opazili negativne posledice na gibalno vedenje prebivalstva (~50 % zmanjšanje zmerne in intenzivne gibalne dejavnosti (MVPA) poleg ~50 % povečanja gibalne neaktivnosti (GN). Ob zmanjšanju količinske ravni GŠA opazamo tudi zmanjšanje ozaveščenosti javnosti in upoštevanje priporočljivih smernic za GŠA, kot dodatno posledico ukrepov (omejitev razdalje, strogi varnostni ukrepi, strah pred COVID-19 itd.), ki ljudem preprečujejo oz. otežujejo udeležbo v organiziranih športnih dejavnostih.

Trenutne pandemične razmere bi morale motivirati in povečati pomen GŠA za posameznika ter njegovo družbeno in naravno okolje. Kaže, da bodo v prihodnosti, ne le zaradi strogih ukrepov, strahu pred virusom in tveganja okužbe pri P/SA v zaprtih prostorih, temveč tudi zaradi pozitivnih učinkov vadbe na prostem, ki zagotavlja zdravje, GŠA na prostem postale prednostna naloga. Zato je namen projekta, da raziščemo ne le negativne posledice trenutne pandemije na gibalno vedenje, temveč tudi vse bolj individualiziran sodobni življenjski potek posameznika in vlogo GŠA v dveh kulturno in okoljsko različnih državah.

Glavne raziskovalne teme, ki jih bo obravnaval projekt bodo:

- Raziskovanje negativnih pandemičnih posledic za gibalne navade v vsakdanjem življenju v povezavi z udeležbo pri organiziranih športnih dejavnostih v zaprtih prostorih in na prostem.
- raziskovanje posebnosti spreminjanja vsakdanjega življenja v okviru družbenih dejavnikov (na podlagi paradigme zdravega življenjskega sloga, Cockerham, 2006), zlasti v ekstremnih okoliščinah, ki vplivajo na količino in obliko vsakodnevne GŠA, ki jo oseba izvaja v svojem življenju s primerjavo dveh različnih državah;
- pregledati dokaze o pozitivnih učinkih dejavnosti na prostem in dodatnih dejavnosti, ki vplivajo na zdravje in sicer:
 - o načine izvajanja dejavnosti na prostem (v povezavi z naravnim in družbenim okoljem - uporaba najboljših praks iz obeh držav (GŠA na prostem v vseh letnih časih)
 - o možne intervencije za ozaveščanje - dvig ozaveščenosti o GŠA na prostem v vseh letnih časih in za vse generacije.

BI-US/22-24-052

Dr. Uroš Marušič

UČINKI GIBALNE AKTIVNOSTI BREZ SPECIFIČNE VADBE PRI PARKINSONOVI BOLEZNI

1.7.2022-30.6.2024

Obe strani (SLO in ZDA) pokrivata sorodno področje raziskovanja in na ta način bodo tudi cilji in sodelovanje vsebinsko usmerjeno v znanstveno področje nevroznanosti gibanja in preučevanja lajšanja simptomov Parkinsonove bolezni (PB). Pokončna stoja lahko izboljša zdravje prek boja proti negativnim učinkom telesne nedejavnosti zaradi dolgotrajnega sedenja. Za bolnike s PB je lahko idealna oblika nizko intenzivne gibalne aktivnosti brez specifične oblike vadbe, saj zagotavlja aktivnost mišic spodnjih okončin in konstantno posturalno aktivnost, ki jo je mogoče enostavno vključiti v številne rutine vsakodnevnega življenja že v domačem okolju. Namen pričujočega projekta bo preizkusiti izvedljivost pokončnega stoječega položaja pri populaciji PB za zmanjšanje dolgotrajne gibalne neaktivnosti in spremljanje njihovih dolgotrajnih učinkov. Na novo razvite ergonomske stoječe mize bodo ovrednotene na obeh straneh (ZDA in SLO), da bi ugotovili njihovo optimalno razmerje med uporabo in odzivom/učinki. Za doseg te ciljev bomo v okviru že obstoječih projektov izvedli vrsto pilotnih in kliničnih študij. Bilateralni projekt bo finančno pokrival samo potne in nastanitvene stroške. Kot tak bo ta dvostranski projekt olajšal sodelovanje, ki ne bi obstajalo zaradi trenutnih omejitev v nacionalnih projektih (npr. običajno omejitev financ za potovanja v ZDA).

Bilateralno sodelovanje med SLO-ZDA želi:

1. Utrditi sodelovanje na raziskovalnem področju med inštitucijama Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper (Slovenija) in University of Michigan (ZDA).
2. Izpostaviti pomen gibalnih intervencij pri Parkinsonovi bolezni
3. Se posledično močneje vključiti v svetovno mrežo raziskovalcev s področja Parkinsonove bolezni,
4. Navezati močnejše stike s še ostalimi raziskovalci univerze v ZDA ter v bodoče prijaviti nov skupni projekt,
5. Ponuditi znanje raziskovalcev ZDA o zdravljenju Parkinsonove bolezni,
6. Ponuditi znanje obdelave podatkov in optimiziranja časa obdelave podatkov Ameriškim raziskovalcem ter se posledično vključiti v že obstoječe projekte
7. Usvojiti ameriška znanja prenosa »iz teorije v prakso«.

V letu 2023 bomo nadaljevali tudi z delom na dveh znanstvenoraziskovalnih sodelovanjih z Bosno in Hercegovino:

BI-BA/21-23-002

Dr. Uroš Marušič

VPLIV PLIOMETRIČNE VADBE NA ŽIVČNO-MIŠIČNE PARAMETRE PRI MLADIH ROKOMETAŠIH

1.7.2021-30.6.2023

Rokomet predstavlja moštveni športni, za katerega so značilni kratki prekinitveni fizični napori visoke intenzivnosti. Igra je sestavljena predvsem iz različnih gibalnih vzorcev, med katerimi prevladujejo šprint, skakanje, spreminjanje smeri in metanje (Granados et al., 2007, Int. J. Sports Med). Fiziološke zahteve temeljijo na aerobnih in anaerobnih energetskih sistemih, ki so potrebni za podporo številnim hitrim akcijam, ki so izvedene v kratkem času (Chelly et al., 2011, J. Strength Cond. Res.). Literatura domneva, da v drugi polovici tekme mladi rokometiši pretečejo krajše razdalje ter manj sodelujejo v tehničnih akcijah (Chelly et al., 2011, J. Strength Cond. Res.). Nakazuje se, da je rokomet zelo zahteven šport, kjer je pomembna čim boljša fizična sposobnost igralcev. Zato se predvideva, da lahko z doseganjem višje stopnje plastičnosti v živčno-mišičnem razvoju mladostnikov v kombinaciji z ustrezno časovno izvedbo in razvojem integrativnega živčno-mišičnega treninga, izboljša razvoj telesa v smeri, ki splošno ugodno prispeva pri izvajanju športnih aktivnosti ter kasneje v odrasli dobi (Myer et al., 2012, Natl. Inst. Heal). Zato je pomembno, da trenerji izbirajo ustrezne, znanstveno utemeljene metode treninga in na tak način že pri mladih izboljšajo uspešnost igralcev. Pliometrični trening (PT) je dobro znana metoda, ki se uporablja za izboljšanje tako športne kot splošne atletske uspešnosti (Markovic, 2007, Br. J. Sports Med; Markovic and Mikulic, 2010, Sport. Med; Slimani et al., 2017, J. Hum. Kinet; Slimani et al., 2016, Data Br). Pliometrične vaje so naravni del večine športnih gibov, kot so skakanje, preskakovanje, metanje in brcanje. Med najbolj izvajane pliometrične vaje za spodnji del telesa sodijo skok z nasprotnim gibanjem (ang. Countermovement jump - CMJ), skok iz polčepa (ang. Squat jump - SJ) in globinski skok (ang. Drop jump - DJ), ki jih lahko kombiniramo ali uporabljamo samostojno. Doslej so preučevali različne načine PT. Predlagano je bilo, da je PT učinkovitejši pri izboljšanju zmogljivosti izvajanja skokov zaradi cikla v katerem se mišica razteza in skrajšuje (ang. Stretch-shortening cycle - SSC). SSC obsega podaljšanje (ekscentrično krčenje) mišično-tetivne enote, čemur sledi neposredno skrajšanje ali koncentrično krčenje. SSC izboljša elastične lastnosti mišično-tetivne enote ter nevronske zaporedje in hitrost vključevanja motoričnih enot, kar posledično poveča proizvodnjo največjih sil v najkrajšem času. Učinki PT se lahko razlikujejo glede na značilnosti osebe (tj. raven treniranosti, spol, starost, specifične izvajane športa ali poznavanje PT) in spremenljivke treninga (tj. površino, kjer se izvaja PT, količina počitka med serijami in treningi ter vrsta PT).

Ogromno študij je odkrilo pozitivne učinke PT na izboljšanje športnikove zmogljivosti, kjer ima lahko uporaba SSC pomembno vlogo (kot so na primer skakanje, sprint, sprememba smeri, brcanje in metanje). Vendar je pozitiven prenos učinkov PT na kontrolo ravnotežja, ki je v glavnem odvisen od senzoričnega vnosa in centralne obdelave (tj. motorične kontrole), manj jassen. Ravnotežje velja za ključno komponento v mnogih vsakdanjih dejavnostih (Dunsky et al., 2017, Biomed Res. Int), v športnem kontekstu pa je ravnotežje pomembno predvsem pri zmanjševanju resnosti in pojavnosti poškodb (Butler et al., 2013, Sports Health). Prejšnje študije, namenjene preiskovanju učinkov PT na ravnotežje, so pokazale nedvoumne rezultate, medtem ko ima način PT (npr. površina, prostornina, intenzivnost, frekvenca) lahko pomembno vlogo (Karadenizli, 2016, Anthropologist; Negra et al., 2017, J. Strength Cond. Res; Ramírez-Campillo et al., 2015a, J. Strength Cond. Res; Ramírez-Campillo et al., 2015b, J. Strength Cond. Res).

BI-BA/21-23-015

Dr. Jure Ramšak

ZGODOVINSKE IZKUŠNJE ŽIVLJENJA V JUGOSLAVIJI: BOSNA IN HERCEGOVINA IN SLOVENIJA V PRIMERJALNI PERSPEKTIVI

1.7.2021-30.6.2023

Projekt se ukvarja s prednostnima področjema okolje ter kulturna in kreativna ekonomija. Predlagani bilateralni projekt se osredotoča na zgodovinske tematike, ki so redko prisotne v zgodovinopisnih razpravah. S tem ko bo skozi prelomnice, ki so zaznamovale "življenjske izkušnje" in spremljajoče kulturne vzorce, prikazal kulturne vzorce v Sloveniji ter Bosni in Hercegovini skozi 20. stoletje v primerjalni perspektivi, bo spregovoril tudi o podobnostih in razlikah med slovenskimi in bosanskimi zgodovinskimi izkušnjami znotraj skupnega jugoslovanskega državnega okvira. Člani obeh raziskovalnih skupin bodo v svojih raziskavah uporabili sodobne metodološke in teoretične pristope ter množico zgodovinskih virov, ki presegajo običajni zgodovinopisni pristop. Poleg primarnih in sekundarnih zgodovinskih virov, tiska in drugih virov, ki pričajo o kulturi življenja in okolja, bodo sodelavci izvajali tudi terenske raziskave v komunikaciji s še živečimi pričevalci sprememb v slovenskem in bosanskem kulturnem kontekstu in tako prispevali k metodološki razširitvi obravnavanega raziskovalnega polja.

Cilj projekta je institucionalno povezati obe raziskovalni ustanovi in učvrstiti vezi tako med uveljavljenimi raziskovalci kot tistimi na začetku raziskovalne kariere ter omogočiti izmenjavo znanj in izkušenj na področju zgodovinopisnih raziskav. Te bodo osredotočene na kulturne in življenjske izkušnje, vključno z okoljskimi vprašanji, v slovenski in bosanski družbi v okoliščinah skupnega jugoslovanskega državnega in pravnega okvirja, torej v kontekstu, ki je zaznamoval večino bosanske in slovenske sodobne zgodovine. Na podlagi tega namerava raziskava v primerjalni perspektivi analizirati izkušnje slovenskega in bosanskega zgodovinskega prostora, ko je ta vstopil v jugoslovansko državo leta 1918, izkušnje druge svetovne vojne in neposrednega poveljnega obdobja ter izkušnje življenja v socialistični Jugoslaviji s posebnim poudarkom na njenem razpadu, vključujoč procese njunih tedanjih kulturnih (re)pozicioniranj. Našteto bo ponudilo pregled začetnih in končnih kronoloških dejavnikov življenjskih izkušenj v slovenskem in bosanskem vsakodnevnem kontekstu v času Jugoslavije, pa tudi vpogled v manj zastopane raziskovalne teme, kot so življenjski slog in transferji znanj na področju odnosov med človekom in naravo, ustvarjalnosti in kulturnih vzorcev v obeh smereh, od Slovenije k Bosni in Hercegovini in obratno.

Raziskovalni skupini na obeh straneh se strinjata, da dvostransko sodelovanje na vseh področjih znanosti in tehnologije izboljšuje standarde, ki jih je potrebno doseči na njihovih domačih raziskovalnih institucijah, medtem ko bi sodelovanje na področju humanističnih in družboslovnih ved zagotovilo tudi humanistični pogled na vprašanja skupnega interesa. Delo na takem projektu bi omogočilo dodatno povezovanje institucij prijaviteljic, lahko pa je in bi moralo biti tudi nekakšno

vodilo za generacije mladih raziskovalcev, vključenih v projektne raziskave. Vzpostavitev njihovih trdnih mrež bi omogočila dolgoročno perspektivo, v okviru katere bi lahko prijavljali ambiciozne skupne projekte, financirane iz sredstev, ki so na voljo prosilcem v obeh državah.

7.2. Infrastrukturni program

ZRS Koper vstopa v novo shemo financiranja raziskovalne dejavnosti z izrazito nizko stopnjo sofinanciranja infrastrukturne dejavnosti (2,1 FTE v plačnem delu). Ta delež sofinanciranja je v primerjavi z nekaterimi JRZ, sorodnimi bodisi po velikosti ali pa po aktivnostih, ki jih izvaja, res zelo majhen. Primerjavo z drugimi JRZ smo izvajali tako po absolutnem številu FTE za infrastrukturni program, kot v razmerjih FTE na število strokovnih ali tehničnih sodelavcev, FTE na skupno število zaposlenih in FTE na število programskih skupin (podatki iz SICRIS in poročil ARRS). Pri vseh obravnavanih kriterijih je delež sofinanciranja infrastrukturne dejavnosti najnižji prav na ZRS Koper. Posebej pa želimo izpostaviti primerjavo z drugimi JRZ v kriteriju FTE infrastrukturnega programa na sklop raziskovalne opreme večje vrednosti, pridobljene v okviru razpisov ARRS, kjer ZRS Koper izrazito izstopa v negativnem smislu. ZRS Koper je namreč zelo uspešen pri prijavah na javne razpise ARRS za sofinanciranje nabave raziskovalne opreme, v kar vloži tudi precej lastnih sredstev, pridobljenih iz drugih virov. Z odobrenimi sredstvi za sofinanciranje infrastrukturne dejavnosti v višini 2,1 FTE v plačnem delu, ki jih razdeli med osem infrastrukturnih organizacijskih enot, pa je skoraj nemogoče zagotoviti primerno uporabo nabavljene raziskovalne opreme. Višjih (tudi 100% in 200% višje) deležev financiranja infrastrukturne dejavnosti so deležni nekateri JRZ, ki so znatno manjši po številu raziskovalk in raziskovalcev in ki v obdobju od 2018 dalje niso pridobili nobenega elementa raziskovalne opreme večje vrednosti.

7.3. Mednarodno sodelovanje

V letu 2022 smo na ZRS Koper izvajali skupno enaindvajset (21) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. Od tega nadaljujemo z izvajanjem šestnajstih (16) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov iz leta 2022. V letu 2022 je bilo zaključenih pet (5) mednarodno znanstveno-raziskovalnih projektov, na novo pa smo pričeli izvajati devet (9) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. V letu 2022 smo oddali sedemindvajset (27) novih prijav na razpise za mednarodne znanstveno-raziskovalne projekte, od katerih bomo v letu 2023 pričeli izvajati šest (6). Od vseh prijav, ki smo jih oddali v letu 2022, je dvanajst (12) projektnih prijav še v evalvaciji.

TEKOČI PROJEKTI v letu 2023

<i>Status</i>	<i>Inštitut</i>	<i>Akronim</i>	<i>Polni naslov projekta</i>	<i>Program, pobuda</i>	<i>Razpis</i>
TEK	IZO	EUtopiaSIF	Eutopia Science and Innovation Fellowship	H2020	H2020-MSCA-COFUND-2019
TEK	IKARUS	TwinBrain	Twinning the Brain with machine learning for neuromuscular Efficiency	H2020	H2020-WIDESPREAD-2018-2020
TEK	IKARUS	SKIEASY	Contemporary approaches for easier skills aquisition in skiing considering age, language and culture	Erasmus+ Sport	2020 EAC-A02-2019
TEK	IJŠ	ActivAge	Supporting ageing adults to stay active	Erasmus+ KA204 Strategic Partnership for adult education	Call 2020 Round 1 KA2 - Cooperation for innovation and the exchange of good practices
TEK	IKARUS	PARIPRE	Physically activity related-injuries prevention in ...	Erasmus+ Sport	2020 EAC-A02-2019
TEK	IZDŠ	REInSER	Refugees Economic Integration through Social ...	ADRION	3rd call for standard projects
TEK	IJŠ	Zgodbe o ribištvu	Zgodbe o ribištvu Slovenske Istre skozi čas	Evropski sklad za pomorstvo in ribištvu - LAS ISTRE (ESPR)	RAZPIS ESPR 2020
TEK	IZDŠ	COORDINATE	COhort cOMmunity Research and Development Infrastructure Network for Access Throughout Europe	H2020-INFRAIA-2018-2020-1 - RIA Research and Innovation action	Integrating Activities for Starting Communities ID
TEK	MIOS	SCORE	Smart control of the climate resilience in European coastal	H2020: LC-CLA-2018-2019-2020 LC-CLA-	Climate resilience of European coastal cities and

			cities	13-2020	settlements
TEK	IZDŠ	PITCH	A model for gender-sensitive intergration strategies based on Personalised, particiPaTory, loCal, and multi-stakeHolder approaches	AMIF-AG	AMIF-2020-AG-CALL-01
TEK	IZDŠ	REBOOT NOW	Prevention of Gender-Based Violence in Schools after Lockdown	CERV-2021-DAPHNE	"Call for proposals to prevent and combat gender-based violence and violence against children)"
TEK	IZDŠ	CommunityLinkage	Improving gender-based violence service provision through the empowerment of migrant women as community-based mentors, trainers and agents of change	CERV-2021-DAPHNE	"Call for proposals to prevent and combat gender-based violence and violence against children)"
TEK	IJŠ	LITMAG	East European Literary Magazines 1945-2004: Testing the Boundaries and oaving the way to democratization	CERV-2021-CITIZENS-REM	Testing the Boundaries and paving the way to democratization
TEK	IKARUS	PhysAgeNet	Network on evidence-based physical activity in old age	COST	
TEK	PI	INNOCENT	Improving the application of the presumption of iNNOCence when applying elecTronic evidence	EU COMMISSION	JUST-2021-JACC

TEK	IZDŠ	GUIDEPREP	Growing Up In Digital Europe PREParation phase	HORIZON-CSA	HORIZON-INFRA-2021-DEV-02
TEK	IZŠ	OPEN BORDERS	Cold War Europe Beyond Borders. A Transnational History of Cross-Border Practices in the Alps-Adriatic area from World War II to the present.	ERC ADVANCED GRANT	ERC-2021-ADG

ODOBRENI PROJEKTI v letu 2022

<i>Status</i>	<i>Inštitut</i>	<i>Akronim</i>	<i>Polni naslov projekta</i>	<i>Program, pobuda</i>	<i>Razpis</i>
1.1.2023	IZŠ, IJŠ	OPEN BORDERS	Cold War Europe Beyond Borders. A Transnational History of Cross-Border Practices in the Alps-Adriatic area from World War II to the present.	HORIZON-ERC	ERC-2021-ADG
1.5.2022	IZDŠ	CommunityLinkage	Improving gender-based violence service provision through the empowerment of migrant women as community-based mentors, trainers and agents of change	CERV-2021-DAPHNE	"Call for proposals to prevent and combat gender-based violence and violence against children"
1.10.2022	IZDŠ	GUIDEPREP	Growing Up In Digital Europe PREParation phase	HORIZON-CSA	HORIZON-INFRA-2021-DEV-02
16.5.2022	PI	INNOCENT	Improving the application of the presumption of iNNOCence when	EU COMMISSION	JUST-2021-JACC

			applying elecTronic evidence		
Predviden začetek januar 2023	IZDŠ	TESI	Training and Education in Social Innovation	INTERREG-ADRION	INTERREG V-B Adriatic-Ionian ADRION Programme 2014-2020 - 5. call
Predviden začetek februarja 2023	IZDŠ	FATIMA2	Preventing Honour Related Violence against women through Social Impact Projects and Peer Learning led by young men	CERV-2022-DAPHNE	Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV)
Predviden začetek marec 2023	IKARUS	EWAS	Empowering Women Coaches and Administrators in Alpine Skiing	ERASMUS +	'A safe return to sport activities in clubs and schools for children during the post-COVID period/Genius Safe Motor Program'
Predviden začetek junij 2023	IZO	Waste4Soil	Turning food waste into sustainable soil improvers for better soil health and improved food systems	HORIZON	HORIZON-MISS-2022-SOIL-01-02

PROJEKTI V EVALVACIJI oz. OCENJEVANJU iz leta 2022

<i>Status</i>	<i>Inštitut</i>	<i>Akronim</i>	<i>Polni naslov projekta</i>	<i>Program, pobuda</i>	<i>Razpis</i>
EVAL	MIOS	Pantheism and the Philosophy of Artificial Intelligence	LAS Istre - skupna operacija "promocija mediteranskega življenjskega sloga med mladimi"	LAS Istre	Las Istre
EVAL	IKARUS	VirtuaLearn	Neural aspects of motor learning in a fully immersive VR environment	HORIZON	HORIZON-MSCA-2022-PF-01-01
EVAL	IFŠ	DIADEM	Digital Avatars and Embodiment: Understanding	HORIZON	HORIZON-MSCA-2022-PF-01-01

<i>Status</i>	<i>Inštitut</i>	<i>Akronim</i>	<i>Polni naslov projekta</i>	<i>Program, pobuda</i>	<i>Razpis</i>
			Mediated Religious Practices in Virtual Worlds		
EVAL	IFŠ	ECORA	Towards a new respiratory anthropology	HORIZON	HORIZON-MSCA-2022-PF-01-01
EVAL	IZŠ	M-ARCH	Fostering innovative entrepreneurship and business opportunities in the Mediterranean, through enacted Management models for ARCHAEOLOGICAL Heritage in urban areas	Interreg EURO MED	Interreg EURO MED
EVAL	IZDŠ	in2med	Innovation in inner areas for Mediterranean sustainable development	Interreg EURO MED	Interreg EURO MED
EVAL	IKARUS	TBrainBoost	ERa talents for boosting and balancing brain circulation	HORIZON	HORIZON-WIDERA-2022-TALENTS-03
EVAL	MIOS	PatUrN	Participatory Pathways for Urban Nature	HORIZON	Driving Urban Transitions Call 2022
EVAL	IVE	SDEU	Smart Destination @ European Union	HORIZON	SMP-COSME-2021-TOURSME
EVAL	IZŠ	Merlin CV2	Rekapitalizacija MerlinCV - Inovativna doživetja čezmejne naravne in kulturne	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis

<i>Status</i>	<i>Inštitut</i>	<i>Akronim</i>	<i>Polni naslov projekta</i>	<i>Program, pobuda</i>	<i>Razpis</i>
			dediščine		
EVAL	IKARUS	X-BRAIN.net	Mreža čezmejnega sodelovanja rehabilitacije bolnikov po možganski kapi z uporabo inovativnih tehnologij	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
EVAL	MIOS	ECO2SMART	Spodbujanje aktivne ozaveščenosti državljanov za krepitev odpornosti, na ekosistemih temelječega prilagajanja in preprečevanja tveganja nesreč	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis

7.4. Opis strokovnih nalog oz. javne službe s področja oljkarstva

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je dne 28. decembra 2017 neposredno imenovalo za izvajalca javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin za področje oljkarstva Inštitut za oljkarstvo ZRS Koper. Javna služba za izvajanje strokovnih nalog v oljkarstvu z izvedbo aktivnosti prispevala k uresničevanju strateških usmeritev razvoja oljkarstva. V okviru javne službe bo Inštitut za oljkarstvo v obdobju od 1. januarja 2018 do 31. decembra 2024 opravljal tudi vlogo koordinatorja za oljkarstvo.

V okviru javne službe za izvajanje strokovnih nalog v oljkarstvu, bodo v letu 2022 izvedene naloge s področja selekcije, introdukcije, razmnoževanje sadilnega material, ugotavljanje ustreznih tehnologij za pridelavo oljk ter ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo. Skladno z izvedenimi nalogami, bodo tako v letu 2023 zbrane morfološke, agronomske lastnosti ter značilnosti oljčnega olja sorte 'Mata', 'Frantoio', 'Pendolino', 'Grignan' in 'Picholine', 'Oblica' in 'Coratina'. Zbrani bodo tudi rezultati genotipizacije izbranih sort ter agronomskega vrednotenja in fenofaze različnih sort, ki so zasajene v introdukcijsko-kolekcijskem nasadu Purissima in Šempeter. V okviru izvedenih aktivnosti bodo opravljeni tudi tehnološki poskusi pridelave in predelave ter zbrani parametri, ki karakterizirajo posamezna sortna olja ter parametri kakovosti oljčnega olja letnika 2023.

V okviru javne službe za oljkarstvo bo ZRS Koper v letu 2023 v sodelovanju z MKGP, Slovenski državni gozdovi, d.o.o. in Skladom kmetijskih zemljišč Slovenije na lokaciji Marezige vzpostavil nasad lokalnih sort ('Buga', 'Črnica', 'Mata', 'Štorta', 'Drobnica', 'Istrska Belica'), za katerega je IZO ZRS Koper že leta 2021 nabavil ustrezno opremo.

Skladno z zastavljenimi dolgoročnimi cilji v Uredbi o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17) bomo v okviru naloge strokovno tehnične koordinacije v oljkarstvu skušali nadgraditi in okrepiti tudi sodelovanje z Javno službo kmetijskega svetovanja (ki v delu deluje tudi na področju oljkarstva), Javno službo zdravstvenega varstva rastlin (ki v delu deluje tudi na področju oljkarstva), Javno službo genske banke, službami ki delujejo v okviru MKGP (Direktorat za kmetijstvo; Direktorat za hrano in ribištvo; Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin) ter drugimi ministrstvi, znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji in pridelovalci in predelovalci. V letu 2023 bomo slednje skušali doseči z večkrat-letno organizacijo ožjih in širših delovnih sestankov in dogodkov.

Skladno z zahtevami in izhodišči MKGP je za področje dela IZO ZRS Koper pripravljen podroben program dela javne službe v oljkarstvu za leto 2023 s kadrovskim in finančnim načrtom, ki je del letnega programa dela ZRS Koper. Podroben program dela javnih služb s področja oljkarstva je priložen Letnemu programu dela ZRS Koper (Priloga 1).

7.5. Drugi projekti

Tudi v letu 2023 si bomo prizadevali za okrepitev sodelovanja z lokalnimi skupnostmi, gospodarstvom in drugimi uporabniki storitev ter tako povečali skupno vrednost pogodb. Ob odgovornem zavedanju našega poslanstva je za naše nadaljnje delo izjemno pomembno tudi iskanje novih poslovnih možnosti, pri čemer se bo pozornost potencialnih partnerjev usmerjala v prepoznavanje inovativnega pristopa raziskovalnega dela, ter s tem širjenje partnerskih povezav na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni. Pri tem se soočamo tudi z možnostjo ustanavljanja nekaterih novih jeder raziskovanja predvsem na področju problematike in izzivov modre rasti, ribištva ter nekaterih drugih, izzivom časa ustrezno razvijajočih se področjem raziskovanja.

8. NAČRT INVESTICIJ IN INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJ

8.1 Investicije v zgradbe

Vprašanje prostorske problematike ostaja ena pomembnejših in vseprisotnih tem poslovanja ZRS Koper. Boljša raziskovalna infrastruktura, predvsem laboratorijskega dela na čelu s potrebami laboratorija Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper ter iskanje trajne prostorske rešitve za vse inštitute in laboratorije, je ena temeljnih nalog vodstva ZRS Koper v prihodnjih letih.

1. Prav gotovo je prioriteta naloga zagotovitev trajnih prostorov za Laboratorij Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper (IZO ZRS Koper). Po uspešnih pogajanjih smo z Univerzo na Primorskem (UP) ponovno za obdobje 5 leti oživelijali najemno pogodbo za prostore v Livadah. Nova naloga, ki je pred nami, pa je ureditev trajnih lastnih prostorov za namene oljkarstva. Mestna občina Koper in ZRS Koper sta v začetku letu 2023 podpisala pogodbo o ustanovitvi stavbne pravice za objekte nekdanje vojaške karavle (Plavje), ki so bili zgrajeni v 50. letih prejšnjega stoletja in so dotrajani ter neustrezni za takojšnjo uporabo. V njih bo ZRS Koper uredil prostore za delovanje Centra mediteranskih kultur – Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper, njegovega laboratorija in akreditirane dejavnosti ter ohranitev raziskovalne dejavnosti na področju dela laboratorija. Novi Kompetenčni center bi združeval infrastrukturo degustacijskega centra, laboratorijev ter Centra mediteranskih kultur:
 - za potrebe ugotavljanja skladnosti (inšpekcijskega nadzora) v skladu s tržnimi normativi s področja ocenjevanja oljčnih olj. Metodologija in oprema sta predpisani v Uredbi Evropske komisije št. 2568/91, nazadnje spremenjena 2019,
 - za potrebe certifikacijskih organov,
 - za potrebe izvajanja strokovnih nalog,
 - za raziskovalno delo,
 - za potrebe izobraževanja strokovne javnosti (izvajanje tečajev za pridelovalce in potrošnike),
 - za potrebe mednarodnega senzoričnega ocenjevanja,
 - za potrebe izvajanja izobraževalnih programov
 - za potrebe promocije
 - za mednarodno sodelovanje na področju sensorike.

Obstoječim programom dela je nujno potrebno zagotoviti tudi zunanjo infrastrukturo za izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela v nasadih mediteranskih kultur in oljarnah.

V končni obliki bo Kompetenčni center vseboval:

- prostore za delovanje v skupni izmeri 1.317 m²,
- tehnološki nasad s površino ,
- matični nasad.

V letu 2023 bodo naše aktivnosti osredotočene v iskanje virov financiranja in začetek prenove Karavle Plavje.

2. V letu 2021 je ZRS Koper s strani resornega ministrstva MIZŠ pridobil del namenskih sredstev za dokončanje prenove palače Baseggio na Kreljevi 6 v Kopru, zaključek investicije je bil predviden decembra 2022, vendar smo ob izvedbi del na projektu naleteli tudi na nepredvidene situacije, ki pomenijo odstopanje od planirane izvedbe, predvsem zaradi odstopanja dejanskega stanja objekta, ki se jih v fazi priprave noveliranega PZI ni dalo ugotoviti. Največje odstopanje se je pojavilo ob pregledu in zagonu sistemov ogrevanja, hlajenja in prezračevanja. Glede na navedene ugotovitve je bila odločitev investitorja, da pristopi k zamenjavi glavnega agregata za ogrevanje in hlajenje. Za ta namen je bilo potrebno pripraviti projekt opisane spremembe s strani projektanta strojnih instalacij ter strokovnjaka za področje akustike. Navedena izvedba je močno pogojena z opcijami dobaviteljev toplotnih črpalk. Zaključek dodatnih GOI del je predviden v mesecu marcu 2023, ko se bo vložila vloga

za uporabno dovoljenje. Glede na časovnico projekta se spremembe ugotavljajo predvsem v izvajalskem delu projekta, in sicer je izvedba GOI del po novi časovnici zamaknjena za 2 meseca, predviden je začetek obratovanja v maju 2023, kar je dva meseca kasneje, kot je bilo predvideno v prvotnem načrtu. Posledično se zamaknejo vse aktivnosti vezane na izvedena GOI dela. Tako se za 2 meseca zamakne tudi zaključek dobave in montaže potrebne notranje opreme. Upoštevajoč vse navedeno ugotovljeni odmiki od projektne časovnice za GOI dela ne predstavljajo kritičnega odmika od načrtovane časovnice, saj bo projekt zaključen le 2 meseca kasneje, kot je bilo predvideno, prav tako časovne spremembe ne vplivajo na doseganje zastavljenih projektnih ciljev. Tekom izvedbe investicije so se pojavila nekatera dodatna in nepredvidena dela kot npr. menjava toplotne črpalke, obenem pa je na vrednost investicije vplivalo tudi stanje na trgu, tako je na primer bila dejanska vrednost stavbnega pohištva po opravljenem javnem naročilu bistveno večja od prvotno predvidene, zato je ministrstvo namenilo dodatna sredstva za izvedbo in dokončanje investicije.

3. Pristopiti k trajni in celostni prostorski rešitvi ZRS Koper je ravno tako osrednjega pomena. V zadnjih letih se je namreč ZRS Koper tako organizacijsko kot kadrovske pomembno okrepil. V letu 2022 je bila z MOK sklenjena pogodba o ustanovitvi stavbne pravice za obdobje 40 let. V letu 2022 je ZRS Koper skladno z določbami Zakona o javnem naročanju izvedel postopek oddaje naročila male vrednosti za izvedbo projektantskih storitev za obnovo Palače De Belli in tudi podpisal pogodbo z izbranim izvajalcem. Predmet pogodbe je razdeljen na štiri faze, v letu 2022 je bila tako izvedena prva faza, in sicer izdelava idejne zasnove za pridobitev projektnih in drugih pogojev (IZP) in geodetski posnetek obstoječe stavbe. V letu 2023 pa bo v teku druga faza, in sicer izdelava projektne dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja, ter oddana vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja. Na osnovi pridobljene vse potrebne gradbene dokumentacije bomo nadaljevali s projekti in prizadevanji za pridobitev potrebnih sredstev za obnovo pridobljene stavbe.

Načrt investicij v letu 2023

<i>Investicijski projekt (ime investicije)</i>	<i>Ocenjena vrednost celotne investicije v EUR z DDV</i>	<i>Obdobje investicije (od-do)</i>	<i>Načrt 2023 (v EUR)</i>	<i>Načrt 2023 (v EUR) REBALANS A II</i>	<i>Vir financiranja (če je financerjev več se navede financerja in znesek)</i>	<i>Načrtovana dela v letu 2023</i>
<i>Palača Baseggio (Borilnica)</i>	1.213.121	2021-2023	419.162	619.161	619.161 MIZŠ: 520.000 EUR lastna sredstva: 99.162	- obrtniška in gradbena dela - nadzor, stavbno pohištvo - pohištvena oprema - IKT in pisarniška oprema - multimedijška oprema
<i>Palača De Belli</i>	3.685.490	2023-2028	112.850	112.850	95.532 lastna sredstva	izdelava idejne zasnove za pridobitev projektnih in drugih pogojev (IZP) in geodetski posnetek obstoječe stavbe (palače De Belli). predmetne pogodbe in uvedbe v delo,

							- izdelava projektne dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja (DGD)
Karavla Plavje	4.681.083	2023-2029	50.000	50.000	29.341	lastna sredstva	Investicijska dokumentacija
skupaj			582.012	782.012	744.035		

8.2. Investicije v osnovna sredstva

Naziv opreme	Nabavna vrednost opreme	Načrt 2023 (v EUR z DDV)	Načrt 2023 (v EUR z DDV) REBALANS	Načrt 2023 (v EUR z DDV) REBALANS II	Od tega ocenjen DDV	Vir financiranja
Nadgradnja opreme za laboratorijsko in terensko raziskovalno dejavnost	78.252	78.252	78.252	77.799	13.566	ARRS od tega 40% Paket 21
Izokinetični disamometer	88.722	88.722	88.722	47.451	8.274	ARRS od tega 40% Paket 21
CIPR - delovne postaje	58.160	58.160	103.160	49.294	8.596	ARRS (6000 EUR projekt Coordinate, 16.400 ERC)
Oprema Lab Ikarus	12.200	12.200	66.362	19.909	3.472	ARRS - prenos sredstev
Službena vozila (odplačilo obrokov lizinga)	13.390	13.390	13.390	13.390	0	ARRS - prenos sredstev
Službeno vozilo nabava	25.058	25.058	25.058	25.058	4.369	ARRS - prenos sredstev
Multimedijska oprema	18.197	18.197	18.197	0	0	ARRS - prenos sredstev
Skupaj	293.979	293.979	393.141	232.901	38.277	

8.3. Investicijsko vzdrževanje

Zaradi nerazpoložljivosti zadostnih sredstev za investicijske posege ZRS Koper v letu 2023, tako kot v predhodnih letih v finančnem načrtu ne načrtujemo investicijskega vzdrževanja na objektu sedeža zavoda, čeprav so določena dela nujno potrebna.

Prioritete ZRS Koper vezane na investicijsko vzdrževanje so navedene v spodnji tabeli:

Predmet IVD*	Ocenjena vrednost 2023
vzpostavitev in obnova nasada oljk s pripadajočo opremo	25.000,00 €
sanacija parketa v knjižnici	0,00
čiščenje prostorov palače De Belli - priprava in organizacija gradbišča	0,00
IKT Baseggio	0,00
menjava dotrajenih klimatskih naprav	0,00
menjava dotrajnih luči	0,00
sanacija odtočnih kanalov	0,00
prenova čajna kuhinje	0,00
SKUPAJ	25.00 €

Skladno s 37. členom novega ZZriD se sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje javnih raziskovalnih zavodov določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja javnega raziskovalnega zavoda. Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje se dodelijo na podlagi razpoložljivih sredstev v okviru Načrta razvojnih programov. Javnemu raziskovalnemu zavodu se sredstva za investicijsko vzdrževanje določijo na podlagi meril, opredeljenih v sklepu ministrstva, pristojnega za znanost, skladno z navedenim je predhodno potrebna izvedba vseh ustreznih podzakonskih aktov, zato smo navedli le prioritete pri IVD ne pa obdobja izvedbe le teh. V letu 2023 smo sicer s strani resornega ministrstva dobili odobreno sofinanciranje postavke čiščenje prostorov palače De Belli - priprava in organizacija gradbišča za katero pa bomo sredstva prejeli v letu 2024.

V letu 2023 ZRS Koper načrtuje nadaljevanje urejanja zemljišča za vzpostavitev novih matičnih nasadov za lokalne sorte oljk. Investicijsko vzdrževanja in obnova nasada, v skupni vrednosti 25.000 EUR, bo financirana s sredstvi MKGP v okviru izvajanja Javnih služb v oljkarstvu.

9. DRUGA POJASNILA, KI OMOGOČAJO RAZUMEVANJE PREDLAGANIH CILJEV

9.1. Opis raziskovalnih projektov in programov

NACIONALNO RAZISKOVANJE

MATIČNI PROGRAMI

V okviru Javnega poziva za financiranje raziskovalnih programov javnih raziskovalnih organizacij – 2021 smo pridobili nov raziskovalni program v obsegu 4.250 raziskovalnih ur kategorije A.

P6-0434 KONSTRUKTIVNA TEOLOGIJA V DOBI DIGITALNE KULTURE IN ANTROPOCENA

Vodja: dr. Nadja Furlan Štante

Trajanje: 1.1.2022 – 31.12.2027

Raziskovalni program z interdisciplinarnega stališča obravnava nekatera najpomembnejša vprašanja sedanjosti. Glavni cilj raziskav je razumeti in postaviti v dialog vlogo krščanstva pri etiki varovanja okolja, dvigu ekološke zavesti na eni strani ter teološke in filozofske interpretacije tehnologije, zlasti digitalnih tehnologij, na drugi.

Izhodišče raziskovalnega programa je izziv vse večjega prepletanja naravnih in digitalnih okolij za sodobno in prihodnje življenje na našem planetu. Razvoj in vedno večja uporaba naprednih digitalnih

tehnologij in umetne inteligence postavljata številne izzive in etična vprašanja. Razumevanje teh izzivov in oblikovanje teoloških, kritičnih odgovorov nanje sta pomembna vidika digitalne teologije. V tem okviru bi lahko digitalno kulturo razumeli kot kontekst, v katerem so-oblikujemo in živimo teologijo. To postavlja teologijo in digitalno kulturo v refleksiven odnos. S tega vidika digitalna teologija vpliva tako na teologijo kot disciplino kot na digitalno kulturo kot na sredino, v kateri živimo. Večina raziskovalnega programa se osredotoča na vprašanje kontekstualne interakcije med digitalnostjo in teologijo, na vpliv digitalne kulture na sodobno teologijo in njeno kritično preučevanje vprašanj o božji naravi ter božje interakcije s svetom, o povezavah z Drugim (spol, narava, nečloveška bitja...); in obratno - raziskovanje vpliva teologije na digitalnost - digitalno kulturo.

Digitalna tehnologija se razlikuje od prejšnjih tehnologij in s seboj prinaša tako nove nevarnosti kot tudi nove možnosti, priložnosti. Lahko je strup ali zdravilo ali vrsta možnosti, povezanih z obema. Tehnologija ima lahko pozitiven ali negativen vpliv na to, kako živimo, razmišljamo, in izziv je ugotoviti, kateri prevlada in pod kakšnimi pogoji. Digitalna tehnologija namreč deluje drugače kot prejšnje tehnologije zaradi načinov preko katerih vpliva na naše misli, spomine in navade ter pospešuje običajne procese in principe po katerih delujemo. Digitalna tehnologija, ki jo uporablja potrošniška kultura in komercialni interes, posledično pospešuje umanjkanje kritične presoje posameznika/ice.

Ključna vloga digitalne teologije je torej uokvirjena na preizpraševanje klasičnih religijskih doktrin in določanju njihove uporabe ali spremembe v sodobni digitalni kulturi, v okviru kritične kontekstualne teologije in njenih izrazov, saj mora teologija vedno govoriti v jeziku sodobne kulture.

V dobi digitalne kulture in antropocentrizma je potrebno poiskati in osmisliti nove načine etičnega sobivanja, zato bodo v tem 6-letnem raziskovalnem programu ARRS predlagani novi modeli teološkega odzivanja na ekološko krizo in na vprašanja, ki jih pred nas razgrinja digitalna kultura.

Raziskovalni program preizprašuje in združuje poglede in vidike na zastavljena vprašanja s področja teologije, filozofije, sociologije, antropologije, religiologije, računalništva in digitalne humanistike.

P6—0272 SREDOZEMLJE IN SLOVENIJA

Vodja: dr. Egon Pelikan

Trajanje: 1.1.2020 – 31.12.2025

Raziskovalni program črpa svoj znanstveni potencial iz specifično strukturiranega miljeja, ki se je oblikoval na presečišču med Jadranom in Srednjo Evropo, ter skozi historiografski pogled izpostavlja stičnost, obmejnost in interaktivnost slovenskega sredozemskega prostora. Z namenom zaobjeti kompleksnost, heterogenost in specifičnost politik, struktur, praks in odnosov v tem prostoru bo raziskava osredotočena na štiri analitične sklope, ki skozi prizmo transnacionalne in komparativne zgodovine odpirajo perspektivo tega prostora kot raziskovalnega laboratorija za preučevanje političnih in družbenih fenomenov v širšem, globalnem kontekstu 19. in 20. stoletja. Starostno in spolno mešana skupina interdisciplinarno profiliranih raziskovalcev bo tako naslovila: 1) politične, ekonomske in kulturne izmenjave; 2) religijske politike in prakse v večetničnem prostoru stika; 3) delovanje posameznika v procesih družbene modernizacije; in 4) ideološko govorico kulturne krajine.

Ambiciozne, a časovno skrbno načrtovane raziskave, bodo črpale iz širokega nabora, v znatnem obsegu šele pred kratkim dostopnih virov iz državnih, regionalnih in zasebnih arhivov v Sloveniji, Italiji, Vatikanu, Srbiji, na Hrvaškem in v Avstriji, vključno z dopolnjevanjem baz podatkov matičnih knjig ter zbiranjem ustnih virov. Prehodnost prostora in različni »režimi historičnosti« (*régimes d'historicité*) narekujejo kot osnovni metodološki instrumentarij izbiro transnacionalnega, primerjalnega in različnih relacijskih pristopov, zlasti prepletene, skupne in povezanih zgodovin. Prenos uveljavljenih konceptov, kot so denimo prostorski in kulturni obrat, kraji spomina ali

mikrozgodovina, iz statičnih nacionalnih okvirov na mejno večnacionalno območje severnega Jadrana bo omogočil kvalificiran nivo analize z interpretacijsko vrednostjo tudi za druge, podobno strukturirane regije, kar bo dalo našim raziskavam visok mednarodni pomen.

Raziskovalni program predvideva podrobno diseminacijsko strategijo z inovativnimi rezultati, ki bodo nadaljevali prakso objavljanja pri uglednih mednarodnih revijah in založbah, hkrati pa bodo kot strokovna podlaga dostopni tudi širokemu krogu deležnikov pri načrtovanju politik razvoja (čez)mejnega prostora, npr. s pilotnimi projekti uporabe kulturne dediščine pri razvoju inovativnih produktov.

Temeljni cilj programa je podati izviren zgodovinski vpogled v primere čezmejnega regionalnega povezovanja na območju med Alpami in Jadranom kot paradigme premoščanja ideoloških, političnih, ekonomskih in kulturnih delitev. S te zgodovinske perspektive predstavljamo možnosti povezovanja v prostoru severnega Jadrana kot stičišču dominantnih in alternativnih globalizacij.

P6-0279 Mejna področja: območja kulturnega in družbenega sobivanja v dobi tveganja in ranljivosti

Vodja: dr. Lenart Škof

Trajanje: 1.1.2020 – 31.12.2025

Ta raziskovalni program bo poskusil raziskati kompleksnost navedenih problemov z uporabo kombiniranih in koordiniranih meddisciplinarnih in interdisciplinarnih pristopov s strani mednarodno priznanih skupin raziskovalcev s področja humanistike (filozofija) in družboslovja (sociologija). Na ta način se bo poglobilo in razširilo znanstveno delo, ki je bilo uspešno začeto in je v teku izvajanja do sedaj. Študije v tem programu bodo fokusirane zlasti na mejnih prostorih, ki vznikajo znotraj vsake kulturne in družbene sfere, z njihovim inherentnim tveganjem in ranljivostjo, ki je zanimiva za analizo s filozofskega, sociološkega ter zlasti širokega humanističnega (feministične študije in študije spolov) zornega kota. V okviru sodobnih aktualnih dogajanj - kot sta migracije in humanitarna kriza v Evropi in zlasti na Mediteranu, politični procesi, ki ogrožajo ali celo blokirajo nadaljnjo Evropsko integracijo z izničenjem multi- in inter-kulturnih vrednosti in vrednost medreligijskega dialoga v korist bolj populističnim scenarijem - je potreba po odgovoru in poglobljeni študiji sodobnih fenomenov, ki so povezana s temi tveganji (družbeni in politični) in ranljivosti (do človeškega telesa in identitet), ki so prisotna in zaznana v naši družbi ter v skupnosti, katere del smo. Osrednja tema in cilji projekta bodo: preiskava mejnih področij in meja, ki oblikujejo naša življenja v letih negotovosti; študije elementov družbe tveganja z migracijami, zlasti vezano na ranljivost teles in identitet otrok in manjšin, žensk, migrantov, razlaščenih oseb, verskih manjšin itd.; študije kulturnih in družbenih mejnih in kontaktnih področij v luči medkulturnega in medverskega dialoga; ter nenazadnje, vzpostavljanje miru in študije etike in politike gostoljubja ter družbene kohabitacije, povezane tudi s prihodnjo vlogo islama v Evropi. Znotraj tega programa bomo podali tudi izvirno aplikacijo koncepta demokracije skrbi na področja zaznane ranljivosti in tveganj, ter predlagali nov pogled na družbeno in politično sobivanje v Evropi in Mediteranu.

P5-0409 Razsežnosti slovenstva med lokalnim in globalnim v začetku tretjega tisočletja

Vodja: dr. Vesna Mikolič

Trajanje: 1.1.2019 -31.12.2024

Glavni namen raziskovalnega programa bo raziskati, kako slovenstvo kot duhovni in družbeni fenomen deluje v času korenitih sprememb na globalni ravni. Sodobne raziskave narodnega vprašanja se soočajo s težavami, kako obravnavati pogosto prepletajoče se kontradiktorne trende globalizacije, večkulturnosti in lokalizmov. V te procese Slovenija vstopa kot mlada država, ki se je takoj po osamosvojitvi soočila na eni strani s problematiko iskanja svoje individualne identitete, na drugi pa z vprašanjem strategij, ki bi omogočile njeno udejanjanje na vseh družbenih področjih. To

naj bi ji zagotavljalo še nadaljnji skladen razvoj nacionalne suverenosti, obenem pa tesno vključenost v evropski in svetovni civilizacijski okvir.

Ključni cilj naših raziskav je tako globlje razumevanje slovenstva, ki bo odstopalo od tradicionalnega koncepta narodne identitete, vezanega zgolj na trikotnik jezik – kultura – teritorij, obenem pa bo omogočalo njegov status in obstoj. Pri tem bomo izhajali iz perspektive mobilne in medkulturne družbe, kar bo možno zato, ker programsko skupino sestavljajo raziskovalci, katerih izhodiščni laboratorij raziskovanja so večkulturna in čezmejna okolja slovenskega kulturnega prostora in slovenskih diaspor ter prihajajo s treh za tovrstno tematiko ključnih raziskovalnih institucij: ZRS Koper, Inštitut za narodnostna vprašanja (Ljubljana), SLORI (Trst). Primerjalna prednost programske skupine bo tudi njena interdisciplinarnost, saj vključuje strokovnjake s področij narodnega vprašanja, etničnih študijev, sociologije, slovenistike, jezikoslovja, filozofije, religijskih študijev, zgodovine in prava.

Na tej osnovi bomo koncept sodobnega slovenstva opredelili kot:

- a) prostor duhovnega bivanja,
- b) avtonomne družbene strukture,
- c) element lokalnega, regionalnega, evropskega in svetovnega prostora.

S tem namenom bomo v okviru programa delovali v okviru petih tematskih sklopov:

1. Re-definiranje pojma: Kaj pomeni biti Slovenec/Slovenka in kaj slovenstvo?
2. Slovenska misel, kultura in identiteta v okviru evropske in globalne medkulturnosti
3. Slovenski jezik kot evropski jezik pred izzivi globalizacije
4. (Pre)oblikovanje slovenske nacionalne identitete v luči stikov med matično domovino, slovenskimi manjšinami v sosednjih državah in slovenskih diasporah
5. Odgovorne družbene politike s poudarkom na vključevanju ranljivih družbenih skupin

Tako izdelan koncept slovenstva bo lahko služil kot vzorčni primer za sorodne manj številčne narode in manjšinske skupnosti. Slovenska država in kultura z vsemi svojimi dimenzijami bosta tako predstavljali izhodišče za razmislek o razvoju nacionalne ideje v tretjem tisočletju nasploh.

Zaradi sodobnega pogleda na slovenstvo se bodo v okviru naših raziskav oblikovali tudi nekateri inovativni družbeni modeli in strategije (gospodarski, politični, izobraževalni, modeli sobivanja itd.), o katerih bomo javnost seznanjali preko vrhunskih znanstvenih in strokovnih objav.

Skladno z Javnim pozivom za oddajo prijav za povečanje financiranja raziskovalnih programov v zvezi s pandemijo COVID-19 smo v okviru programa P5-0409 predlagali dodatne vsebine, in sicer:

V okviru raziskovalnega programa nas bo na ravni slovenstva kot duhovnega bivanja zanimalo novo dojemanje meje in obmejnih območij, ki ga je povzročila pandemija in z njo povezani ukrepi, v okviru ciljev raziskovalnega programa, povezanih s strukturo slovenske družbe in njeno umestitvijo v regionalni, evropski in svetovni prostor, pa bomo proučili, s kakšnimi kriznimi strategijami, politikami in ukrepi predvsem na področju javnih sistemov se je na pandemijo COVID-19 odzvala Slovenija v primerjavi z dvema sosednjima državama Italijo in Hrvaško. Pandemija COVID-19 namreč predstavlja krizno situacijo, s katero so se tudi te države različno spoprijele.

Izpeljali bomo primerjalno analizo nekaterih javnih sistemov v sosednjih državah in njihove čezmejne vplive. Zanimali nas bodo ukrepi v javnih sistemih zdravstva, šolstva in kulture ter javne komunikacije na teh področjih predvsem v Sloveniji in njenih sosednjih državah, v Italiji in na Hrvaškem, deloma pa tudi v nekaterih tradicionalnih evropskih sistemih (Nemčija, Avstrija, Francija) v času pandemije in primerjali uspehe in rezultate teh strategij, politik in ukrepov glede na to, kako in koliko so prispevali k uspešnejšemu zaustavljanju pandemije. V tem okviru se bomo posvečali predvsem analizi obmejnih območij in manjšinskih skupnosti, predvsem slovenske skupnosti v Italiji in na Hrvaškem, povezovanju posameznikov in institucij, ki so v vsakdanjem življenju sočasno občutili ukrepe vseh sosedskih držav na omenjenih družbenih področjih. Zanimalo nas bo tudi, koliko so bili ukrepi treh držav sploh

usmerjeni na pripadnike manjšinskih skupnosti in celotno populacijo obmejnih območij kot specifično ciljno populacijo.

Ker je komuniciranje kot vzpostavljanje živega stika in obveščanje ključnega pomena za ustvarjanje odnosov na obravnavanih področjih, bomo analizirali, kakšna je bila javna komunikacija na področju zdravstva, šolstva in kulture v treh sosednjih državah in koliko je le-ta omogočala čezmejno sodelovanje in sodelovanje manjšine z matico.

P5—0381 KINEZIOLOGIJA ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA

Vodja: dr. Rado Pišot

Trajanje: 1.1.2017 – 31.12.2021 , program je bil podaljšan za obdobje šestih let od 1.1.2022-31.12.2027

Kineziologija postaja pomemben dejavnik kakovosti življenja. Z evolucijo in tehnološkim razvojem smo začeli zanemarjati eno osnovnih bioloških potreb - gibanje in gibalno/športno aktivnost (GŠA), in njeno pomembno vlogo za zdravje. Pomanjkanje GŠA, staranje prebivalstva, zgodnejši začetek degenerativnih procesov, sedeči življenjski slog, neuravnotežena prehrana, okoljski in ergonomski vplivi ter ekstremne obremenitve so dejavniki, ki neposredno vplivajo na posameznikovo uspešnost, učinkovitost in kakovost življenja. Tako imenovani Spiralni model učinkov gibalno neaktivnosti (GN) predpostavlja 3 osnovne dejavnike: pomanjkanje GŠA, pomanjkanje gibalnih kompetenc in debelost. Ti dejavniki pogosto delujejo sočasno, kar vodi do neracionalne GŠA, prekomerne porabe energije, hitre utrujenosti, kar se kasneje kaže v negativni fizični in gibalni samozavesti, ki vpliva na kakovost življenja, in odtujenosti od družbenih dejavnosti, za še večje zdravstvene težave. Na podlagi teoretičnih premislekov in znanstvenih spoznanj smo zagotovili okvir za nadaljnje raziskave skozi prizmo 3 obdobj razvoja gibalnih kompetenc: (1) obdobje vzpostavljanja gibalnih kompetenc; (2) obdobje uporabe gibalnih kompetenc; in (3) obdobje ohranjanja gibalnih kompetenc. Proučevali bomo tudi mehanizme in dinamiko vpliva GN na naš organizem, saj je GN prepoznana kot eden vodilnih dejavnikov umrljivosti. In to velja tudi za sedanjí način življenja, povezan z obdobjem pandemije. Nadaljevali bomo s preučevanjem plastičnosti skeletnih mišic na GŠA in vadbo v odvisnosti od starosti, spola in okolja. Da bi to dosegli, bomo še naprej izvajali zelo veljavne RCT s kompleksno metodologijo, razvijali nove tehnologije, prepoznavali nove biomarkerje in izboljševali metodologijo raziskovanja. Le tako bomo lahko svoje rezultate objavili v uglednih revijah. Osredotočili se bomo tudi na zasnovo intervencij, poudarjali adherenco, ustrezno obremenitev za preprečevanje izgube mišic pri različnih populacijah in vesoljske raziskave. Nenazadnje, s prejšnjem obdobju smo predstavili jasne dokaze, da se izgubljanje mišic pojavi takoj v obdobju GN in da so starejši bolj nagnjeni k izgubljanju mišic z manj ali celo nepopolnim okrevanjem kot mlajši. Te ugotovitve bodo tudi motiv za naše nadaljnje raziskave, tudi s preučevanjem interindividualne variabilnosti. Nadaljevali bomo z delom na inovativnih pristopih k športnim poškodbam s poudarkom na napovednih modelih, njenih posledicah in varni vrnitvi v šport, na veliki kohorti slovenskih športnikov. Metodološke študije bodo delovale na validaciji senzorjev za kakovost mišic, s tem tehnikah diagnosticiranja sarkopenije in med različnimi modalitetami utrujenosti. Poleg tega nam bodo nove laboratorijske zmogljivosti omogočile preučevanje motoričnega nadzora (aktivnost možganov in mišic z visoko ločljivostjo) med vadbo, kar je pomemben in zelo potreben pristop za preučevanje obnavljanja gibanja, izboljšanja zmogljivosti, preprečevanja upada in v ergonomiji.

Kineziologija za kakovost življenja pridobiva na pomenu. Z evolucijo in tehnološkim razvojem smo si odtujili eno temeljnih bioloških potreb – gibanje in pozabili na pomen gibanja za zdravje in funkcionalnost. Splošno pomanjkanje gibalne aktivnosti, staranje populacije, zgodnejši nastop degenerativnih procesov, sedeči življenjski slog, neuravnotežena prehrana, klimatski in ergonomski vplivi ter ekstremne obremenitve so le nekateri dejavniki, ki neposredno vplivajo na razvoj, delovno uspešnost in učinkovitost ter kakovost življenja. Spiralni model dejavnikov gibalne neaktivnosti postavlja v izhodišče tri osnovne dejavnike: pomanjkanje gibanja in gibalnih kompetenc ter debelost.

Ti največkrat delujejo hkrati in vodijo v neracionalno gibalno aktivnost, prekomerno porabo energije in hitro utrujenost, posledično pa se pojavljata negativna telesna in gibalna samopodoba, ki vplivata na slabo kakovost življenja in odtujevanje od družabnih aktivnosti. Na osnovi teoretičnih izhodišč in znanstvenih dokazov smo zastavili okvir nadaljnjega raziskovanja skozi prizmo 3 obdobij večdimenzionalnega kompetenčnega modela gibalnega razvoja, ki smo ga razvili na osnovi dosedanjega raziskovanja: (1) vzpostavljanja gibalnih kompetenc; (2) uporabe gibalnih kompetenc; (3) ohranjanja gibalnih kompetenc. Redki se zavedajo, da je potrebno gibalno neaktivnost obravnavati ločeno od gibalne aktivnosti. Strokovnjaki uvrščajo gibalno neaktivnost že na vodilno mesto dejavnikov umrljivosti. V najpomembnejši objavi smo poročali, da obstaja močan skupni učinek staranja in gibalne neaktivnosti na zdravje ter da slednja povzroča ireverzibilne spremembe skeletne mišice starejših. Zato bomo v nadaljevanju usmerjeni v preučevanje skeletne mišice, mehanizmov prilagajanja na vadbo in gibalno neaktivnost v odvisnosti od starosti, spola in okolja. Za doseg cilja bomo še naprej razvijali diagnostične metode s ciljem, da bi vzpostavili nove zlate standarde merjenja. Ker smo pred 15 leti že uporabljali inovativne rešitve merjenja lastnosti skeletnih mišic, bomo lahko te meritve ponovili na isti populaciji in analizirali vzročno-posledični odnos med mišičnimi lastnostmi od otroštva do odraslosti. Osredotočili se bomo tudi na intervencije, ki bodo temeljile na večji izkoriščenosti obstoječega šolskega kurikulumu in kasneje tudi na uvedbo ciljnih intervencij za dvig gibalne aktivnosti. Preučevali bomo mehanizme športnih poškodb (s tem napovedovanja), rehabilitacije in varne vrnitve v šport. Zanimajo nas tudi kineziološki-ergonomski dejavniki zdravja na delovnem mestu, saj je delovno okolje izvrsten primer obstoječih kohort, v sklopu katerih lahko iščemo primere dobre prakse varovanja zdravja. Staranje oz. zoperstavljanje procesom staranja in komorbidnosti bomo preučevali skozi kontrolirane eksperimente dimenzioniranja vadbe za različne ciljne skupine in s tem razvijali področje klinične kineziologije. S tem bomo mladim rodovom omogočili novo vejo izobraževanja, nov poklic in nove zaposlitvene možnosti.

PARTNERSKI PROGRAMI

P6-0400 DRUŽBENA POGODBA V 21. STOLETJU: HISTORIČNO-SOCIOLOŠKI, FILOZOFSKO-ETIČNI IN IZOBRAŽEVALNO-PEDAGOŠKI VIDIKI

Vodja: dr. Vidmar Horvat Ksenija/ dr. Rok Svetlič (ZRS Koper)

Trajanje: 1.1.2020 – 31.12.2025

Raziskovalni program proučuje družboslovno-humanistične okvire ideje družbene pogodbe v kontekstih družbe 21. stoletja. Temeljni izziv sodobne družbe, ki postaja transnacionalna, multikulturna in pogojena s procesi individualizacije, atomizacije in transformacije vloge nacionalne (socialne) države in družbe blaginje, namreč zahteva nov premislek in reteoretizacijo razsvetljenske dediščine družbene pogodbe, in sicer v vidikih družbenih vezi solidarnosti, etike in državljske vzgoje. Programska skupina k tem vprašanjem pristopa s historično-analitskega, filozofskega in edukativnega gledišča ter povezuje domače raziskovalce na interdisciplinarnem področju historične sociologije, filozofije in edukativnih ved ter oblikuje mednarodno evropsko raziskovalno mrežo, ki bo k raziskovanju prispevala evropske in transnacionalne vidike.

Znanstveni pomen PS:

- Razvoj nove raziskovalne agende postrazsvetljenskega tipa.
- Interdisciplinarno mreženje raziskovalnih vprašanj v historično-transformativnem okviru poznomoderne in postnacionalne globalne sheme družbenega sobivanja.
- Nacionalno specifično proučevanje stanja sodobne družbene pogodbe in komparativni evropski vidiki.
- Reteoretizacija in filozofska pre-formulacija etike in pomena etičnega subjekta.

- razvoj novega konceptualnega modela državljanstva in etičnega subjekta postnacionalne družbe.
- Razvoj pedagoško-didaktičnega modela za poučevanje vsebin etike, državljske vzgoje in odgovornega družbenega odnosa nacionalnega in transnacionalnega sobivanja.
- Razvoj parametrov aktivnega, emancipatornega in solidarnostnega aspekta kognitivnih, komunikacijskih in etičnih parametrov za uveljavljanje in spodbujanje kohezivnosti postnacionalne družbe.

P6-0243 AZIJSKI JEZIKI IN KULTURE

Vodja: dr. Jana Rošker/ dr. Helena Motoh (ZRS Koper)

Trajanje: 1.1.2019 – 31.12.2024

Raziskovalni program predstavlja nadaljevanje in nadgradnjo preteklega dela programske skupine *Jeziki in kulture Azije in Afrike* (P-60243). Zaradi pomanjkanja razvojnih sredstev, s katerim smo soočeni zlasti na področju humanistike, se segment afriških študij ni mogel dovolj razviti, da bi lahko zagotovili dovolj kompetentne strokovnjake s tega področja. Kljub navedeni situaciji pa smo v obdobju 2009–13 pričeli uvajati dve novi disciplini, namreč indologijo in korejske študije, saj predstavlja azijska regija vse bolj pomembno območje eksplozivnega ekonomskega razvoja in političnih ter socialnih tranzicij. Zato se bomo v nadaljevanju raziskovalnega dela osredotočili zgolj na ožje in bolj poglobljene raziskave azijskih regij, zaradi česar želimo ustrezno preimenovali naslov programa (*Azijski jeziki in kulture*).

Temeljna vsebinska zasnova načrtovanega projekta je usmerjena v raziskave zgodovinskega razvoja, politično-ekonomskih razmer, kulturne specifičnosti in jezikovnih posebnosti azijskih družb. Predlagani program je interdisciplinarno zasnovan in vključuje raziskave iz disciplin, ki sodijo v širše področje humanistike in družboslovja. Zastavljen je kot poskus sinteze rezultatov vrste parcialnih študij, ki obravnavajo različne vidike azijskih regij skozi prizmo razmerja med idejnimi in materialnimi pogoji, ki opredeljujejo njihove družbene stvarnosti. Specifična posebnost predlagane programske skupine je v tem, da vključuje vrsto strokovnjakov za posamične azijske regije. To pomeni, da bodo študije vključevale tudi analizo in evalvacijo materiala v matičnih jezikih obravnavanih regij in ne bodo odvisne samo od informacij, podatkov in teoretskih paradig, ki so dostopni v zahodni literaturi. To izhodišče je temeljnega pomena, saj nam uporaba primarnih virov v matičnih jezikih omogoča objektivnejši vpogled v realnost obravnavanih družb. Člani in članice raziskovalnega projekta razpolagajo z aktivnim poznavanjem kitajskega, japonskega in korejskega jezika in pisave ter s poznavanjem hindija in sanskerta. Vendar sinologija, japonologija, koreanistika ter indologija v sklopu predlaganega programa v prvi vrsti niso filološke, temveč kulturološke vede.

Izhajajoč iz vidikov različnih disciplin bodo raziskave osredotočene tudi na analize temeljnih problemov, ki določajo modele doživetja in posredovanja družbene in individualne stvarnosti kot osnove formiranja različnih kulturnih identitet, katerih razumevanje bo predstavljalo dragocen doprinos h kakovosti odnosov med Slovenijo in azijskimi državami. V tem okviru je pričakovana znanstvena utemeljitev neustreznosti raziskav, ki obravnavajo različne politično-ekonomske, kulturne, jezikovne in idejne dejavnike znotraj azijskih regij skozi optiko izoliranih in individualiziranih aksioloških ter epistemoloških kriterijev primerljivih zahodnih modelov.

MATIČNI TEMELJNI RAZISKOVALNI PROJEKTI

Novi projekti, ki smo jih pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023, ki je bil objavljen v mesecu februarju:

J5-50178 Vpliv zmanjšane gibalne/športne aktivnosti na zdravje človeka: primerjava mladih in starih preiskovancev

Vodja projekta: dr. Boštjan Šimunič

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2026

J6-50187 Biti evropski in protikolonialen: utopični realizem jugoslovanskega neuvrščenega internacionalizma

Vodja projekta: dr. Jure Ramšak

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2026

J6-50196 Zrno soli, kristaliziranje sobivanja: solinarstvo kot izkustvena okoljska modrost

Vodja projekta: dr. Maja Bjelica

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2026

J6-4618 ŽIVLJENJE SKUŠKOVE ZBIRKE: OD DNEVNE SOBE DO VIRTUALNEGA MUZEJA

Vodja projekta: Dr. Helena Motoh

Trajanje: 1.5.2023-30.4.2026

Skuškova vzhodnoazijska zbirka je izjemna tako zaradi svojega obsega kot zaradi kvalitete predmetov v njej. Med več stotinami predmetov, od katerih jih danes večino hrani Slovenski etnografski muzej, so številni tako kvalitetni, da lahko sklepamo na cesarsko provenience, so mojstrsko izdelani in imajo visoko umetniško vrednost. Več posamičnih predmetov je podrobno preučila raziskava v okviru predhodnega raziskovalnega projekta Vzhodnoazijske zbirke v slovenskih muzejih. A ob pomenu, ki ga imajo posamezni predmeti, ima izjemno zgodovino tudi sama zbirka, ki je vse stoletje prehajala iz zasebnega v javno lastništvo, večkrat so jo selili z lokacije na lokacijo in jo na novo razporejali, večino svojega časa pa je bila razstavljena v zasebnih bivalnih prostorih. V domu svojih lastnikov, zakoncev Skušek, je delovala kot kulisa, kot oder za intelektualne, kulturne in umetniške izmenjave med številnimi posamezniki iz široke socialne mreže zakoncev Skušek (tako različnimi kot sta bila npr. arhitekt Jože Plečnik in general Rudolf Maister), poleg tega pa je bila ključni vir informacij o vzhodnoazijski umetnosti in kulturah za več zaporednih generacij Slovencev. Japonska žena Ivana Skuška ml., Tsuneko Kondo Kawase, je v tem živahnem družabnem življenju zbirke igrala glavno vlogo. Nedavno odkritje bogatega in še neraziskanega arhiva dokumentov, fotografij in drugega arhivskega materiala zakoncev Skušek v Slovenskem etnografskem muzeju, je bila ena od spodbud za predlagano projektno raziskavo, saj bo ta arhiv prvič omogočil detajlno rekonstrukcijo zgodovine Skuškove zbirke, njenega kompleksnega življenja in biografije. Načrtovana raziskava bo najdeno arhivsko gradivo analizirala s pomočjo novih metodoloških pristopov in predstavila biografijo Skuškove zbirke kot organske celote. Analiza ne bo omejena zgolj na predmete, ki so pristali v Slovenskem etnografskem muzeju, ampak se bo razširila tudi na tiste, ki jih imenujemo "potepuški predmeti", tj. Tiste, ki so zbirko zapustili kot darila, volila, si jih je kdo prisvojil ali pa so bili izgubljeni. Z identifikacijo celovitosti zbirke in s pomočjo pristopov ustne zgodovine in intervjujev, bomo poskušali rekonstruirati socialno mrežo, spleteno okrog Skuškove zbirke, da bi lahko sklepali o njenem pomenu za tedanji intelektualni in umetniški dialog z vzhodnoazijskimi kulturami. Poleg tega bomo analizirali tudi implikacije svojevrstne postavitve zbirke v bivalni prostor njenih lastnikov – ter tako raziskali preplet zasebnega in javnega prostora in razmerje med zbirko in njenimi lastniki v okolju bivalnega muzeja. Posebej se bomo osredotočili tudi na doslej povsem zapostavljeno vlogo Tsuneko Kondo Kawase kot kuratorke in razlagalke zbirke. Teoretsko vidika bo raziskava tako izhajala iz konceptualnega okvira biografskega pristopa, analiz skritih zgodovin žensk v zbirateljskih praks, oblikovala pa bo tudi povsem nov model za

študij bivalnih zbirk. Izsledki raziskave bodo predstavljeni v sodelovanju z avstrijskimi partnerji, Inštitutom za arhitekturo in medije (IAM) Tehniške univerze v Gradcu. Avstrijska raziskovalna skupina bo uporabila pristope obogatene resničnosti (AR) in virtualne resničnosti (VR), da bo konstruirala posamične 3D modele predmetov iz zbirke in jih umestila v virtualni bivalni muzej na podlagi dejanskega bivalnega muzeja zakoncev Skušek. Virtualna predstavitev biografije Skušekove zbirke bo omogočila predstavitev onkraj omejitev javnega in zasebnega lastništva pa tudi onkraj omejitev za potovanje predmetov, poleg tega pa bo uporabniku omogočila inovativno interaktivno izkušnjo dejanskega obiska bivalnega muzeja Skušekovih.

J5-4582 "DRUŽBENA ODGOVORNOST PODJETIJ, KOT ODGOVORNOST DIREKTORJEV

Vodja projekta: dr. Rado Bohinc

Trajanje: 1.10.2022-30.9.2025

Strategija EU 2011 opredeli DOP kot odgovornost podjetij za njihov vpliv na družbo. Ta odgovornost podjetij ni pravno urejena niti v številnih mednarodnih ali EU pravnih aktih, niti v korporacijski zakonodaji o dolžnostih in odgovornostih direktorjev. Obstajajo pa številna priporočila in resolucije v podporo DOP in odgovornemu poslovnemu ravnanju. DOP je odgovornost podjetij, da v poslovanje vključujejo tudi spoštovanje človekovih pravic ter skrb za okolje, spoštovanje dobrih poslovnih praks, etično delo in prakse zaposlovanja, upoštevanje vprašanj za varstvo okolja, ter boj proti podkupovanju in korupciji. Tako poslovanje je v korist podjetjem in družbi, ter vodi v splošno blaginjo. K temu lahko odločilno pomaga zakonodajni okvir, ki pa se mora prilagoditi sodobnemu času. DOP dandanes ni pravni institut, temveč zgolj poslovna kultura, poslovno vedenje, ki presega izpolnjevanje zakonskih zahtev. Udejanja se prostovoljno in le tedaj, ko/če podjetja presodijo, da je to v njihovem dolgoročnem interesu in, da trajnostnega poslovnega uspeha in vrednosti za delničarje ni mogoče doseči le z maksimiranjem kratkoročnih dobičkov. Raziskava bo sledila naslednjim ciljem:

1. Cilj raziskave je s pravno analizo opredeliti vzroke za vrzeli med političnimi resolucijami in deklaracijami na globalni, evropski in nacionalni ravni in dejansko uveljavitvijo DOP in njenim prispevkom k premagovanju dohodkovne neenakosti v sodobni globalni družbi in s tem povezano učinkovitostjo in relevantnostjo pravnega okvira, ki se nanaša na DOP in korporacijsko upravljanje nasploh. Ožji cilj te raziskave je utemeljiti in podati nekatere predloge za dopolnitev pravnega okvira za boljše udejanjanje DOP.
2. V predlagani raziskavi bomo preverili hipotezo, da je pomemben razlog za slabo izvajanje DOP v tem, da ni pravno zavezujoča. Z raziskavo želimo utemeljiti, da je razlog za slabo implementacijo koncepta DOP v vsakodnevno in strateško poslovno vedenje podjetij dejstvo, da uveljavitev DOP in odgovornost direktorjev v tej zvezi zakonsko ni urejena in za podjetja obvezna.
3. Raziskava bo proučila razloge in smeri za možni razvoj EU in nacionalne korporacijske zakonodaje z novo opredelitvijo dolžnosti in odgovornosti direktorjev, vključno z dolžnostjo direktorjev, da v svoje poslovanje v tesnem sodelovanju z deležniki vključijo socialne, okolijske, etične in skrbi potrošnikov ter človekove pravice. Na ta način bi DOP postala pravno zavezujoča in pravno izvršljiva. Raziskovanje se bo osredotočala na DOP, povezano z dolžnostmi in odgovornostmi (obveznostmi) direktorjev, navzkrižje interesov direktorjev s korporativnimi in družbenimi interesi, raznolikost v sestavi uprav podjetij, vključno s pod zastopanostjo spolov, kot dejavnikov DOP.
4. Študije primerov korporacijskih strategij in aktov ter delovanja in rezultatov števila večnacionalnih družb, povezanih z družbeno odgovornostjo podjetij, izbranih po različnih industrijskih panogah in sektorjih (javnih in zasebnih), bodo izvedene in analizirane z namenom oceniti in ovrednotiti napredek in dosežene rezultate ter obseg in domet prostovoljnega koncepta DOP ter oblikovati predloge za postopno premagovanje vrzeli med pravnimi akti, političnimi deklaracijami, priporočili in realnostjo.

5. Izvedena bo študija primerov pravnih ureditev posameznih držav; na tej podlagi bo izvedena evalvacija pravnega okvira korporativnega upravljanja z vidika družbene odgovornosti, osredotočena na korporacijsko in delovno (socialno) pravo izbranih držav EU in zunaj EU.

6. Obe študiji bosta raziskovalna osnova za razvoj metodologije za opredelitev in vrednotenje pravne urejenosti sistema DOP v posamezni državi. To bo izvirna in inovativna metodologija ter niz kazalnikov za opredelitev, ocenjevanje in vrednotenje pravnega okvira držav, povezanega z družbeno odgovornostjo podjetij, s poudarkom na posebnih izbranih zakonodajnih področjih.

J5-4593 UPAD ŽIVČNO-MIŠIČNEGA SISTEMA PO GIBALNI NEAKTIVNOSTI: PRIMERJAVA MLAJŠIH IN STAREJŠIH ODRASLIH

Vodja projekta Dr. Boštjan Šimunič

Trajanje: 1.10.2022-30.9.2025

Gibalna neaktivnost (GN) je neodvisen in danes že 2. dejavnik tveganja umrljivosti, saj povzroča > 5 milijonov smrti na leto. Lahko se šteje za pandemijo, ker zmanjša toleranco za vadbo in dramatično poveča tveganje za bolezni. Glavne spremembe so na ravni mišic (izguba mase in moči), živčnega sistema (motnje centralne in periferne motorične kontrole) in presnove (motnje oksidativnega metabolizma in inzulinske rezistence). Večina študij se je osredotočala samo na mišice, na mlade preiskovance in nekaj študij tudi na starostnike. Nekaj študij je obravnavalo interakcije med mišicami in živčno kontrolo prek senzomotoričnih zank in živčno-mišičnih stičišč (ŽMS), ki vodijo do intolerance do vadbe in presnovnih motenj. GN prizadene vse starostne skupine in malo je znanega o učinkih GN na funkcijo odraslih srednjih let (55-65). Poleg tega je nedavni izbruh COVID-19 sprožil GN pri milijonih ljudi, vseh starosti, po vsem svetu, in poudaril njegove škodljive posledice.

Projektne dejavnosti se bodo osredotočile na živčno mišično in presnovno poslabšanje med GN in okrevanjem po tem. Učinke GN bomo preučevali z uporabo visoko nadzorovanega ležanja v postelji (BR), ki velja za zlati standard za preučevanje učinkov GN, pri 10 mlajših (18-30 let) in 10 starejših (55-65 let) odraslih moških po 21 in 10 dnevih ležanja, v tem vrstnem redu. Poleg tega bo 20 mlajših in 20 starejših odraslih preiskovancev (obeh spolov) opravilo dva kroga 15-dnevnega zmanjševanja korakov (SR), na 3500 oziroma 1500 dnevnih korakov, da bi določili minimalne dnevne korake, potrebne za vzdrževanje živčno-mišičnega zdravja. V študijah BR in SR bodo preiskovanci opravili tudi 21-dnevno rehabilitacijo. Ker je kratkotrajna (7-15 dni) GN pogosta, pri ležečih bolnikih po poškodbi ali operaciji in pri kritično bolnih bolnikih, je raziskovanje možnih determinant nesorazmernega zmanjšanja mišične funkcije v primerjavi z zmanjšanjem velikosti mišic in strukture zelo pomembna.

Čeprav je GN glavni namen projekta, bomo enako pomembno preučevali tudi rehabilitacijo. Obravnavali bomo 3 cilje z 10 medsebojno povezanih nalog pri odraslih mladih in srednjih let med in po modelih GN, ležanja v postelji (BR) in zmanjševanja korakov (SR).

Cilj 1: opredeliti okvaro živčno-mišičnega nadzora

Naloga 1: volumen mišic, arhitektura, krčljivost, moč in moč

Naloga 2: velikost mišičnih vlaken, sila, napetost, hitrost, zunajcelična matrika, citoskeleton in MHC sestava

Naloga 3: supraspinalna in hrbtenična ekscitabilnost

Naloga 4: vzorci živčno-mišične aktivacije in spinalni vzorci

Naloga 5: obnašanje motorične enote in funkcija ŽMS

Cilj 2: opredeliti spremembe ŽMS in njihovo funkcionalno vlogo

Naloga 6: ugotoviti pojav in obseg spremembe ŽMS

Naloga 7: definirati razmerje med spremembami ŽMS in celovitostjo mišične strukture in funkcije

Cilj 3: opredeliti presnovno okvaro: presnovo energije in glukoze

Naloga 8: definirati presnovno okvaro na ravni mišic in celotnega telesa

Naloga 9: preučiti odpornost proti insulinu in vlogo reaktivnih kisikovih vrst

Naloga 10: opredeliti minimalno raven aktivnosti, ki je potrebna za preprečevanje živčno-mišičnih in presnovnih sprememb

Prednosti projekta temeljijo na: (i) znanstveni skupini, ki pokriva širok spekter strokovnega znanja o živčno-mišičnem sistemu, od molekularnih do integrativnih in kliničnih raziskav; (ii) analizo dveh starostnih skupin; (iii) osredotočenost na GN in rehabilitacijo; (iv) širok nabor hkratnih in vivo in molekularnih analiz na istih preiskovancih; (v) analizo zgodnjega začetka in časovnega poteka sprememb; (vi) uporaba človeških modelov velikega pomena za javno zdravje (npr. BR, SR).

Etična vprašanja so zelo pomembna in bodo obravnavana prioriteto: rehabilitacija po GN; invazivni postopki in zdravstveni nadzor v bolnišnici; preprečevanje večjega poslabšanja in bolj zanesljivo okrevanje pri starejših odraslih s krajšim BR in dvakrat daljšo rehabilitacijo v primerjavi s trajanjem BR.

J7-4601 PRILAGODITEV IN SENZOMOTORIČNO PROCESIRANJE MED POVEČANIMI GRAVITACIJSKIMI GRADIENTI

Vodja projekta dr. Uroš Marušič

Trajanje: 1.10.2022-30.9.2025

Gravitacija, stalen fizični dejavnik, ki je oblikoval evolucijo in ohranja zdravje fizičnih teles na Zemlji. Fiziološko dekondicioniranje človeškega telesa, izpostavljenega mikrogravitaciji in simuliranim mikrogravitacijskim okoljem (študije bed rest in suhe potopitve/dry immersion), je zdaj dobro znano, umetna gravitacija, ki nastane z vrtenjem na človeški centrifugi, pa je priznana kot dragocen protiukreop. Pokazalo se je, da centrifugiranje kot sredstvo za ublažitev pomanjkljivosti, ki jih povzroča neaktivnost (bed rest), izboljša čas ortostatske tolerance, zmanjša zmanjšanje volumna plazme in poveča zmogljivost vadbe, vendar procesi prilagajanja in spremenjeno senzomotorično procesiranje niso dobro razumljeni. O vlogi osrednjega živčnega sistema v spremenjenem gravitacijskem okolju se danes pogosto razpravlja kot o gonilnici teh adaptivnih procesov, saj njegovi plastični mehanizmi močno vplivajo na prostorsko orientacijo, senzomotorično kontrolo in srčno-žilno dinamiko ter posledično celo na srčno-žilni in mišično-skeletni sistem. S sistematičnim pregledom literature in dvema ločenima eksperimentoma želimo vzpostaviti potrebne temelje in dodatno prispevati k razumevanju tega področja. Načrtujemo rekrutacijo in testiranje zdravih žensk in moških (18-45 let), medtem ko bomo sledili strogemu protokolu centrifugiranja. Izkušene raziskovalne skupine bodo sodelovale pri tem interdisciplinarnem projektu, ki bo zahteval poznavanje biomedicinskega inženiringa, motorične kontrole in učenja, nevroznanosti in fiziologije, da bo zagotovil celovito sliko. Z uporabo najsodobnejše opreme bomo pozorno spremljali različne podsisteme človeškega telesa, vključno z nevrovaskularnimi in nevrofiziološkimi odzivi. V 3-letnem projektu bomo izvajali aktivnosti petih delovnih sklopov, ki so tesno povezani za doseganje naših končnih ciljev: Priprava in objava i) Sistematični pregled I - Procesi prilagajanja povišanim gravitacijskim gradientom; ii) Sistematični pregled II – fiziološke spremembe, ki vplivajo na senzomotorično obdelavo in zmogljivost med povišanimi gravitacijskimi gradienti; iii) znanstvena publikacija, ki zagotavlja najučinkovitejši postopek prilagajanja in priporočila za optimalno uporabo človeške centrifuge; iv) Znanstvena publikacija, ki zagotavlja rezultate o spremenjeni senzomotorični obdelavi in splošni zmanjšani učinkovitosti pri povišanih ravneh G. Poglobljeno razumevanje teh prilagoditvenih mehanizmov nam ne bi omogočilo le razvoja učinkovitega in uporabniku prijaznega protokola za predpisovanje centrifug, ampak bi imelo tudi neposredne posledice za letalce, ki pilotirajo in pristajajo letala in vesoljska plovila.

J5-4594 STROJNO UČENJE KOT OBETANO ORODJE PRI PREMOŠČANJU VRZEL V PREPREČEVANJU POŠKODB PRI ŽENSKIH EKIPNIH ŠPORTIH

Vodja projekta: dr. Zoran Milanović

Trajanje: 1.1.2023-31.12.2025

V zadnjih letih so se udeležba, profesionalnost in uspehi žensk v vrhunskem športu eksponentno povečali. Ob tem pa je zaznati nevarno vrzel v razvoju in popularizaciji ženskega športa zaradi pomanjkanja znanstvenih raziskav na področju športne medicine o vrhunskih, profesionalnih in amaterskih športnicah. Poleg tega je aplikacija znanstvenih dognanj izvedenih na moških športnikih, lahko neustrezna, če se aplicira na športnice ter se ob tem ne upošteva fizioloških in bioloških razlik med spoloma, kar lahko vodi do neprimernih obremenitev pri treningu in večjo možnost za nastanek poškodb. Trenutno uporabljeni mono-dimenzionalni pristop za preprečevanje in napovedovanje poškodb, ki temelji na presejalnih testih in protencijskih programih, v praksi zaradi nizke natančnosti ni učinkovit. Zato ženski ekipni športi nujno potrebujejo alternativni pristop, ki temelji na strojnem učenju (Machine learning -ML), orodju, ki je enostavno za uporabo in lahko odkrije dejavnike tveganja v zgodnji fazi in s tem omogoči zmanjšanje splošne pojavnosti poškodb in nastale stroške. Splošni cilj tega projekta je razviti orodje strojnega učenja (ML) namenjen ženskim ekipnim športom, ki bo omogočil: 1) predvideti nastanek poškodbe na podlagi parametrov telesne pripravljenosti, živčno-mišičnih in stresnih parametrov merjenih pred sezono; 2) ugotoviti, kateri parameter(-i) prispeva(-jo) največ in predstavlja(-jo) dejavnik(-e) tveganja za poškodbe na posamezni ravni. Ta projekt bo temeljil na zasnovi presečne študije z množičnimi meritvami, da bi pridobili parametre telesne pripravljenosti, živčno-mišičnih in stresnih parametrov športnic ter perspektivno kohortno zasnovo, povezano z epidemiologijo športnih poškodb. Projekt bo osredotočen na ženske ekipne športe in bo vključeval športnice kadetskih (U15 -U17), mladinskih (U17-19) in članskih selekcije, ki tekmujejo na različnih ravneh (profesionalni, polprofesionalni, amaterski). Naš cilj je vključiti najmanj pet ekip za vsak ekipni šport (nogomet, košarka; rokomet in odbojka), tako bo vključenih 20 ekipnih športnih klubov s skupno okoli 200-250 udeleženkami. Za modeliranje bodo uporabljeni algoritmi ML, primerni za nadzorovane naloge (tj. drevesa odločitev, regresijski modeli, naključni gozd in XGBoost). Novo razvito orodje ML za preprečevanje in napovedovanje poškodb bo lahko s ponudbo novega in učinkovitega orodja omogočilo povezovanje in izmenjavo znanja z medicinskimi mrežami (zdravstveni centri FIFA, FIBA, FIVB itd.). Ta projekt bomo posvetili izključno športnicam v ekipnih športih, da bi zmanjšali vrzel v znanstveni literaturi in omogočili aplikacijo znanstvenih dokazov v praksi za optimalno zmogljivost proučevane ženske kohorte.

J6-3132 Krepitev (socialno-)konstruktivističnega pristopa na slovenskih obmejnih območjih k poučevanju in učenju sosedskih jezikov (SJ) v osnovni šoli s soustvarjeno razširitvijo in vrednotenjem modela CoBLaLT

Vodja projekta: Dr. Moira Cavaion

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Raziskava je študija s področja uporabnega jezikoslovja in edukacijskega jezikoslovja, katere cilj je okrepiti socialno-konstruktivistično poučevanje in učenje TJ/SJ v slovenskih osnovnih šolah na obmejnih območjih in morda v slovenskih osnovnošolskih zavodih, da bi poučevanje TJ postalo bolj avtentično, usmerjeno v kritično razmišljanje, kognitivno osnovano, afektivno usmerjeno in družbeno angažirano.

Raziskava temelji na dveh znanstvenih opažanjih. Prvo se nanaša na vlogo, ki jo ima socialni konstruktivizem pri trenutnem poučevanju in učenju TJ. Socialni konstruktivizem je počasi prodrl v akademske razprave o poučevanju tujih jezikov, čemur danes priča veliko literature. Kljub temu primanjkuje dokazov o obsegu, v katerem je socialni konstruktivizem doslej prešel v prakso tujega

jezika v osnovnošolskih in prvostopenjskih srednješolskih učilnicah po Evropi, in zlasti v slovenskih osnovnih šolah ob državnih mejah.

Drugo opažanje izhaja iz rezultatov naše doktorske disertacije (Cavaion, 2015) in podoktorske raziskave (ARRS Z6-8257, 2017-2019) o modelu, ki smo ga razvili za poučevanje in učenje sosedskih jezikov na obmejnih območjih (model CoBLaLT), ki je socialno-konstruktivistično usmerjen in ki ga je navdihnil humanistični pristop, vendar njegova učinkovitost z vidika razvoja jezikovne ozaveščenosti, *integrativnosti* (Gardner, 1984), razvoja interakcijske zmožnosti, vključenosti otrok priseljencev in inovativnih orodij za vrednotenje njegovih dejavnosti še vedno ni bila znanstveno validirana.

Zato smo v tej študiji zgoraj omenjene vidike, ki so bili v predhodnih raziskavah premalo proučeni, postavili kot cilj raziskave, pri čemer smo za teoretični okvir uporabili socialno-konstruktivistični pristop k poučevanju TJ.

Raziskava bo trajala tri leta in bo kvalitativno-participativna in deloma kvalitativna analiza, v njej pa bodo vključeni osnovnošolski zavodi ob italijansko-slovenski in slovensko-hrvaški meji ter spodaj navedeni raziskovalni centri. V raziskavi bomo ponovno uporabili model CoBLaLT in si prizadevali za soustvarjanje orodij za vrednotenje, interdisciplinarnih učne poti in za znanstveno evalvacijo navedenega modela.

Sodelovale bodo tri raziskovalne ustanove - vodilni partner Znanstveno-raziskovalno središče v Kopru; Univerza v Novi Gorici; Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani –, ki so specializirane na treh različnih slovenskih obmejnih območjih - obalno italijansko-slovensko obmejno območje, ki zajema občine Koper, Izola, Piran, Trst in Milje; obmejno območje Nova Gorica ter obmejno območje ob mestu Reka. Sodelovalo bo sedem raziskovalcev, mlajših in starejših, ki so podkovani tudi na področju jezikovnega poučevanja in medkulturnih vprašanj in ne zgolj na področju književnosti, geopolitike in zgodovine.

Pomen raziskave bo vplival na naslednja znanstvena področja: uporabno jezikoslovje, pedagoško jezikoslovje, raznojezično izobraževanje in medkulturne študije ter jezikovnopolitične študije.

Zlasti na področju uporabnega jezikoslovja in edukacijskega jezikoslovja bo raziskava predstavljala pomembno znanstveno študijo o vključevanju socialno-konstruktivističnih načel in praks v poučevanje in učenje TJ in SJ.

Nazadnje bo raziskava pomembno prispevala na področju jezikovne politike, saj bo učiteljem in šolskim skupnostim priskrbelo večjo politično ozaveščenost in bo pripomogla, da bo poučevanje jezikov postalo resnično vprašanje demokratične udeležbe in družbenega soustvarjanja, saj se bo lahko odzvala na resnične potrebe družbe v obmejnih območjih.

J6-3128 Svoboda mnenja in izražanja skozi naracije izrednega stanja: antropološka študija slovenske (anti)demokratične zavesti v času epidemije Covid-19

Vodja projekta: Dr. Barbara Gornik

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Projekt izhaja iz ugotovitve, da je bilo v Sloveniji v času izrednega stanja med epidemijo Covid-19 moč opaziti številne ključne kazalnike, ki opozarjajo na razvijajočo se avtoritarno oblast – na primer napade na neodvisno sodstvo ter medije, krčenje državljanskih svoboščin in svobode medijev, uvajanje administrativnih bremen nevladnim organizacijam (NVO), neupoštevanje obeh drugih vej oblasti, delovanje proti civilni družbi, vsiljevanje podrejenosti osrednji avtoriteti na račun osebnih svoboščin in podobno.

Splošni cilj projekta je preko celovite in sistematične antropološko-pravne raziskave v triletnem obdobju preučiti konceptualizacije svobode mnenja in izražanja, kot se kažejo skozi naracije izrednega stanja. Splošni cilj projekta je trojno zasnovan, in sicer:

- Zbrati naracije izrednega stanja in preučiti vrednote, prepričanja, stališča in vedenja, ki se skozi te naracije kažejo v medijih, politiki, civilni družbi in na ravni prebivalstva.
- Preučiti pojmovanja in prakse svobode mnenja in izražanja, kot se kažejo skozi naracije izrednega stanja v medijih, politiki, civilni družbi in na ravni splošne javnosti
- Skozi procese, ki se odvijajo v dinamiki med mediji, politiko, civilno družbo in splošno javnostjo, preučiti kateri so glavni dejavniki in spodbujevalci (anti)demokratske zavesti

Natančneje, projekt bo preučil vsebino naracij izrednega stanja na različnih družbenih ravneh, da bi opisal, kaj se govori o izrednem stanju v okviru pandemije Covid-19 in zakaj. Analiza bo vključevala razmislek o vzrokih in procesih konstrukcije naracij ter njihovih političnih, ideoloških in etičnih razsežnostih. S tem bomo poskušali razumeti naracije na ravni njihovega obstoja, torej preučiti njihov način bivanja, s poudarkom na tem, kako pripovedi naracije nastajajo in zakaj se pojavljajo v določeni obliki, na čem so osnovane v širšem pomenu. Naš namen je v tem pogledu razložiti ne le, kaj naracije vključujejo, ampak tudi, kaj izključujejo in zakaj niso drugačne kot so.

Na podlagi naracij izrednega stanja bomo opisali konceptualizacije in pojmovanja svobode mnenja in izražanja, in sicer na podlagi vrednot, razmišljanj, praks in vedenj ljudi ter preučili, kako se oblikujejo. Zanimalo nas bo, kako se svoboda mnenja in izražanja uveljavlja, izpodbija in preoblikuje na različnih ravneh družbe. Preučili bomo tudi, kako avtoritarizem v svoji praksi uporablja idejo človekovih pravic za legitimacijo svojih avtoritarnih politik in kateri družbeni in kulturni dejavniki spodbujajo (anti) demokratsko zavest. S tem znanjem bomo bolje opremljeni za iskanje odgovorov na aktualne izzive sodobnih demokracij in demokratskega deficita.

J6-3121 DESETLETJE DEKADENCE. DRŽAVLJANSTVO, PRIPADNOST IN BREZBRIŽNOST DO DRŽAVE NA SEVERNO JADRANSKEM MEJNEM OBMOČJU, 1914-1924

Vodja projekta: Dr. Borut Klabjan

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Ta projekt prispeva k ponovnemu razmisleku o razmerju med nacionalno pripadnostjo, teritorialno pripadnostjo in suverenostjo države s preučevanjem vloge **državljanstva** med in po prvi svetovni vojni na **območju severnega Jadrana**. S ponovnim pregledom postopkov kategorizacije ljudstev in opredelitve držav in njihovih državljanov, ta projekt analizira več oblik **vključevanja** in **izključevanja** pri prehodu iz vojne v mir v ključnem obdobju sodobne evropske zgodovine. Vojna, propad imperijev in že obstoječih državnih struktur ter ustvarjanje novih držav naslednic ali priključitev novih provinc k starim, so sprožili procese redefiniranja ozemelj in njihovih narodov. Osredotočenost na nestanovitna, prekrivajoča se in včasih konkurenčna središča moči (različne države, pa tudi nacionalne, regionalne in lokalne strukture) bodo meni in moji raziskovalni skupini omogočila, da ponovno preučimo merila in koncepte državljanstva in pripadnosti, ki so oblikovali evropsko politiko vladanja. Raziskava se osredotoča na meddržavno severno jadransko obmejno območje od začetka 1. svetovne vojne **julija 1914** do podpisa Rimske pogodbe **januarja 1924**, ki je mesto Reka priključilo Italiji in začasno rešila jadransko vprašanje. Kot je potrdilo več nedavnih študij, je to desetletje bistvenega pomena na svetovni ravni, saj severni Jadran predstavlja edinstveni laboratorij, kjer lahko preučujemo preobrazbe Evrope v dvajsetem stoletju. Ta ambiciozna in transdisciplinarna raziskava bo prispevala k vse večjemu dialogu v mednarodnih akademskih krogih in sodobnim družbenim razpravam o suverenosti in pripadnosti v času, ko so državljanstvo in z njim povezane pravice predmet intenzivnih razprav.

Ta projekt je izredno pomemben, ker se v dobi globalizacije na več načinov sprašujemo o vlogi države. Več akterjev pogosto predlaga nasprotujoče si rešitve, ki so največkrat odvisne od pravic njihovih »državljanov«. Dejansko se pogosto zgodi, da se dolžnosti in pravice državljanov prekrivajo z ozemeljsko suverenostjo in občutki pripadnosti. Toda vse več zgodovinskih dokazov izpodbija to

predstavo in poudarja pomen bolj niansirane vizije lojalnosti in pripadnosti. Za čim večji učinek rezultatov raziskav, bo poseben poudarek namenjen večplastni strategiji razširjanja idej, ki vključuje akademsko in neakademsko publiko.

S pregledom primarnih virov in preiskavo teorij upravljanja, pravnega statusa, državljanstva, vojnih sprememb in preučitve njihovih posledic na odnos med državo in družbo, bo projekt voden v **štirih medsebojno povezanih delovnih sklopih**: Prvi delovni sklop: Upravljanje Drugi delovni sklop: Državljanstvo(-a) Tretji delovni sklop: Pripadnost(-i) Četrti delovni sklop: Od nacionalne brezbriznosti do brezbriznosti do držav(-e)

Ta projekt je del daljše raziskovalne poti, ki smo jo začeli člani raziskovalne skupine. V našem prejšnjem delu o spominu in komemoracijah, o povojnem političnem nasilju, o blaginji in državnih strukturah so igrale ključno vlogo oblike vključevanja in izključevanja. V tem novem projektu se želimo osredotočiti na razumevanje različnih oblik državljanstva, splošne zahteve po stabilnosti in gospodarske blaginje v času slabih gospodarskih razmer in nestanovitnih državnih struktur. Če bodo projektne dejavnosti odobrene, se bomo lahko vključili v večji evropski projekt, ki se financira v okviru akcije **COST Action** (evropsko sodelovanje v znanosti in tehnologiji), ki ji predseduje profesor Giovanni Tarantino (Univerza v Firencah) *People in Motion: Entangled Histories of Displacement across the Mediterranean*, ali *PIMo* (COST action 18140). Čeprav bo projekt, ki ga financira ARRS, predstavljal osnovno raziskavo primera severnega Jadrana (in bo zagotovil potrebno finančno kritje), bo projekt COST edinstveno središče razprave o našem delu v nadnacionalni in primerjalni perspektivi ter postavil mejno območje severnega Jadrana na zemljevid mednarodne akademske izmenjave na najvišji ravni.

J7-2605 VALIDACIJA MARKERJA MIŠIČNE KAKOVOSTI ZA DIAGNOSTICIRANJE SARKOPENIJE

Vodja projekta: dr. Boštjan Šimunič

Trajanje : 1.9.2020- 31.8.2023

Sarkopenija je ireverzibilno prevelika izguba mišične mase, ki je največkrat povezana s staranjem, a danes vemo, da je največji dejavnik gibalna neaktivnost. Kaže se kot upad mišične mase in funkcije ter je povezana s povečano verjetnostjo škodljivih zdravstvenih izidov. Zahteva pravočasno in hitro diagnozo, optimalno oskrbo, saj gre za hitro napredovanje. Prvotna operativna opredelitev sarkopenije je temeljila izključno na nizki mišični masi; vendar je leta 2010 Evropska delovna skupina za Sarkopenijo pri starejših (EWGSOP) izdala smernice, s katerimi je sarkopenijo razvrstila na podlagi treh zaporednih kriterijev (v tem zaporedju): nizka mišična masa; nizka mišična sila; in nizka zmogljivost mišic. Leta 2019 je EWGSOP revidiral smernice za razvrščanje sarkopenije in ugotovil, da je mišična sila boljši napovedovalec negativnih zdravstvenih izidov kot mišična masa. Tako so bili zaporedni kriteriji preurejeni (v tem zaporedju): nizka mišična sila; nizka mišična masa in kakovost; nizka zmogljivost mišic. Pomembno je, da je EWGSOP v letu 2019 vključil kakovost mišic na potrditveni ravni sarkopenije. Kakovost mišic je relativno nov izraz, ki se nanaša na mikro- in makroskopske spremembe v zgradbi in sestavi mišic, zaradi tehničnih omejitev pa ostaja mišična kakovost izziv za določitev sarkopenije. Naša projektna skupina bo raziskovala v smeri validacije novega markerja, na osnovi Tenziomiografije, kot neinvaziven in enostaven kriterij mišične kakovosti za razvrščanje sarkopenije.

V prvo fazo raziskave, ki se zaključuje 2023, vključujemo naključen vzorec >65 letnikov (oba spola) iz vseh 12 slovenskih regij. Ocenili bomo njihov status sarkopenije na podlagi začasnih meril za razvrščanje EWGSOP. V nadaljevanju, v letu 2023, bomo 90 preiskovancev, od tega 30 nesarkopeničnih, 30 sarkopeničnih in 30 hudo sarkopeničnih povabili na boljše teste, s katerimi bomo izmerili znotrajmišično maščobno in vezivno tkivo, mišično arhitekturo, mišični volumen in moč

ter kontraktilne lastnosti. Poročali bomo o prevalenci sarkopenije, ki temelji na kriterijih za razvrščanje EWGSOP in na osnovi naših novih kriterijev.

J6-2572 KULTURNO-ZGODOVINSKI VIDIKI STARANJA: IZKUŠNJE, REPREZENTACIJE, IDENTITETE

Vodja projekta: dr. Urška Bratož

Trajanje : 1.9.2020- 31.8.2023

Eden od perečih problemov sodobne zahodne, tudi evropske družbe je demografsko staranje prebivalstva, na izzive katerega že sicer opozarjajo tudi ekonomske in druge institucije. Za razumevanje statusa, ki ga ima starost v sodobni kulturi in družbi, je ključno tudi poznavanje historičnih procesov, ki so mu botrovali, čeprav je v slovenskem akademskem prostoru to še vedno marginalizirana tema. Na zavedanje o njeni pomembnosti (saj se kot prioriteta tema pojavlja v številnih razpisih) namerava opozoriti tudi pričujoči projektni predlog.

Projektna raziskava se bo namreč osredotočila na kulturne in družbene vidike staranja na slovenskem ozemlju v okviru Habsburške monarhije v obdobju med letoma 1848 in 1914. Želi podati naracijo staranja in starosti, ki upošteva oba spola in spremembe v konceptih moškosti in ženskosti v starosti. Gre namreč za obdobje, v katerem je mogoče razložiti transformacije v reprezentacijah in osebnih izkušnjah starosti, torej razlike med tradicionalnim/modernim in predindustrijskim/industrijskim, ki bistveno zaznamujejo tudi temeljne teorije o zgodovini starosti.

Starost bo skozi reprezentacije in individualne izkušnje obravnavana kot kulturni konstrukt. V ta namen se bo uporabilo zlasti interdisciplinarno metodologijo nove kulturne zgodovine. Identitete in samopredstavitve ponujajo korektiv tradicionalnim fokusom, ki so se uveljavili v preučevanju starosti in so se osredotočali predvsem na strukture, institucije in procese na družbeni in globalni ravni. Oba elementa sta namreč prepoznana kot glavni pomanjkljivosti obstoječih študij.

Spremembe družbene in kulturne konstrukcije starosti bodo analizirane skozi:

- (1) transformacijo populacije in njenega vpliva na strukturo različnih oblik kohabitacij, medgeneracijskih odnosov, solidarnosti ter procesov vključenosti in izključenosti v starosti,
- (2) transformacijo kulturnih reprezentacij starosti ter družbenih, političnih, ekonomskih in pravnih pomenov, pripisanih starosti, ter
- (3) osebne izkušnje in samoprezentacije starostnikov / starostnic.

Projekt bo skušal pokazati pluralnost izkušenj staranja in z njim povezanih vrednot, s pomočjo analitičnih kategorij, kot so spol, religija, socialni položaj, prostor, nacionalnost / etničnost,... in jih primerjati z drugimi kulturnimi okolji. Z razvijanjem novih perspektiv se bo prispevalo k interpretacijam vpliva modernizacije na socialne strukture, procese, institucije na eni ter reprezentacije, samopercepcije in aktivnosti, povezane s starostjo na drugi strani. Nov pogled bo projekt (s pomenom, ki bo pripisan neformalnim oblikam solidarnosti) odprl tudi na vprašanje vpliva razvoja socialne države ter pravnih norm na življenjske izkušnje starostnikov in podobo upokojitve kot neaktivne faze v življenju.

Analiza demografske strukture populacije izbranega historičnega konteksta bo služila uokvirjanju procesov, ki so vplivali na izkušnje starosti. Starostnik bo obravnavan tako v medicinskem okviru biološkega staranja, kot tudi v kontekstu različnih pripisanih mu družbeno-kulturnih identitet. V tem okviru se bo skušalo slediti novejšim epistemološkim poudarkom na spolno uravnoteženem pregledu zgodovine starosti. Na eni strani bodo opazovani družbeni, politični, ekonomski in pravni pomeni, pripisani starosti, na drugi pa osebne (samo)percepcije starostnikov, na podlagi česar bo mogoče analizirati tako kolektivne kot individualne identitete.

Preko študij primerov se bo pokazalo tudi na izreden pomen starosti kot analitične kategorije v politični, intelektualni, kulturni in socialni zgodovini ter nekaterih drugih zgodovinskih usmeritvah.

J7-1824 PREŽIVETI DOBO ANTROPOCENA Z RAZVITJEM NOVE EKOLOŠKE PRAVIČNOSTI IN BIODRUŽBENE FILOZOFSKE PISMENOSTI

Vodja : dr. Lenart Škof

Trajanje: 1.7.2019 - 30.6.2022-podaljšan 30.6.2023

Projekt se kritično odziva na nepremišljeno in nezavedno oblikovanje antropocenske epohe s strani človeškega industrijsko-vojaškega kompleksa od petdesetih leti 20. stoletja dalje. Nadalje se odziva na psihosocialno, pedagoško in upravljalno pomanjkanje učinkovitega odziva na poznejšo g/lokalno krizo na področju podnebnih sprememb v 21. stoletju, krizo, ki radikalno zmanjšuje kulturno dediščino medsebojnih odnosov med vrstami in s tem življenjsko skupnost. Glede na to, da imajo dosedanje lokalno človeško kmetijstvo, industrija in vojska globalne učinke na podlagi vremenskih in elementarnih razmer, ta projekt temelji na akterjih, ki se zavedajo in so odgovorni za g/lokalne učinke napačnega upravljanja, zlasti poroznih elementov vode in zraka. Pričujoči interdisciplinarni projekt tako ponuja nove možnosti za trajnostno obravnavanje elementov vode in zraka ter filozofsko-etično sklepanje, ki ga dosega s sooblikovanjem inovativnih sprememb, ki spodbujajo premike v zavesti in načrtovanju. Cilj tega projekta je razrešiti konflikt med kulturo, naravo in etiko v dobi Antropocena. Povečuje in širi elementarno filozofijo vode in zraka ter s tem povezanih pedagoških inovacij, pri čemer je biosocialna (kulturna) geografija ključna pri približevanju tej novi paradigmi. Z eksplicitno povezavo okoljskega diskurza in komuniciranja z okoljskimi preferencami in oblikovanjem politike delovanja projekt identificira kanale vplivanja in ponuja nove načine razmišljanja in medsebojnega povezovanja različnih področij znotraj humanistike, družboslovja in okoljskih študij. Projekt obravnava tri interdisciplinarne probleme, ki se med seboj prepletajo: okoljsko ontologijo (tako imenovana pismenost glede vode in zraka ter biosocialna (kulturna) geografija), okoljsko pedagogiko in okoljsko javno politiko. Elementarno pismenost uporabljamo za prenos trenutnih razumevanj in za pripravo vpogleda in reforme upravljanja ter filozofske analize, utemeljene na temi restorativne ekološke pravičnosti in prakse. Da bi preizkusili odpornost ali razčlenitev sistemov, v tem projektu uporabljamo teorijo kompleksnih adaptivnih sistemov Prigogina in Stengerjeve (CAS - interdisciplinarna metoda), ki sta jo dodatno razvila Levin in Kauffman in je nadgrajena z elementarno pismenostjo glede vode in zraka in ki prepozna planet kot kompleksen adaptivni sistem, ki temelji na naši refleksiji ontološko-pedagoškega potenciala vode in zraka.

J6-1813 USTVARJENA BITJA, LJUDJE, ROBOTI: TEOLOGIJA STVARJENJA MED HUMANIZMOM IN POSTHUMANIZMOM

Vodja : dr. Gorazd Andrejč

Trajanje: 1.7.2019 - 30.6.2022 podaljšan 30.6.2023

Izvirni projekt 'Ustvarjena bitja, ljudje, roboti: teologija stvarjenja med humanizmom in posthumanizmom' obravnava kulturno posebej relevantno temo: razmerje med človekom in strojem, zlasti odnos med človekom in človeku-podobnim umetno-inteligentnim (AI) robotom sedanosti in prihodnosti. Večina dela na nastajajočem področju teologije novih tehnologij do sedaj se je osredotočala na filozofijo transhumanizma, medtem ko je bilo zelo malo teološke interpretacije vse bolj vplivnega posthumanizma, t.j. radikalno utelešene in (večinoma) materialistične filozofije, ki postavlja kiborga (kombinirano ali združeno bitje med človekom in strojem) kot novo (post)človeško bitje prihodnosti in zavrača nekatere temeljne predpostavke humanizma. Ta projekt se bo lotil tega manjka v znanosti na nov način: raziskoval in razvil bo nove teološke odzive na posthumanistični izziv s ciljem razviti svežo, konstruktivno teologijo človeku-podobne umetne inteligence (AI). V njej bodo združene poddiscipline teološke antropologije, teologije tehnologije, ustvarjalne teologije, eko-teologije in teologije kulture ter filozofije. Razvite perspektive bodo večinoma krščanske (ortodoksne, liberalne in postmoderne), obravnavane in – kjer bo primerno – tudi nadaljnje razvite – pa bodo tudi

panteistične in animistične perspektive o posthumanizmu in AI-robotiki. Nekaj glavnih vprašanj, ki jih bo projekt obravnaval, so: Ali so tradicionalni krščanski teološki pojmi o človeški edinstvenosti oz. posebnosti ustrezni v luči na omenjene tehnološke razvoje, ali naj bodo opuščeni ali pa radikalno reinterpretirani/reformirani? Ali obstaja oz. bi morala obstajati krščanska teologija posthumanizma ali celo posthumanistična teologija? Ali »zelene« teologije ponujajo boljše hermeneutične izhodiščne točke za interpretacijo odnosov človek-stroj kot tradicionalne krščanske antropologije (imago Dei)? Ali panteistične in/ali animistične filozofije okolja in teologije stvarjenja ponujajo primernejše in teoretično uspešnejše konceptualne okvire ali vire za reševanje tega izziva? Z namenom razvoja konstruktivne teološke interpretacije dejanskega in verjetnega prihodnjega razvoja človeku-podobne AI, robotike in odnosov med človekom in strojem, bo projekt obravnaval tudi posthumanistično popularno kulturo in umetnostjo (znanstvena fantastika). Končni rezultat bodo sodobne različice teologije stvarjenja v luči posthumanistične, feministične in eko-teološke kritike tradicionalnega humanizma in teologije stvarjenja, ki bo razvit v medsebojnem dialogu perspektiv sodelujočih raziskovalcev.

J6-1800 JADRANSKE SOCIALNE DRŽAVE. SOCIALNE POLITIKE V TRANSNACIONALNI OBMEJNI POKRAJINI OD SREDINE 19. DO 21. STOLETJA

Vodja: dr. Borut Klabjan

Trajanje: 1.7.2019 - 30.6.2022 podaljšan 30.6.2023

Projekt gradi na sklopu vprašanj povezanih s socialno oskrbo in socialnimi pravicami, ki so osrednjega pomena za sodobne razprave v (in o) Evropi. Na ta vprašanja skuša odgovoriti s pomočjo analize lokalnih socialnih mobilizacij na heterogenem mejnem območju severnega Jadrana. To bomo dosegli s preučevanjem podobnosti in razlik med državami, ki so oblikovale zgodovino regije (Habsburška monarhija, Kraljevina Italija v času fašizma, nacistična Nemčija, angloameriška vojaška uprava, socialistična Jugoslavija, hladno-vojna Italija in neodvisna Slovenija), medtem ko bomo hkrati sledili kroženju idej, ljudi in praks. Poudarek na prekrivanju in občasni konkurenčnosti lokalnih struktur socialne varnosti bo meni in moji ekipi omogočil preučevanje prepletanj med vključenostjo in izključenostjo, ki so dolgo zaznamovali evropske socialne politike. Po eni strani je trajna heterogenost mejnih območij vodila k agresivnejšim kampanjam posameznih nacionalnih držav za uvedbo svojih praks standardiziranja (in discipliniranja), v okviru katerih je odobritev ali zavrnitev zagotavljanja socialne pomoči predstavljala osrednji element. Po drugi strani pa je heterogenost mejnih območij omogočila posameznikom izpodbijanje kategorije nacionalne pripadnosti s preračunavanjem socialnih ugodnosti različnih državnih tvorb ali zanašanjem na alternativne oblike socialne pomoči.

S pomočjo inovativnega pristopa, ki združuje analizo »od zgoraj« in pogled »od spodaj« z **interdisciplinarnimi, primerjalnimi in transnacionalnimi pristopi ter ambiciozno zastavljenim programom raziskav v doslej še neraziskanih fondih državnih in lokalnih arhivov**, bo projekt prispeval k preseganju dosedanjega poznavanja vprašanj povezanih s socialno državo in socialno varnostjo. To bo dosegel z razširitvijo dosedanjih raziskav na področju zgodovine socialne države ter njihovo povezavo s študijami obmejnih prostorov. Le-te je pogosto omejeval pristop, ki je na kompleksne razmere na obmejnih območjih gledal zgolj skozi prizmo etničnih konfliktov.

Projekt temelji na večplastni transnacionalni študiji socialnih akcij zasnovanih in izvedenih s strani lokalnih akterjev v korist treh medsebojno povezanih ranljivih skupin, ki jim ustrezajo trije delovni sklopi: Družina in socialna oskrba; Socialna oskrba in dobrodelnost; Intelktualne tradicije in koncepti socialne oskrbe.

Naše študije primera nam tako omogočajo primerjavo preko časa in prostora, kar je ključno za razumevanje, kako so širši zgodovinski procesi oblikovali socialne politike v Evropi. Slednji imajo svoje lastne časnosti in prostorski, izbrane študije primerov pa bodo omogočile konkretno in podrobno analizo socialnih politik v divergentnih ideoloških in socialno-ekonomskih kontekstih.

Projekt se umešča v širši evropski projekt *Who Cares in Europe?* (COST action CA18119), nedavno odobren s strani programa COST (Evropsko sodelovanje na področju znanosti in tehnologije), ki ga vodita profesorici Clarisse Berthezene (École des hautes études en sciences sociales – EHESS) in Laura Lee Downs (European University Institute – EUI). Sam sem slovenski predstavnik in član upravnega odbora tega projekta. Medtem ko bo s strani ARRS financirani projekt služil za izvedbo osnovnih raziskav za področje severnega Jadrana (in zagotavljal nujna finančna sredstva), bo pobuda COST predstavljala unikatno središče za diskusije povezane z našim delom v transnacionalni in primerjalni perspektivi. Tako bo mejno območje severnega Jadrana vključeno v akademsko diskusijo na najvišjem znanstvenem nivoju.

MATIČNI APLIKATIVNI RAZISKOVALNI PROJEKTI

L7-3187 Prospektivna analiza športnih poškodb elitnih športnikov: epidemiologija, napovedovanje in varno vračanje v šport

Dr. Rado Pišot

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Udeležba v športu je zelo razširjena in ima dobro znane fizične, psihološke, kognitivne in socialne posledice. Čeprav ima šport številne koristi za zdravje, ima tudi povečano tveganje za poškodbe, pri čemer so različni športi povezani z različnimi vzorci in vrstami poškodb. Naraščajočo priljubljenost organiziranega športa (pri otrocih in odraslih) spremlja povečanje števila športnih poškodb, kar povečuje tudi finančno breme za javno zdravje, športne klube in posameznike. Preventivni programi, ki temeljijo na rednem spremljanju pripravljenosti športnikov, oceni tveganja, modelih napovedovanja poškodb in varni vrnitvi v šport po koncu rehabilitacije, so najbolj zaželeni in spodbujani ukrepi za omejitev športnih poškodb in zmanjšanje velikega finančnega bremena, povezanega s športnimi poškodbami.

Partnerji konzorcija imamo akreditacijo FIFA Medical Center of Excellence, katero smo pridobili na osnovi svojih raziskav in inovacij na področju športnih poškodb. Razvijamo senzorce za zaznavanje kontraktilnih lastnosti mišic (tenziomiografija, MC senzor, elektromehanska mišična učinkovitost, merilniki pospeška, IMU senzor), ki na neinvaziven in selektiven način zagotavljajo dodatne informacije k standardnim kliničnim testom (ultrazvok, MRI). Od leta 2015 tesno sodelujemo s tremi nacionalnimi športnimi zvezami (glej projekt ARRS L5-8245). Doslej smo poročali o epidemiologiji športnih poškodb za tri športe in ustvarili predloge napovednih modelov za različne poškodbe stegen pri nogometaših in košarkarjih. Zato je cilj tega projekta razviti slovensko bazo podatkov športnih poškodb (SloSIDB) za ažurno beleženje športnih poškodb pri športnikih iz vseh slovenskih olimpijskih športov. Poleg tega bo imel SloSIDB vnaprej določene predloge modelov za napovedovanje športnih poškodb, ki bodo tekom projekta potrjeni v elitnih nogometaših in košarkarjih. Poleg tega se bomo osredotočili na lastnosti mišic ob vrnitvi k športu po poškodbah upogibalk kolena.

SloSIDB bo sestavljal centralni repozitorij podatkov in aplikacijski strežnik, ki bo gostil aplikacijo za končne uporabnike (Olimpijski referenčni športno medicinski in terapevtski centri-ORŠMC), analitike podatkov (ZRS) in skrbnike (upravljanje uporabnikov). Podatke o športnih poškodbah bo v SloSIDB vstavilo šest regionalno distribuiranih ORŠMC centrov. SloSIDB bo omogočil različne vrste analitike in pripravil podatke za samodejno poročanje. Poleg ORŠMC bomo ustanovili klicni center, ki bo zagotovil evidenco reprezentativnega števila športnih poškodb. V primeru obremenitve tetive bo športnik povabljen na podrobno diagnostiko poškodb in kineziološko oceno v 48 urah po poškodbi, tedensko med rehabilitacijo in v času vrnitve v šport. Deset prvoligaških nogometnih in košarkarskih

ekip bomo letno testirali glede mišičnih in drugih dejavnikov tveganja za potrditev modelov napovedovanja poškodb. Glede na primerno raziskovalno moč želimo v dveh letih registrirati >800 poškodb, >70 poškodb upogibalk kolena, >50 poškodb stegen. Ocena športnikove uspešnosti v študijah napovedovanja in varnega vračanja bo vključevala moderne metode (MRI, ultrazvok, DXA pregledi; TMG 7 mišic; 3D fleksibilnost; elektromehanska mišična učinkovitost z uporabo EMG in TMG; testi motorične kontrole, vzdržljivost v moči upogibalk kolena, eksplozivne moči in več standardiziranih vprašalnikov).

Športne poškodbe se nenehno razvijajo. Še več, obstajajo poročila o 36-64% povečanju športnih poškodb med pandemijami COVID-19. Zato je potrebno stalno in globalno zbiranje podatkov o njih. V zadnjih 20 letih so poškodbe upogibalk kolena najpogostejše in se vsako leto povečajo še za 4%. Prejšnja športna poškodba je že uveljavljen dejavnik novih športnih poškodb. A pri tem vzročna povezava ostaja neznana in ugotovljenih je bilo nestrinjanja pri tem. Predvsem zaradi uporabljenih retrospektivnih študij ali manj kompleksnih uporabljenih statističnih metod. Zato predlagamo dve prospektivni študiji z multivariatnimi tehnikami regresije in zadostnim obsegom vzorca.

PARTNERSKI RAZISKOVALNI TEMELJNI PROJEKTI

Nova projekta, ki smo ju pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023, ki je bil objavljen v mesecu februarju:

J6-50191 Med "deseto banovino" in "sedmo republiko": države in diaspore v prvi in drugi Jugoslaviji

Vodja projekta: dr. Miha Zobec/ dr. Gašper Mithans

Trajanje: 1.9.2023-30.9.2026

J6-50212 Moč čustev in status ženskih likov v različnih literarnih žanrih Stare zaveze

Vodja projekta: dr. Irena Avsenik Nabergoj/dr. Nadja Furlan Štante

Trajanje: 1.9.2023-30.9.2026

J5-2562 PRENOS NORM V EU IN SLOVENIJI - OCENA NAPREDKA K OKOLJSKI IN TRAJNOSTNI PREOBRAZBI

Dr. Jerneja Penca / Dr. Jerneja Penca (ZRS Koper)

Trajanje: 1.09.2020-31.8.2023

Okoljska vprašanja so se prebila na vrh političnega programa v EU, v skladu s pričakovanji javnosti in znanstvenimi priporočili. Smiselno je pričakovati, da bo korpus okoljske zakonodaje v EU naraščal oz. se temeljito prenovil. Pripravi tega vala regulacije je pomembno posvetiti skrbno akademsko pozornost z namenom, da bi: a) omogočili razumevanje procesa; b) ponudili prepričljivo razlago vzrokov, na katere ta odgovarja, in tako okrepili zmogljivosti za predvidevanje, ter nazadnje, c) ponudili ozaveščeno in kritično oceno predlaganih ukrepov, s tem pa tudi prispevali k njihovemu izboljšanju. Cilj tega projekta je vključiti vlogo paradig in razširjanja norm v razumevanje regulatornega ukrepanja EU na področju okolja, s tem pa prispevati k teoretično bogatemu in večplastnemu razumevanju evropskega in transnacionalnega okoljskega prava, vključno z njegovimi gonilnimi silami, predpostavkami in ambicijami v smer trajnosti, pa tudi tistimi razumevanji, ki ostajajo izključena. Projekt bo uporabljal niz metodologij, ki podpirajo transnacionalno okoljsko pravo (kjer se problemi zlahka ne umeščajo v eno samo pravno kategorijo), te pa bo združeval s pristopi iz mednarodnih odnosov (zlasti literature iz področja razširjanja norm in analize diskurza). Z raziskavo bomo izdelali analizo sprememb norme v dveh razsežnostih: horizontalni (ki bo časovno usmerjena in bo raziskovala politični diskurz o EU) in vertikalni (ki bo prostorsko usmerjena in bo vključevala EU in nacionalno raven upravljanja na dveh nastajajočih področjih politike: prehod na modro gospodarstvo

in trajnostne prehranske sisteme). Namen tega projekta je prispevati k vrhunskim razpravam v Evropi na znanstveni ravni ter vplivati na praktično raven. Ustvarjeni bodo članki odlične kakovosti v recenziranih revijah v odprtem dostopu. Zagotovljena bo ustrezna promocija rezultatov med zainteresiranimi stranmi, znanstveno skupnostjo in širšo javnostjo. Posledica projekta bo bolj izrazita normativna razsežnost pristopa k EU in nadnacionalnem okoljskem pravu, ki se ga običajno loteva na strogo pozitivističen, tehnični način. Projekt bo izpostavil vlogo okoljskega prava, ki lahko presega instrumentalistično orodje. Raziskava bo nadalje prispevala k literaturi o difuziji norm s poudarkom na dvosmerni izmenjavi, s študijo primera na dveh kompleksnih področjih politike. Nenazadnje bo raziskava spodbujala bolj reflektiven odnos pri deležnikih in spodbujala njihovo sodelovanje pri načrtovanju in usklajevanju strateških politik. Te koristi so neposredno pomembne v kontekstu slovenskega predsedovanja EU leta 2021 ter kasneje, in so temelj močnega in koristnega povezovanja v EU.

J6-3123 GREH; SRAMOTA, SIMPTOM: SAMOMOR IN NJEGOVE PERCEPCIJE NA SLOVENSKEM (1850-2000)

Dr. Meta Remec / dr. Dragica Čeč (ZRS Koper)

Trajanje: 1.10.2021 - 30.9.2024

V dolgem 19. stoletju so bili pisci higienskih spisov, priročnikov in poljudnih člankov pod močnim vplivom makrobiotičnih idej, ki so poudarjale pomen preventive in prevzgoje najširših slojev prebivalstva. Makrobiotiki, ki so si prizadevali za celostno obravnavo človeka in ne zgolj za zdravljenje posameznih simptomov, so med dejavnike, do katerih je bila odvisna dolžina človekovega življenja, redno uvrščali tudi duševno zdravje. Znotraj opisanih okvirov, se bo raziskava osredotočala zlasti na dejanje samomora in lik samomorilca v takratnem medijskem in znanstvenem diskurzu, saj je ta imel zagotovo poseben status znotraj marginalne skupine duševnih bolnikov, ki so že sicer imeli status »drugega«, bili diskriminirani, stigmatizirani, deviantni in grešni. Samomor je skozi stoletja v različnih kulturnih okoljih imel različne konotacije, iz historičnega vidika pa je zanimiv, saj odslikava vrednote, strahove in predsodke vsakokratne družbe. Raziskava se bo osredotočila na čas po dekriminalizaciji samomora po letu 1850, kar je omogočilo prenos fokusa iz kaznovanja na preventivo, samomorilec pa se je spreminjal iz kriminalca in grešnika v bolnika. Samomor bo predstavljen iz vidika medicinske stroke ter zlasti psihiatrije, analiza pa bo zajela tudi ideje zagovornikov idej progresivne degeneracije in evgenikov, za katere je bil samomorilec rezultat dednih in okoljskih faktorjev, zlasti razuzdanosti in alkoholizma, ki jih je bilo v družbi nujno popisati, analizirati ter izkoreniniti. Samomor bo obravnavan tudi iz vidika katoliške in posledično maščanske morale, ki sta imeli enako neomajno stališče o samomoru. V skladu s katoliškim naukom je veljal za najhujšo obliko smrtnega greha. Kljub idejni dediščini romantike, ki je samomor predstavljala kot izraz človekove individualnosti in vrhovne svobode, ter vplivu filozofske in sociološke misli, je to dejanje v družbi vzbujalo nelagodje, v očeh meščanskih moralistov pa je bilo dokaz neodgovornosti, nezmernosti, odklanjanja družbenih norm ter propada. Raziskava bo obravnavala fenomen samomora glede na spol in starost, predstavila pa tudi odnos do samomora na Slovenskem po drugi svetovni vojni znotraj socialistične realnosti, ko je bil samomor vključen v kategorijo socialne psihopatologije, samomorilec pa je bil pogosto dojet kot strahopetnež in izdajalec, ki je izgubil vero v socialistično prihodnost. Na osnovi kvantitativnih in kvalitativnih podatkov bo prikazano gibanje samomorilnosti glede na različne državne, politične in ideološke okvire, osrednji del raziskave pa bo predstavljal analizo diskurza, ki bo pokazala, kako so v vsakem od obravnavanih obdobj dojemali problematiko samomora, kako so se z njo ukvarjali ter kako je omenjeni diskurz vplival na oblikovanje družbenega reda, socialno hierarhijo ter marginalizacijo posameznikov, ki so odstopali od splošno uveljavljenih družbenih norm. Samomor bo torej služil kot študija primera za širšo socialnozgodovinsko analizo premikov na področju vrednot, mišljenja, obnašanja ter prevladujočega javnega diskurza na Slovenskem v obravnavanem obdobju. S pomočjo kritične diskurzivne analize bo raziskava osvetlila podlago, na kateri so se uveljavila sodobna

dojemanja fenomena samomora ter ponudila primerjalno študijo slovenskega prostora s sosednjim, zlasti nemško in italijansko govorečim prostorom, pokazala njegovo specifičnost in analizirala vzroke zanjo, raziskala pa bo tudi izvor in posledice družbene stigme, ki dejanje samomora spremlja še danes.

J6-3122; EPIDEMIJE IN ZDRAVSTVO V INTERAKCIJI. EPIDEMIJE KOT JAVNOZDRAVSTVENI PROBLEM V SLOVENSKEM PROSTORU OD EPIDEMIJ KUGE DO 20. STOLETJA

Dr. Katarina Keber/ dr. Urška Bratož (ZRS Koper)

Trajanje: 1.10.2021 - 30.9.2024

Raziskava bo obravnavala upravno-politične in zdravstveno-medicinske načine omejevanja širjenja epidemij kuge, črnih koz, kolere in španske gripe v slovenskih habsburških deželah Kranjski, Štajerski in v Avstrijskem primorju. V fokusu raziskave bodo epidemije bolezni, ki so v kratkem časovnem intervalu v družbi povzročile visoko obolevnost in smrtnost in s tem izzvale različne protiepidemične ukrepe. Ti so v obravnavanem obdobju pojavljanja epidemij tvorili spreminjajoč se, a kompleksen protiepidemični sistem. Osnovna časovna orientacija je vezana na dolgo obdobje med epidemijami kuge v srednjem veku in pandemijo španske gripe ob koncu prve svetovne vojne. Glavna cilja raziskave sta zaznava in kontekstualizacija protiepidemičnih ukrepov v daljšem časovnem loku in ugotavljanje vpliva epidemij na oblikovanje zdravstvenih politik in oblasti ter organizacijo zdravstva v slovenskem prostoru. Oba cilja bosta dosežena s problemsko obravnavo posameznih protiepidemičnih ukrepov in na njih vezanih zdravstvenih tematik kot so: a) zapiranje deželnih meja, zdravstveni kordoni in prepoved trgovanja, b) karantena, c) cepljenje, d) vpliv epidemij na spremembe zdravstvenih politik in razvoj zdravstva, e) obravnava okuženih in bolnih. V okviru naštetih tematik bodo obravnavani še kreatorji in izvajalci protiepidemičnih ukrepov in njihove gospodarske in socialne posledice. Predlagana raziskava predstavlja v slovenski historiografiji prvi poskus obravnave zgodovine epidemij z vidika zgodovine dolgega trajanja (*longue durée*). Preučevanje preteklih ukrepov in njihovih posledic pri zamejevanju historičnih epidemij v slovenskem prostoru bo pomembno prispevalo tudi k razumevanju širšega zgodovinskega konteksta ukrepov, ki jih doživljamo v sodobni pandemiji bolezni COVID-19.

J6-3140 SLOVENSKA INTELEKTUALNA ZGODOVINA V LUČI SODOBNIH TEORIJ RELIGIJE: OD LOČITVE DUHOV IN KULTURNEGA BOJA DO KOMUNISTIČNE REVOLUCIJE

Dr. Bojan Žalec / dr. Nadja Furlan Štante (ZRS Koper)

Trajanje: 1.10.2021 - 30.9.2024

Glede časovne zamejitve projekta bo težišče nekako od druge polovice 19. stoletja oz. »Mahničeve« ločitve duhov pa do začetka komunistične revolucije v času druge svetovne vojne. To ne pomeni, da s svojimi raziskavami ne bomo segli izven tega časovnega okvira, tako v smeri predhodnega časa kot obdobja po tem. To niti ni mogoče. Vendar pa je glavni fokus na tem obdobju. V projektu bomo aplicirali sodobne teorije religije, predvsem tiste, ki so uporabne z vidika sekularizacije, modernizacije, nasilja, razumevanje kulture, kulturnega boja in idejnega spopada. Tu velja omeniti med drugim Charlesa Taylorja, Renéja Girarda, Jana Assmanna, tudi ruske filozofske in teološke mislece. Pomemben segment naših raziskav se bo dotikal nasilja in kulturnega boja. Naslednja neizogibna tema sta vprašanje resnice ter avtoritete (razodetja in Cerkve), vključno z njunimi fenomenološkimi, hermenevtičnimi in ideološkimi oz. družbenimi vidiki (aplikacija prvih dveh na zadnja dva). Ta problem je tesno povezan s problemom nihilizma, ki ga je v slovenski prostor prineslo svobodomiselstvo, ki je vanj prodrlo iz tujine. Z vidika nihilizma bomo osvetlili tako krizo slovenskega svobodomiselstva, komunizem, kot tudi krizo tradicionalnega katolištva, od katerega je situacija vedno bolj zahtevala nove odgovore, ki bi bili v skladu z znamenji časov. Pomemben del našega projekta bo raziskovanje trka med svobodomiselstvom in tradicionalnim oz. radikalnim katolištvom. Naslednja raziskovalna linija bo osvetlitev dinamike oblikovanja naroda, ki jo shematično zajemamo s

triado »ljudstvo-narod-nacija«. Osvetlili bomo trenja, ki jih je povzročalo nastajanje slovenskega naroda ter ideologijo ljudskosti, ki sta jo uporabljali tako katoliška kot komunistična stran. Na ta način bomo poskušali osvetliti idejni spopad, ki ga je v slovenski prostor vneslo svobodomiselstvo, modernizacija in sekularizacija. Posledica omenjenih dejavnikov je bila ločitev duhov. Idejni spopad je kulminiral v teku druge svetovne vojne s komunistično revolucijo in spopadom med katoličani in komunisti. Projekt bo tako imel dve ravni, kateri pa bomo poskusili čim bolj organsko povezati: splošnejšo teoretsko raven in specifično slovensko »zgodbo«, katere raziskovanje bo dala projektu empirično vsebino. Tako bomo dosegli dvoje: po eni strani bomo v projektu z aplikacijo preverili splošne uveljavljene teorije religije in kulture, po drugi strani pa bomo s temi teorijami osvetlili slovensko intelektualno zgodovino na način, na katerega to doslej še ni bilo sistematično storjeno v interdisciplinarno povezanem in usklajenem raziskovalnem projektu. Tematiko bomo raziskali tudi primerjalno, v širšem okvirju (Slovaška, Madžarska, Hrvaška, Avstrija ...). Zato bomo pritegnili kompetentne raziskovalce iz omenjenih držav. Projekt je novost v svetovnem merilu saj česa podobnega na sistematičen način ni storil še nihče. Projekt je pomemben z vidika nacionalnega in evropskega interesa, saj je razumevanje idejnih spopadov v preteklosti ključnega pomena tudi za razumevanje tovrstnih trenj in konfliktov v sedanjosti in ne nazadnje za njihovo razreševanje. Projekt ni pomembne samo za področje teologije, religiologije, zgodovine in kulturologije, ampak tudi za ostala področja humanistike in družboslovja. V razpisu je poudarjena kulturna dediščina in evropski pomen: projekt ima nedvomno obe dimenziji.

J6-3133 OSIROTELI PREDMETI: OBRAVNAVA VZHODNOAZIJSKIH PREDMETOV IZVEN ZBIRK V SLOVENSKEM PROSTORU

dr. Nataša Vampelj Suhadolnik/ dr. Helena Motoh (ZRS Koper)

Trajanje: 1.10.2021 - 30.9.2024

V okviru projekta se ukvarjamo s t.i. osirotelimi predmeti vzhodnoazijskega izvora, ki so zaradi družbeno-političnih in zgodovinskih okoliščin ostali brez konteksta. V okviru raziskave bomo izvedli tri študije primerov: 1) vzhodnoazijski predmeti v t.i. Zbirki predmetov iz Azije in Južne Amerike, ki jo hrani Pokrajinski muzej Celje; 2) vzhodnoazijski predmeti v slovenskih gradovih in dvorcih; in 3) vzhodnoazijski predmeti pomorščakov. V primeru prve študije gre za predmete, ki so v Pokrajinski muzej Celje prihajali preko Celjske podružnice Federalnega zbirnega centra, ki je bil ustanovljen leta 1945 v Ljubljani za zbiranje in ohranjanje kulturnozgodovinskih in dragocenih umetniških predmetov po vsej Sloveniji, ki so prešli v državno last. S skupimi opisi ob konfiskaciji premoženja so bili predmeti osiromašeni večine informacij, tudi o njihovih lastnikih in lokaciji, ter shranjeni v muzejske depoje. Druga študija bo z obravnavo posamičnih predmetov vzhodnoazijskega izvora v slovenskih gradovih in dvorcih dopolnjevala prvo študijo in poskušala rekonstruirati, do kakšne mere so bili ti vključeni v plemiško dediščino v obdobju do razpada Avstro-Ogrske in po njej, predvsem tudi v času med obema vojnoma in povojnem obdobju. To bo med drugim omogočilo lažjo kontekstualizacijo predmetov iz Pokrajinskega muzeja Celje, ki so se najverjetneje nahajali v posameznih gradovih in dvorcih. Tretja študija je bolj specifična, saj se bo ukvarjala s posameznimi predmeti pomorščakov, katerih lastništvo je po pridobitvi v Vzhodni Aziji sicer znano, a so večinoma oropanih vseh drugih informacij (npr. lokacija, celo država izvora, način pridobitve), ki bi omogočali globlji uvid v razumevanje vzhodnoazijske dediščine pri pomorščakah in njihovih potomcih. To jih umešča v širšo kategorijo »osirotelih« predmetov oziroma zbirk, saj so zaradi pomanjkanja informacij izgubili zanimanje kustosov ali lastnikov, s tem pa bili podvrženi spečemu življenju v depojih in na podstrešjih, oropani metaforičnega glasu. Poleg organiziranih oblik zbirateljstva, ki smo jih že preučili v okviru projekta Vzhodnoazijske zbirke v Sloveniji, bomo sedaj z vpogledom v posamezne predmete, ki niso del večjih zbirk, uspeli rekonstruirati celotno sliko kulturno-materialnih povezav med slovenskim in vzhodnoazijskim prostorom. S tem bomo dodatno opozorili na pomen raziskav zbirateljstva tudi na periferijah nekdanjih večjih kolonialnih centrov moči. Dosedanje raziskave v okviru projekta VAZ, npr.

pohištva iz Skuškovske zbirke, so namreč pokazale, da je ravno izvzetost iz prevladujočih dominantnih praks zbirateljstva omogočila prepoznavanje posameznih predmetov izven reprezentativnega in družbeno priznanega kanona zbirateljskih predmetov, s čimer so posamezniki iz obrobne območja vizionarsko prepoznali vrednost v posameznih predmetih in jih definirali kot vredne zbirateljstva. Zapostavljanje raziskovanja zbirateljske zgodovine na perifernih območjih tako vodi do poenostavljene slike zbiranja, v kateri se odražajo zgolj dominante oblike kulturne produkcije, kompleksna mreža političnih, družbenih in kulturnih odnosov pa ostaja večinoma neopažena.

J6-2575 AMBICIJE, KARIERIZEM, POHLEP, PREVARE: SOCIALNO-MATERIALNE STRATEGIJE, PRAKSE IN KOMUNIKACIJA DRUŽBENIH ELIT NA SLOVENSKEM V ZGODNJEM NOvem Veku

Vodja: dr. Dušan Kos / dr. Dragica Čeč (ZRS Koper)

Trajanje 1.9.2020 - 31.08.2023

Empirično zasnovan projekt bo analiziral značilnosti delovanja individualnih in kolektivnih komunikacij v vsakdanjem življenju elit pri načrtovanju in izvajanju socialnih strategij in praks v ekonomski, pravni in kulturnozgodovinski perspektivi partikularistične absolutistične habsburške države v obdobju med 16. in koncem 18. stoletja. Ker je transformacija socialne komunikacije elit od poznosrednjeveškega viteštva do uglajenega kozmopolitizma in zgodnjega meščanstva 18. stoletja ohranila mnoge srednjeveške vzorce in oblike, druge pa le preoblikovala, so se mnogi vzorci ohranili do 20. stoletja, nekateri tudi do danes. Njihovo ugotavljanje in znanstvena presoja je pot do razumevanja sodobnih družbenih pojavov, procesov in fenomenov.

Za ugotavljanje razvoja in oblik prikritih preživetvenih strategij in praks elit je treba raziskati komunikacijske vzorce in vsakdanje prakse elit oz. plemstva na ozemlju današnje Slovenije ter ugotovitve primerjati s sosednjimi regijami, ki so imele isto politično in kulturno zgodovino. V tem smislu bo projekt zajel obdobje od začetkov razkrajanja fevdalne družbe do začetka oblikovanja meščanske družbe na prelomu 18. v 19. stoletje.

Pri tem bodo v ospredju nekateri specifični fenomeni in vzorci: 1. Posebne oblike komunikacij in družinskih/skupinskih strategij in praks pri iskanju socialnega in materialnega preživetja, uspešnosti ali neuspešnosti posameznikov in njihovih družin: posluževanje poslovnih prevar, klientelizma, korupcije, izsiljevanja, nasilja itd., vloga, oblike in delovanje osebnih in družinskih omrežij. 2. Javne in zasebne mehanizme ter oblike družbene odgovornosti in solidarnosti znotraj elit in navzven: zagotavljanje preskrbe nezmožnim članom družin. 3. Vpliv modernizacije države ter posledično spreminjanje strategij in oblik komuniciranja za preživetje: oblikovanje birokratske države ter vloga centralnih (državnih) oblasti pri političnem/socialnem discipliniranju elit in regulaciji medsebojnih konfliktov. 4. Kulturni in civilizacijski dejavniki, ki so vplivali na spreminjanje strategij: razvoj znanosti in umetnosti, materialne pridobitve, stanovanjska kultura, odnos elit do izobraževanja, spremembe v mentalitetah, osebne in skupinske refleksije vsakodnevnega življenja v procesu civiliziranja. 5. Oblikovanje novih socialnih paradigem konec 18. stoletja, ki so vodili v nastanek meščanske družbe v 19. stoletju.

Projektno delo bo razdeljeno v tri sklope: (1) Tipične in posebne oblike socialno-materialnih strategije in praks družbenih elit med 16. in 18. stoletjem); (2) Socialno-materialne strategije in prakse izbranih plemiških rodbin v zgodnjem novem veku in (3) Socialno-materialne strategije in prakse slovenskih družbenih elit v »ego« dokumentih 17. in 18. stoletja.

J5-2561 KORPORATIVNO UPRAVLJANJE JAVNIH SLUŽB - MED UČINKOVITOSTJO IN DRUŽBENO ODGOVORNOSTJO

Vodja: dr. Rado Bohinc / dr. Rok Svetlič (ZRS Koper)

Trajanje 1.9.2020 - 31.08.2023

V sodobnih teorijah in praksah javnega sektorja in javne uprave se v temelju prepletajo paradigmatško nasprotujoči si koncepti *Neoliberalno je razumevanje vloge države, kjer naj bo le-ta zelo ozka, stopnja njene intervencije in regulacije pa zelo omejena ter t.i. postmoderno (socialno) razumevanje države, ki državo utemeljuje z načeli enakosti, solidarnosti in pravičnosti, njena vloga pa je v zagotavljanju družbene blaginje.*; demokratičnost, učinkovitost, liberalizacija, profesionalnost, hierarhičnost organizacije, itn. Spreminjajoči se kompleksni družbeni, politični in tehnološki procesi (globalizacija, digitalizacija, družbena omrežja) klasično Weberiansko vlogo in oblastno funkcijo javnega sektorja in javne uprave vse bolj spreminjajo. Funkcija in struktura javnega sektorja in pripadajočih služb so tako rezultat širših pravnih, političnih, ekonomskih in družbenih učinkov ter sprememb. Opazimo lahko, da se v javno upravo vedno pogosteje uvajajo zasebni korporativni modeli upravljanja (Bohinc 2005, 31), ki niso vsi primerni za javni sektor (Wettenhall 2004; Benz in Frey 2007).

Znanstveno izhodišče raziskave je tako v opredelitvi uravnoteženega modela korporativnega upravljanja in organizacije javnega sektorja in javnih služb, ki bo temeljil tako na učinkovitosti, kot tudi na družbeni odgovornosti. Slednja namreč zajema tako področje ekonomskih, pravnih, etičnih kot tudi diskrecijskih odgovornosti (Bohinc 2016, 35).

V skladu z opredelitvijo Evropske komisije (2001, 7-8) in različnimi avtorji (Berrett 2002, 6; Edwards in Clough 2005, 33; Mulyadi et al. 2012, 25-27) sta namreč učinkovitost in družbena odgovornost dve izmed petih načel korporativnega upravljanja javnega sektorja, ki ga sestavljata dve komponenti, ki ju je potrebno medsebojno prepletati in upoštevati pri preučevanju: formalna komponenta, ki obsega pravne okvire delovanja, strukturo, organizacije in službe javnega sektorja ter neformalna komponenta, ki obsega organizacijsko kulturo in obnašanje zaposlenih (Tucker 2010, str. 105).

J7-2606 MODELI IN PRAKSE MEDNARODNE KULTURNE IZMENJAVE GIBANJA NEUVRŠČENIH: RAZISKOVANJE PROSTORSKO-ČASOVNIH KULTURNIH DINAMIK

Vodja: dr. Barbara Predan/ dr. Jure Ramšak (ZRS Koper)

Trajanje 1.9.2020 - 31.08.2023

Pomembnost predlagane mednarodne raziskave tvori preplet oblikovanja, umetnostne zgodovine, kulturnih študij, sociologije, zgodovine in njihovih metodologij, ki bodo v raziskovalnem projektu združene z uporabo digitalnih analitičnih in podatkovnih vizualizacijskih orodij CAN- is. Interdisciplinarna raziskava se bo ukvarjala s hipotezo, da je pospešen proces dekolonizacije v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, ki uokvirja artikulacijo kulturnih potreb in kulturne politike držav Gibanja neuvrščenih, ustvaril nove institucionalne mehanizme in nove modele oziroma prakse kulturne izmenjave, kar je povzročilo korenit prelom v Gibanju neuvrščenih na globalnem kulturnem in umetniškem polju.

Namen raziskovalnega projekta je opredeliti pojem kulture Gibanja neuvrščenih v smislu različne in prekrivajoče se časovnosti, ne pa ideje o kronoloških, linearnih potekih prevladujočih narativ tega obdobja. Ob jasnem zavedanju, da govorimo o svetu nenehnih sprememb, preobratov in konfliktov, pri čemer pa prav umetnost (v širšem polju delovanja) lahko prepoznavamo in interpretiramo kot sicer pogosto spregledan, a indikativen simptom. Pogosto gre namreč za simptom izmikajoče narave, ki paradoksalno, prav na tem temelju lahko konfrontira obstoječe in prevladujoče kulturno-politične naracije.

Obravnava kritično-teoretske in družbeno-geopolitične interakcije, ki je prišla do izraza v okviru Gibanja neuvrščenih, bo razdeljena na tri med seboj prepletene sklope:

1) Izgradnja vizualizacije arhivskih podatkov: s ciljem prepoznavanja izvorov, modelov, praks in vpliva mednarodne kulturne izmenjave;

2) Odpiranje različnih poti Gibanja neuvrščeni: strategije pogajanja o prepustnosti ideoloških in političnih mej z namenom repozicioniranje nacionalnih in regionalnih kulturnih identitet;

3) Gibanje neuvrščeni kot spregledani prostor potencialnih emancipacijskih teorij: kritike institucionalne perspektive bipolarnega sveta v času hladne vojne.

Raziskava se bo oprla na izvirno arhivsko gradivo iz arhivov nekdanjih jugoslovanskih republik, Francije, Avstrije, Ženeve, Velike Britanije idr. Vključevala bo metode, ki so temeljno interdisciplinarne, z namenom prilagajanja novim, raznolikim perspektivam, z zahtevo kompleksne obravnave preučevanega objekta. Na ta način, se bo raziskovalni projekt tankočutno odzval na aktualne procese globalizacije, na spreminjajočo se splošno metodološko in teoretično humanistično krajino, s čemer bo raziskava prispevala k poskusu dekonstrukcije tradicionalne dihotomije med »centrom« in »periferijo« ter radikalno prestrukturirala (remapirala) teritorij, na katerem sta umetnostna zgodovina in zgodovina oblikovanja postavila svoj kanon.

PRILAGOJENI RAZISKOVALNI PROJEKT

N6-0173 RELIGIJSKE SPREMEMBE NA SLOVENSKEM IN V JUGOSLAVIJI: VERSKI PRESTOPI IN PROCESI ATEIZACIJE

Vodja: dr. Gašper Mithans

Trajanje: 1.12.2021 - 30.11.2024

Cilj projekta je raziskati religijsko transformacijo Slovenije in Jugoslavije v 20. stoletju, ki jo zaznamujejo različne oblike verskih dejavnosti, ki prečijo ustaljene norme, pravne okvirje in kulturna pričakovanja. To bo ena prvih raziskav v regiji, ki bo z analizo fenomena verskih prestopov raziskala širše religijske spremembe na Slovenskem oziroma v Jugoslaviji ter procese oblikovanja in preoblikovanja verskih manjšin. Interdisciplinarni projekt povezuje zgodovinske, antropološke in druge relacijske pristope, ter s transnacionalnimi raziskavami ponuja bolj niansirano razumevanje mehanizmov, ki vplivajo na religijske spremembe ter odnose med državo in religijskimi skupnostmi v slovenskem oziroma jugoslovanskem kontekstu. Položaj nekdanje Jugoslavije in ožje Slovenije je unikaten v Evropi za izvedbo takšne študije, saj jo zaznamujejo pogoste spremembe političnih režimov, nedavne izkušnje vojn in družbene napetosti, ki temeljijo na etničnih in religioznih osnovah, ki so jih notranje in zunanje migracije le še poglobile.

Projekt sestavljajo študije primera, ki obravnavajo različne oblike verskih prestopov: prestopi iz koristi, ateizacijo, masovne konverzije, rekonverzije in prestopi iz primarno verskega prepričanja. Arhivske raziskave bodo opravljene v Sloveniji in v tujini, vključno z novo odprtimi arhivskimi fondi, ter dopolnjene s poglobljenimi intervjuji s predstavniki religijskih skupnosti in neverujočimi.

N5-0246 Vloga možganov pri fizični in mentalni utrujenosti

Vodja: dr. Uroš Marušič

Trajanje: 1.1.2022-.31.12.2025

Utrujenost, izčrpanost - opisuje fizično in / ali mentalno stanje utrujenosti in pomanjkanja energije. Obstajajo številni vzroki za utrujenost, kot so zdravstvene razmere, življenjski slog ali vprašanja v zvezi z delovnim prostorom, pa tudi čustveni pomisleki in stres. Utrujenost, ki se pojavi med vadbo, je sestavljena iz kompleksne interakcije med perifernimi (mišičnimi) in osrednjimi (centralni živčni sistem) vidiki. Možgani imajo pomembno vlogo (nevrotransmisija) pri utrujenosti, ki jo povzroča vadba, hkrati pa manjka dokazov o tem, kakšna je ta vloga in kako bi to lahko mehanistično razložili. Tudi mentalna utrujenost sloni na možganskih procesih, a o njenih mehanizmih je malo znanega.

V tem projektu želimo ugotoviti kako (mehanistično) in kje (lokacija v možganih) najdemo izvor utrujenosti. V ta namen bomo manipulirali z možgansko nevrotransmisijo (serotonin, dopamin in noradrenalin) in z merjenjem možganske aktivnosti z elektroencefalografijo (EEG) ugotovili katere možganske regije igrajo pomembno vlogo pri nastopu fizične (WP1) in mentalne (WP2) utrujenosti. V

zadnji fazi (WP3) bomo združili obe obliki utrujenosti, da bomo ugotovili katera kortikalna področja in nevrottransmiterji so potencialno vpleteni v negativne učinke mentalne utrujenosti na zaznavanje napora in vzdržljivosti. Pričujoči projekt nadaljuje s trenutnim znanjem, da bi še bolj razkril kompleksne osrednje sprožilce utrujenosti med mentalnimi in / ali fizičnimi napori.

N6-0304 Vzpostavljanje drugačne globalizacije

Vodja: dr. Jure Ramšak

Trajanje: 1.4.2023-.31.3.2026

Projekt se ukvarja s političnimi, ekonomskimi in antropološkimi vidiki svojevrstnega koncepta globalizacije, kot se je od začetka šestdesetih do konca osemdesetih let izoblikoval znotraj skupine 77 in gibanja neuvrščenih. To večrazsežno problematiko naslavlja skozi prizmo Jugoslavije, ki je bila kot evropska in socialistična država v precej očitnem asimetričnem odnosu do večine članic te koalicije držav v razvoju s svetovnega Juga. V kombinaciji z dejstvom, da je Beograd igral vlogo enega glavnih koordinatorjev znotraj gibanja in njegovega glasnika navzven, zaradi česar imamo danes na voljo obilico raziskovalnih virov najrazličnejših provenienc, prepoznavamo člani projektne skupine prav v tej dvomni vlogi Jugoslavije izjemen raziskovalni potencial, ki nam omogoča niansirano razpravo o problemih globalnega značaja druge polovice 20. stoletja.

Za razliko od obstoječe historiografije, ki se osredotoča predvsem na vlogo političnih in diplomatskih elit pri določanju smeri gibanja neuvrščenih na najvišji ravni, je naš namen na podlagi pristopa komparativne in transnacionalne zgodovine umestiti jugoslovansko teorijo in praktične poskuse udejanjanja drugačne globalizacije v kontekst z različnih koncev sveta prihajajočih silnic, ki so skušale izzvati obstoječi red mednarodnih odnosov in s katerimi je bilo jugoslovansko videnje globalnega razvoja bodisi v konvergentnem bodisi v divergentnem odnosu. Na ta način bomo naslovili topike, kot so transkontinentalizem, protihegemonija, rasne in kulturne hierarhije, ekonomske pravice in miroljubna koeksistenca, ki so zaznamovale jugoslovanski multilateralni angažma, hkrati pa so bile podvržene kritični preverbi skozi bilateralne odnose z vrsto afriških, azijskih in latinskoameriških držav.

Projekt identificira tri ključne raziskovalne tematike, s katerimi se bomo ukvarjali skozi izbrane študije primerov. Prvi raziskovalni sklop zajema vzpostavljanje ekonomskega zavezništva, kjer se najprej spremlja transnacionalna produkcija znanja in prispevek h konceptu Novega svetovnega ekonomskega reda, nato pa analizira aplikacijo teh načel v praksi v okviru t. i. sodelovanja Jug-Jug, v katerega so bila vključena tudi mnoga slovenska podjetja. Drugi raziskovalni sklop se prek antropološko-historiografske analize izkušnje tujih študentov ukvarja z vzorci prenosa znanj med kulturno, tehnološko in ideološko različno profiliranimi članicami gibanja neuvrščenih, pri čemer nas zanima zlasti kritični spoj med socialistično modernostjo in konstrukti postkolonialnih držav. Tretji raziskovalni sklop se na presečišču intelektualne in diplomatske zgodovine ukvarja z na vse konce sveta razpotegnjeno debato o imperializmu, dekolonizaciji, miru in sodelovanju različnih družbeno-političnih sistemov, v katero so bili vpleteni vodilni slovenski in jugoslovanski komunisti. V praktičnem smislu je tovrstna jugoslovanska ambicija tematizirana skozi analizo njene večplastne vpletenosti v bližnjevzhodno krizo kot eno izmed ključnih žarišč hladne vojne.

Projekt prinaša vrsto vidnih znanstvenih rezultatov, ki bodo pomembno prispevali zlasti k nastajajočemu polju preučevanja odnosov med socialističnimi državami in svetovnim Jugom. Projektne aktivnosti so zasnovane tudi kot platforma za izmenjavo teoretskih znanj in raziskovalnih izkušenj, v katero bodo vključeni tudi zunanji sodelavci. Z namenom krepiteve multiperspektivnega pristopa k raziskovanju in razumevanju problemov, s katerimi se ukvarja projekt, bodo v njej sodelovali tudi perspektivni raziskovalci iz neevropskih držav, ki jih vidimo kot še posebej pomemben del prihodnjih raziskovalnih načrtov.

PODOKTORSKI RAZISKOVALNI PROJEKTI

Nov projekt, ki smo ga pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023, ki je bil objavljen v mesecu februarju:

Z6-50201 Kognitivno-inkluzivni pristopi k medjezikovnemu zavedanju pri jezikovni integraciji otrok s priseljenim ozadjem

Vodja projekta: dr. Tina Čok

Trajanje projekta: 1.10.2023-30.9.2025

Z5-3219 Otrokosrediščni pristop pri integraciji priseljenih otrok: vloga šole pri integraciji glede na aspekt staršev

Dr. Maja Zadel

1.10.2021-30.9.2023

Tako Evropa kot posamezne evropske nacionalne države se še vedno soočajo z različnimi razhajanjami upravljanja kulturne raznolikosti. V različnih evropskih državah so prikazani primeri neuspešne integracije migrantov in otrok migrantskega porekla; družbena neenakost, ekonomska prikrajšanost in prostorska segregacija, kar je v skrajnih primerih povzročilo tudi družbeno nestabilnost in izgrede. Čeprav evropske družbe na deklarativni ravni gradijo svoje identitete na sprejemanju različnosti kultur, je videti, da se to v praksi še kdaj zalomi; evropske države imajo še vedno težave sprejemati kulturno, versko, jezikovno in »rasno« raznolikost kot del svoje identitete in tradicije. In to ne glede na to, da so asimilacijske in multikulturne politike večinoma nadomestile z integracijski modeli, ki integracijo dojemajo kot dvosmerno proces, ki zahteva tako prilagajanje kot enakost pravic pripadnikov vseh vpletenih skupnosti – torej večinske, manjšinske in priseljenke skupnosti.

Glavni cilj predlaganega projekta »Otrokosrediščni pristop pri integraciji priseljenih otrok: vloga šole pri integraciji glede na aspekt staršev« – ki temelji na ugotovitvah iztekajočega se projekta Horizont 2020 »Otroci priseljenci in priseljenke skupnosti v spreminjajoči se Evropi« (MiCREATE) – je raziskati različne ukrepe vključevanja priseljenih otrok v različnih nacionalnih okoljih (slovenski (Istra, Ljubljana, Maribor), avstrijski (Dunaj), španski / katalonski (Barcelona) in danski (Odense)) ter v različnih šolskih kontekstih izobraževalnega procesa (osnovne in srednje šole) le-te preučiti tudi v povezavi z vključevanjem staršev. V analizo bodo vključena tudi vprašanja, povezana s spolom, identiteto, dosežki, blaginjo, odnosi med domom in šolo, diskriminacijo itd. Dobre prakse, ki podpirajo enake življenjske možnosti, bodo identificirane s pomočjo različnih deležnikov. Vključevanje staršev in njihova podpora otrokom se zdijo ključnega pomena za otrokovo dobro počutje ter vključitev v šolo, vendar pa pogosto ni vzeto v obzir (MiCREATE). Migracije odločilno vplivajo na družinske odnose, lahko npr. družinske odnose destabilizirajo, kar lahko povzroči izgubo prepoznavnosti in pripadnosti ter pomembno vpliva na družinske odnose.

Z6-2665 IZZIVI POSTMODERNE FILOZOFIJE RELIGIJE: TEKSTUALNOST, TRANSCENDENCA, SKUPNOST

Vodja projekta: dr. Luka Trebežnik

Trajanje : 1.10.2020- 30.9.2022 podaljšan 31.3.2023

Predlagani projekt je formuliran kot odgovor na ključna vprašanja sodobnosti, ko se je sekularno obdobje pretvorilo v postsekularno in se na mnogih ravneh opaža povratek religijskega, tudi v filozofiji. Cilj projekta bo premisliti: kako je v postmodernej filozofiji formulirano razmerje med vero in razumom in kako lahko postmoderna filozofska misel pristopi h kompleksnemu fenomenu religije. Konkretnije bo projekt razdelan na tri večje tematske sklope, ki bodo služili kot stebri postmoderne filozofije religije, ki kot taka doslej še ni bila docela formulirana. V prvem delu, ki bo služil kot metodološka podlaga projektu, se bomo posvetili vprašanju tekstualnosti in interpretacije (Derrida, Gadamer). Od tam se bomo usmerili na vprašanje presežnega, najsi bo v obliki gole forme drugosti (Levinas) ali pa malo bolj določene in s tradicijo zaznamovane figure Boga (Kearney, Caputo) – to bo jedro druge faze projekta. Tretji del pa se bo posvetil vprašanju, kako postmoderna filozofija, s svojim poudarkom na nikoli zares dokončani interpretaciji in vedno že odsotni drugosti, razmišlja o skupnosti. Tu bosta v ospredju misel o političnem po koncu komunitarnih projektov (Nancy, Blanchot) in pa politično-teološka razsežnost sodobnih filozofskih tokov (Crichtley, de Vries).

Projekt bo deloval večplastno in ob analizi postmodernih filozofskih smeri (dekonstrukcija, hermenevtika, fenomenologija, kritična teorija) izoblikoval razumljivo sliko postmoderne filozofije religije, ki bo zmožna tolmačiti težavne sodobne fenomene. V tem kontekstu nas bo po eni strani zanimalo, kaj lahko sodobne filozofije povedo o religijskih pojavih in kako lahko pomagajo poglobiti razumevanje kompleksnega fenomena religije ter s tem prispevajo k bolj poglobljenemu odnosu s stvarnostjo, po drugi pa bomo pozorni na zamolčane religijske elemente v sodobni filozofski misli, ki nemalokrat nekritično vodijo v izredno problematičen spoj teologije in politike. Ta dvojni pristop bo pripomogel k preseganju strogega modernega razsvetljskega ločevanja med religijo in filozofijo ter k medsebojnemu sodelovanju in obogatitvi obeh, z novo razvito senzibilnostjo pa tudi k boljši družbeni koheziji in spoštljivejšemu odnosu do drugega. V sklopu projekta bosta objavljena vsaj dva znanstvena članka (prvi o postmodernem Bogu, drugi pa o sodobnih filozofskih formulacijah vprašanja o skupnem), na temo politično-teoloških elementov v sodobni filozofiji pa bo v zadnjem letu projekta prirejeno mednarodno znanstveno srečanje, na katerem bom rezultate raziskave predstavil uglednim strokovnjakom s tega področja.

MATIČNI CILJNI RAZISKOVALNI PROJEKT

Nov projekt, ki smo ga pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2023« v letu 2023:

V4-2381 Stičišče znanj za zeleno, trajnostno in inovativno sredozemsko kmetijstvo - MED-STI-K

Dr. Maja Podgornik

1.10.2023-31.3.2025

V4-2216 Ohranjanje in izboljšanje proizvodnega potenciala tal za trajnostno pridelavo oljk (GO-TO S-OIL)

Dr. Maja Podgornik

1.10.2022-30.9.2025

V zadnjih 30 letih so se z oljčniki zasajene površine povečale s 400 ha na 2400 ha, s tem pa tudi količine oljčnih tropin. V letu 2015 je bila v Sloveniji sprejeta Uredba o odpadkih (UL L štev. 184/15), s katero so bili stranski produkti oljkarstva uvrščeni med odpadke in s tem tudi prepovedan raztros tropin na zemljišča. Vlada je v mesecu januarju 2022 sprejela Uredbo o uporabi oljčnih tropin in rastlinske vode za gnojenje (UL L štev. 10/22). Zaradi manjkajočih podatkov spremljanja razgradnje tropin predelanih v slovenskih oljarnah je zakonodajalec omejil uporabo tropin in rastlinske vode kot gnojilo na največ 7 dni od njihovega nastanka. Po pretečenem roku se le te ponovno uvrstijo med

odpadke. Oljarne v omejitvenem roku s težavo raztrosijo vse količine tropin, zato je nujno potrebno proučiti spremljanje razgradnje tropin v daljšem obdobju, da bi lahko sledili cilju »čistejša in konkurenčnejša Evropa do leta 2030« (zmanjšanje količin odpadkov preko ponovne uporabe snovi iz organskih odpadkov) in bi lahko celotno količino tropin uporabili sonaravno. V okviru delovnega sklopa 4 »Proučevanje vplivov skladiščenja oljčnih tropin in rastlinske vode na okolje« bomo spremljali vsebnost biofenolov v oljčnih tropinah v odvisnosti od časa skladiščenja in na ta način nadgradili bazo podatkov o slovenskih oljčnih tropinah, ki bo osnova za nadgrajeno Uredbo o uporabi oljčnih tropin (UL L štev. 10/22).

Hkrati je potrebno ovrednotiti tudi neposredni učinek, ki ga imata čas in način aplikacije oljčnih tropin pridelanih v slovenskih oljarnah na stanje tal, talno vodo, prehrano rastlin, rast in rodnost oljk ter biološko aktivnosti tal. Zato bomo v okviru delovnega sklopa 3 zasnovali »Poljski poskus za ovrednotenje vpliva uporabe oljčnih tropin na okolje (stanje talne vode in kakovost tal)«. Kakovost tal določa kombinacija fizikalnih, kemijskih in biotskih lastnosti. Med glavne skupine biotskih indikatorjev sodijo biomasa (mikrobna biomasa, talne živali, vegetacija), pestrost rastlin, živali in mikrobov ter biološki procesi, ki se odvijajo v tleh (dihanje, mineralizacija, itd.). Biotski indikatorji so zaradi večje občutljivosti in hitrejše odzivnosti na spremembe (posebno mikroorganizmov) težje določljivi, predstavljajo pa priložnost za razvoj indikatorjev, s katerimi bi morebitno poslabšanje kakovosti tal zaradi sprememb v rabi in agrotehničnih ukrepov zaznali pred poslabšanjem fizikalno-kemijskih indikatorjev. Z namenom, da bi preučili pomen poznavanja mikrobne združbe na primeru oljčnikov in uporabe mikrobioma kot biotskega indikatorja kakovosti tal, bo v okviru delovnega sklopa 5 »Vzorčenje in priprava vzorcev za mikrobiomske analize« pozornost namenjena karakterizaciji mikrobne združbe v tleh oljčnih nasadov. Pri tem je potrebno poudariti, da raziskave vpliva različnih načinov kmetovanja na mikrobiom tal ne potrjujejo, da je raznolikost pri ekološkem kmetovanju v vseh primerih večja v primerjavi s konvencionalnim kmetijstvom; Evropska unija namreč med ključne mehanizme za doseganje ciljev zelenega dogovora že uvršča tudi ekološko kmetijstvo, za kar si je zadala zelo ambiciozen cilj, da do leta 2030 poveča delež ekoloških kmetijskih zemljišč na 25 %. Zaradi izključne uporabe organskih gnojil in prepovedi uporabe mineralnih dušikovih gnojil v ekološki pridelavi prihaja v praksi pridelave oljk do slabe prehranjenosti rastlin z dušikom, kar je najverjetneje tudi eden izmed glavnih vzrokov za majhen donos oljk na hektar. Prikazana dejstva potrjujejo, da je potrebno natančno preučiti izkoristek dodanih različnih vrst gnojil na prehranjenost rastline. V ta namen bomo v okviru delovnega sklopa 2 »Poljski poskus - vpliv talnega gnojenja z organskimi in mineralnimi gnojili na prehranjenost, rast in razvoj oljk ter lastnosti tal« nadgradili poljski poskus, ki je bil zasnovan v leta 2018 z namenom preučevanja vpliva različnih organskih in mineralnih gnojil na rast in oplodnjo oljk.

PARTNERSKI CILJNI RAZISKOVALNI PROJEKTI

Nov projekt, ki smo ga pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2023« v letu 2023

V5-2031 Z ZNANOSTJO DO MEDALJE: PREGLED MEDICINSKE, PREHRANSKE IN PSIHOLOŠKE PODPORE OLIMPIJSKE EKIPE

dr. Vedran Hadžić/dr. Rado Pišot

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2025

V5-2106 DVIG TELESNE IN BOJNE PRIPRAVLJENOSTI PRIPADNIKOV SV

Dr. Janez Vodičar/ dr. Rado Pišot (ZRS Koper)

1.10.2021 - 30.9.2023

Doktrina Slovenske vojske opredeljuje bojno moralo, katere pomemben del je tudi pripravljenost pripadnikov Slovenske vojske, saj se morajo v času dela ali v boju soočiti z največjimi telesnimi napori za premagovanje naravnih ali umetnih ovir. Iz tega izhajajoč ima vojska svoje značilnosti in s tem tudi posebne zahteve za opravljanje vojaške službe oziroma opravljanje vojaškega poklica. Ena izmed teh je bojna pripravljenost, v sklopu katere se nahaja tudi telesna pripravljenost kot temelj delovanja na ravni človekovega organizma, za doseg tiste ravni v sposobnostih, ki omogočajo opravljanje vojaškega poklica. Z vidika posameznika, pa naj bo to vojak, podčastnik ali častnik, mora ta biti sposoben zdržati napore tudi v izrednih razmerah, ki prinašajo različne omejitve v delovanju. To pomeni, da se mora telo na določeno situacijo prilagoditi, za kar pa je potrebna temeljita in celostna psihofizična priprava na točno določeno situacijo. Profil popolnega vojaka mora zadostiti kriterijem vrhunskega športnika, ki je psihofizično zdrav, in na najvišjem nivoju svojih zmožnosti, takrat ko je to najbolj potrebno. Zagotovo, obstaja neposredna povezava med zdravjem vojaka z kondicijo, individualno pripravljenostjo in poklicnim razvojem. V celotni karieri nezdrave navade zavirajo razvoj vojaka na operativnem, samorazvojnem in institucionalnem področju razvojne strategije vodje vojske. Redna in optimalna kondicijska vadba, poleg povečanja psihofizičnih ter bojnih zmogljivosti pozitivno vpliva na zmanjšanje tveganja oz. nastanka poškodb. S druge strani pa je odvečna kondicijska vadba eden izmed dejavnikov tveganja za nastanek poškodb pri vojaki. Zaradi tega je nujno potrebno s pomočjo raziskovalno-strokovne metodologije vzpostaviti nov sistem vadbenega procesa in rednega spremljanja telesne in bojne pripravljenosti SV. Predlagani ciljni raziskovalni projekt bo potekal skozi dveletno obdobje (24 mesecev). Cilj projekta je usmerjen v dvig telesne in bojne pripravljenosti ter ugotavljanje epidemiologije poškodb pripadnikov Slovenske vojske (SV). Rezultati načrtovanih študij bodo vzporedno uporabljeni za izdelavo mobilne aplikacije, ki naj bi olajšala trenajni proces pripadnikov SV in prenos znanja drugim zainteresiran subjektom in organizacijam. Glede na zastavljene cilje projekta, bomo sprovedli več posameznih raziskav. Skratka, Raziskava 1 bo prospektivna presečna študija s osnovnim ciljem epidemiološkega spremljanja poškodb in izračun dejavnikov tveganja, obdelava le za tiste poškodbe, ki so najbolj pogoste (>30 na letni ravni). Raziskava 2 bo longitudinalna presečna študija, kjer bomo imeli namen validirati baterije testov za merjenje telesne in bojne pripravljenosti pripadnikov SV. Raziskava 3 bo longitudinalna intervencijska študija, kjer bomo primerjali nov sistem vadbe z že obstoječim sistemom. Načeloma, kot preiskovance bomo vzorčili polnoletne preiskovance oz. uradno zaposlene pripadnike SV (18-45 let starosti, Raziskave 1-3), obeh spolov, na osnovi podrobnih vključitvenih in izključitvenih kriterijev za vsako raziskavo posebej. Projekt bo pustil izjemno uporabno sled, kot je mobilna aplikacija z naborem testnih baterij za ugotavljanje telesne in bojne pripravljenosti, ter preventivno in rehabilitacijsko vadbo najbolj pogostih poškodb med pripadniki SV. Pri tem gre poudariti, da se s projektom omejujemo na zagotavljanje telesne pripravljenosti za bojno delovanje. Na primer, projekt ne predvideva ravnanja s strelnim orožjem – natančnost streljanja, ampak fizični napor potreben za njegov transport in pripravo na streljanje. Verjamemo da bo nov vadbeni sistem, podprt s mobilno aplikacijo, zaživel in omogočal pripadnikom SV poglobljeno in bolj individualiziran pristop vadbenemu procesu, ki bo posameznikom zagotovil optimalen razvoj telesne in bojne pripravljenosti ter večjo prepoznavnost kako v domačem, tako v mednarodnem prostoru.

V5-2112 INSTITUCIONALNE, ZAKONODAJNE IN OZAVEŠČEVALNE REŠITVE TER AKTIVNOSTI PRI NASLAVLJANJU SPOLNEGA NADLEGOVANJA IN DRUGIH OBLIK SPOLNEGA NASILJA V VISOKOŠOLSKIH IN RAZISKOVALNIH ORGANIZACIJAH V SLOVENIJI

dr. Milica Antić-Gaber / dr. Mateja Sedmak (ZRS Koper)

1.9.2021 - 28.2.2023

V akademskem polju in organizacijah, ki v njem dleujejo se oblikujejo in reproducirajo norme in vrednote, ki odražajo organizacijo spolnega reda v širši družbi, strukture razporejanja družbene moči, prestiža in ugleda ter načine socializacije spolov, zato je toliko bolj pomembno in potrebno sistematično naslavljanje in obravnavanje problematiko spolnega nadlegovanja in drugih oblik spolnega

nasilja. Predvsem se zdi pomembno delati na spreminjanju institucionalne kulture, ki bo zagotavljala takšno okolje znotraj katerega si bodo osebe z izkušnjo nasilja upale spregovoriti, povzročitelji takšnih dejanj pa bodo ustrezno obravnavani in sankcionirani. Zato smo v letošnjem letu na Univerzi v Ljubljani že naredili prve korake k boljšemu institucionalnemu naslavljanju tega problema, in sicer tako, da smo prenovili Pravilnik o varovanju dostojanstva zaposlenih in študentov ter študentk UL, za katerega smo ugotovili, da je pomanjkljiv in mestoma neustrezen. Obenem pa smo oblikovali tudi spremljevalni dokument k pravilniku, Strokovne smernice za varovanje dostojanstva na UL: Preprečevanje in obravnavanje nadlegovanja, spolnega nadlegovanja, trpinčenja ter drugih oblik nasilja. Ker pa se zavedamo, da so to šele prvi koraki in da je tovrstne mehanizme potrebno dograjevati in tudi neprestano razvijati, bodo temeljni cilji projekta usmerjeni v naslavljanje problematike spolnega nadlegovanja in druge oblike spolnega nasilja v visokošolskih in raziskovalnih organizacijah v Sloveniji, s posebnim poudarkom na iskanju dodatnih institucionalnih, zakonodajnih in ozaveševalnih rešitev ter aktivnosti pri njegovem naslavljanju. Na osnovi analize stanja glede že obstoječih institucionalnih mehanizmov in pri naslavljanju, obravnavanju in reševanju problematike nadlegovanja in drugih oblik spolnega nasilja v akademskem polju v Sloveniji, bomo najprej poskušali ugotoviti, kaj je bilo do sedaj že narejeno, in analizirati rešitve, ki so jih visokošolske in raziskovalne institucije že sprejele ter kje so glavne pomanjkljivosti pri naslavljanju tega problema. Na osnovi pregleda obstoječega stanja in različnih dobrih praks iz tujine bomo pripravili predloge rešitev za učinkovito in ustrezno naslavljanje, obravnavanje in reševanje primerov spolnega nadlegovanja ter drugih oblik spolnega nasilja. Orisani in predlagani bodo konkretni institucionalni mehanizmi in politike, ki bodo ponujali rešitve za učinkovito spopadanje s problematiko spolnega nadlegovanja in drugih oblik spolnega nasilja. Vse aktivnosti in rešitve v tem obziru, bodo obravnavane posebej za problematiko nasilja med zaposlenimi in med predavateljskim osebjem, ter za študentsko populacijo. Ob tem bomo poseben poudarek namenili tudi vprašanju ustreznosti zakonodajnih rešitev na tem področju, tako za zaposlene kot za študentsko populacijo, saj smo v luči dela, ki smo ga na tem področju že opravili na Univerzi v Ljubljani, ugotovili, da so zakonodajne rešitve glede naslavljanja spolnega nadlegovanja ter drugih oblik spolnega nasilja v številnih delih vprašljive in mestoma neustrezne, in zato potrebne amandmiranja, skladno z najsodobnejšimi znanstveno-raziskovalnimi priporočili. V projektu bo poseben del posvečen tudi vprašanju kako učinkovito komunicirati z javnostjo za ozaveščanje o problematiki spolnega nadlegovanja in drugih oblik spolnega nasilja v slovenskem akademskem prostoru, tako med zaposlenimi kot med študenti in študentkami. Senzibilizacija širše javnosti je namreč eden ključnih korakov k učinkovitemu spopadanju s katero koli obliko nasilja. Zato bodo v tem kontekstu v okviru projekta pripravljena različna priporočila in dejavnosti za učinkovite strategije ozaveščanja in izobraževanja akademske in širše javnosti na to temo. V okviru komunikacijske in diseminacijske strategije pa bodo akademski javnosti ter tudi širše predstavljeni ključni izsledki projekta.

10. REBALANS II FINANČNEGA NAČRTA 2023

10.1 Splošni del rebalansa II finančnega načrta

Splošni del rebalansa II finančnega načrta ZRS Koper za leto 2023 je sestavljen iz naslednjih izkazov:

- načrta prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka,
- načrta računa finančnih terjatev in naložb,
- načrta računa financiranja,
- načrta prihodkov in odhodkov po načelu obračunskega toka,
- načrta prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti.

Izkazi so sestavljeni v skladu z računovodskimi pravili. V izkazih je prikazana realizacija za leto 2022, rebalans finančnega načrta za leto 2023 in rebalans II finančnega načrta za leto 2023. Zaradi primerjave med leti je v izkazih dodana primerjava med realizacijo 2022 in rebalansom II FN 2023 ter primerjava med rebalansom FN 2023 in rebalansom II FN 2023.

10.1.1. Izhodišča in kazalci, na katerih temeljijo izračuni in ocene potrebnih sredstev za leto 2023

Rebalans II finančnega načrta ZRS Koper za leto 2023 vsebuje vse predvidene prihodke in odhodke. Pri pripravi smo upoštevali enaka izhodišča, kot so veljala za državni proračun, in veljavne predpise, pogodbe, sklepe, navodila in pojasnila, iz katerih so razvidna izhodišča za pripravo finančnega načrta, rebalansa in rebalansa II finančnega načrta za leto 2023, in sicer:

- ZIPRS2324,
- Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21; v nadaljnjem besedilu: ZZrID),
- Resolucijo o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (Uradni list RS, št. 49/22),
- Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030 (NRRI 2030); dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/ZNANOST/Strategije/NRRI-2021-2030/NRRI-2030_SLO.pdf,
- Spremembe proračuna Republike Slovenije za leto 2023 (Uradni list RS, št. 150/22),
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22),
- Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18),
- Kolektivno pogodbo za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/08, 23/09, 91/09, 89/10, 89/10, 40/12, 46/13, 95/14, 91/15, 21/17, 46/17, 69/17, 80/18 in 136/22),
- Kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 18/91-I, 53/92, 13/93 – ZNOIP, 34/93, 12/94, 18/94 – ZRPJZ, 27/94, 59/94, 80/94, 64/95, 19/97, 37/97, 87/97 – ZPSDP, 3/98, 3/98, 39/99 – ZMPUPR, 39/99, 40/99 – popr., 99/01, 73/03, 77/04, 115/05, 43/06 – ZKoliP, 71/06, 138/06, 65/07, 67/07, 120/07, 57/08 – KPJS, 67/08, 1/09, 2/10, 52/10, 2/11, 3/12, 40/12, 1/13, 46/13, 95/14, 91/15, 88/16, 80/17, 80/18, 31/19, 80/19, 97/20, 160/20, 88/21 in 136/22),
- Kolektivno pogodbo za raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 45/92, 50/92 – popr., 5/93, 18/94 – ZRPJZ, 50/94, 45/96, 51/98, 73/98 – popr., 39/99 – ZMPUPR, 106/99, 107/00, 64/01, 84/01, 85/01 – popr., 43/06 – ZKoliP, 61/08, 67/08, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 80/18, 160/20, 88/21 in 136/22),
- Uredbo o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/22 in 144/22),
- Uredbo o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Uradni list RS, št. 54/10 in 35/18),
- splošni akt ARRS, ki ureja postopke (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti,
- Splošni akt o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 87/22 in 103/22 – popr.),
- uredbo, ki določa način priprave kadrovskih načrtov posrednih uporabnikov proračuna in metodologijo spremljanja njihovega izvajanja za leti 2023 in 2024,

- Uredbo o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15), v povezavi s sklepom Vlade RS št. 00712-35/205/23 z dne 15. 2. 2007,
- Uredbo o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino (Uradni list RS, št. 76/19, 180/20 in 116/21),
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10 – popr., 104/10, 104/11, 86/16, 80/19 in 153/21),
- Navodilo o pripravi finančnih načrtov posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 91/00 in 122/00),
- Dogovor o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023 (Uradni list RS, št. 136/22),
- Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17),
- Akt o ustanovitvi ZRS Koper,
- Petletni program dela Znanstveno-raziskovalnega središča Koper,
- drugi veljavni predpisi in navodila, ki vplivajo na pripravo finančnega načrta,
- izhodišča MIZŠ za pripravo finančnega načrta za leto 2023 (št. 0140-53/2022/2 z dne 19. 12. 2022),
- izhodišča MIZŠ za pripravo rebalansa finančnega načrta za leto 2023 (št. 0140-53/2022/MIZŠ-28 z dne 28. 6. 2023),
- izhodišča MIZŠ za pripravo rebalansa finančnega načrta II za leto 2023 (št. 0140-53/2022-MIZŠ-49 z dne 6. 11. 2023),
- izhodišča MKGP za pripravo letnega programa dela in finančnega načrta za leto 2023: javna služba v oljkarstvu pri Inštitutu za oljkarstvo, Znanstveno-raziskovalno središče Koper (št. 014-202/2022/1 z dne 9. 12. 2022) in
- izhodišča MKGP za pripravo sprememb k letnemu programu dela in finančnega načrta za leto 2023: javna služba v oljkarstvu pri Inštitutu za oljkarstvo, Znanstveno-raziskovalno središče Koper.

10.1.2 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka

V izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka, so ločeno prikazani prihodki in odhodki za izvajanje javne službe ter prihodki in odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

TABELA 01: POVZETEK NAČRTA PRIHODKOV IN ODHODKOV PO NAČELU DENARNEGA TOKA

	NAZIV	REALIZACIJA 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II / Rebalans
A.	SKUPAJ PRIHODKI	6.895.895	6.903.383	7.038.768	102	102
1.	Prihodki za izvajanje javne službe (skupaj)	6.761.989	6.800.541	6.927.510	102	102
a.	Prihodki iz sredstev javnih financ	4.677.345	5.428.133	5.645.467	121	104
b.	Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe	2.084.644	1.372.408	1.282.043	61	93
2.	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu (skupaj)	133.906	102.842	111.258	83	108

B.	SKUPAJ ODHODKI	5.606.626	6.546.171	6.372.549	114	97
1.	Odhodki za izvajanje javne službe (skupaj)	5.472.720	6.443.329	6.261.291	114	97
a.	Plače, prispevki in drugi izdatki zaposlenim	3.226.584	4.004.677	4.020.856	125	100
b.	Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe	1.445.024	1.237.000	1.237.000	86	100
c.	Investicijski odhodki	793.988	1.200.152	1.001.935	126	83
d.	Drugi odhodki za izvajanje dejavnosti javne službe	7.124	1.500	1.500	21	100
2.	Odhodki od prodaje blaga in storitev na trgu (skupaj)	133.906	102.842	111.258	83	108
C.	PRESEŽEK / PRIMANJKLJAJ	1.289.269	357.212	666.219	52	187

Pri pripravi rebalansa finančnega načrta smo upoštevali Izhodišča za pripravo rebalansa II finančnega načrta za leto 2023 (dopis št. 0140-53/2022-MIZS-49 z dne 6. 11. 2023) ter Izhodišča MKGP za pripravo letnega programa dela in finančnega načrta za leto 2023: javna služba v oljkarstvu pri Inštitutu za oljkarstvo, Znanstveno-raziskovalno središče Koper. Predhodno smo za pripravo rebalansa FN 2023 upoštevali izhodišča MIZŠ (dopis št. 0140-53/2022-MIZS-28 z dne 28. 6. 2023).

Tabela: Projekcija ARRS o razdelitvi sredstev: FN 2023, rebalans FN 2023 in rebalans II FN 2023

PP	FN 2023		Rebalans FN 2023		Rebalans II FN 2023	
	Obračun skupaj 2023	Denarni tok 2023	Obračun skupaj 2023	Denarni tok 2023	Obračun skupaj 2023	Denarni tok 2023
41	0	66.790	66.790	74.653	66.790	74.653
13	0	0	65.000	59.583	65.000	65.000
21	797.355	807.503	788.660	786.528	910.353	882.663
26	145.590	140.068	182.927	178.582	196.081	190.567
28	16.340	16.340	26.246	26.246	32.638	29.194
32	120.755	119.864	51.752	57.954	74.120	74.146
38	7.426	8.871	2.390	7.478	16.234	12.176
39	1.000	1.000	0	0	0	0
44	11.932	11.932	18.880	18.880	18.880	18.880
46	15.803	15.803	0	0	11.060	11.060
54	13.602	17.140	0	0	16.804	16.804
S-ZRD-O	2.304.016	2.466.866	2.903.579	2.846.760	2.903.579	2.880.377
S-ZRD-O	0	0	185.637	185.637	185.637	185.637
Skupaj	3.433.818	3.672.175	4.291.861	4.242.302	4.497.177	4.441.155

* 41 - Raziskovalna oprema, 13 - Inf. programi, stroški in amortizacija-ESFRI, 21 - Raziskovalni projekti, 26 - Projekti –VA, ERC, 28 - Ciljni raziskovalni programi-konkurenčnost, 32 - Podoktorski projekti, 38 - Mednarodni projekti, dvostransko sodelovanje, 39 - Spodbujanje prijav na evropske projekte, 44 - Domača znanstvena periodika, 46 - Znanstvene monografije, 54 - Odprti dostop, S-ZRD-O - Vsota ISF in PSF, S-ZRD-O – RSF.

Vir: Izhodišča za pripravo rebalansa finančnega načrta za leto 2022 in obvestila ARRS o izboru prijav na Javni razpis za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme - Paket 21 ter Izhodišča za pripravo rebalansa programa dela in finančnega načrta za leto 2023 za javne raziskovalne zavode (podatki o sredstvih, ki jih JRZ dodeli ARIS, že prevzete obveznosti do 20.6.2023) ter Izhodišča za pripravo rebalansa II

Tabela: Načrt prihodkov po denarnem toku za mednarodne projekte: FN 2023, rebalans FN 2023 in rebalans II FN 2023

AKRONIM PROJEKTA	FN 2023 (v EUR)	REBALANS (v EUR)	REBALANS II (v EUR)
MerlinCV	180.854	180.854	0
ECO-SMART	48.443	48.443	41.176
EIP namakanje	49.192	49.192	22.506
REInSER	52.403	70.143	121.396
COORDINATE	23.488	23.488	23.381
ActivAge	6.656	6.656	0
SCORE	86.000	86.000	124.336
ZGODBE O RIBIŠTVU	91.935	91.089	90.285
DOBRO ZA MORJE DOBRO ZAME	1.573	1.573	1.573
PITCH	63.615	63.615	63.705
Community Linkage	111.091	50.599	50.607
REBOOT NOW	54.493	54.493	54.494
LITMAG	2.000	2.000	0
Innocent	11.943	11.943	11.943

FATIMA	17.231	15.078	15.078
EWAS	21.000	21.000	0
Wast 4 Soil	46.050	46.050	74.187
Tbrainboost	0	550.767	543.076
NOO - SPOZNAJ	0	28.383	28.383
KRPAN	0	0	4.749
Metrofood	0	0	3.262
SKUPAJ	867.967	1.401.365	1.274.137

Obrazložitev:

I. PRIHODKI

Celotni načrtovani prihodki za izvajanje javne službe po denarnem toku se bodo v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z rebalansom FN 2023 povečali za 2 % in prav toliko z realizacijo 2022. Načrtovani prihodki za leto 2023 po rebalansu II v primerjavi z rebalansom FN 2023 se bodo na posameznih virih spremenili, in sicer:

- 1) Načrtovani prihodki iz sredstev javnih financ se bodo po denarnem toku v primerjavi z realizacijo 2022 povečali za 21 % in za 4 % v primerjavi z rebalansom FN 2023. Na povečanje so vplivala nova izhodišča ARIS in MVZI za leto 2023.
- 2) Letni program dela vsebuje tabelo s podatki o načrtovanih investicijah. V rebalansu II finančnem načrtu smo predvideli le izdatke za opremo in ostale investicije, za katere imamo načrtovana sredstva v letu 2023. Načrtovana sredstva za investicije v rebalansu II FN 2023 se bodo, v primerjavi z realizacijo 2022, zvišali za 26 % in v primerjavi z rebalansom FN 2023 znižali za 16 %.
- 3) V letu 2023 načrtujemo prihodke po denarnem toku iz lokalne skupnosti v višini 7.131 EUR, ki se bodo v primerjavi z rebalansom FN 2023 in realizacijo 2022 povečali za 257 %.
- 4) Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe so v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z realizacijo 2022 nižji za 38,5 % in v primerjavi z rebalansom FN 2023 za 6 %. Na to medletno dinamiko vplivajo predvsem prilivi iz naslova izvajanja mednarodnih projektov.
- 5) Načrtovani prihodki iz tržne dejavnosti so v rebalansu II FN 2023 z realizacijo 2022 nižji za 14 % in so v primerjavi z rebalansom FN 2023 višji za 8 %.
- 6) V predhodni preglednici *Načrt prihodkov po denarnem toku* so navedeni le projekti, za katere so v rebalansu II FN 2023 predvideni prilivi.
- 7) V preglednici *REBALANS FINANČNEGA NAČRTA II ZA LETO 2023 - dodatna obrazložitev Izkaza prihodkov in odhodkov po denarnem toku: Načrt prihodkov iz proračuna RS za leto 2023 po virih in namenih - JAVNA SLUŽBA* smo sredstva za projekt SPOZNAJ pravilno vključili v vrstico B4. sredstva za projekt NOO, ki jih izvaja MVZI. ZRS Koper na projektu sodeluje kot projektni partner in mu po finančnem načrtu konzorcija po partnerjih ne pripadajo sredstva za DDV.

Tabela: REBALANS FINANČNEGA NAČRTA II ZA LETO 2023 - dodatna obrazložitev Izkaza prihodkov in odhodkov po denarnem toku: Načrt prihodkov iz proračuna RS za leto 2023 po virih in namenih - JAVNA SLUŽBA

	Prihodki glede na namen	Realizacija 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II / Rebalans
a	b	c	d	e	f=e/c*100	g=e/d*100
A+B +C	Prihodki - Skupaj (vrednost mora biti enaka AOP 404 + AOP 419)	4.675.345	5.421.133	5.638.336	121	104
A.	Vir: ARIS	3.583.021	4.242.302	4.463.556	125	105
A1.	Sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost (integralni proračun)	3.583.021	4.242.302	4.441.155	124	105
A2.	Sredstva za projekte, financirane iz sredstev Načrta za okrevanje in odpornost (NOO)	0	0	22.401		
B.	Vir: MVZI	333.793	543.383	553.132	166	102
B1.	Sredstva za ciljno raziskovalne projekte v okviru ciljnih raziskovalnih programov (CRP)	1.750			0	
B2.a	Sredstva za projekte, financirane iz sredstev strukturnih in investicijskih skladov - za tekoče transfere					
B2.b	Sredstva za projekte, financirane iz sredstev strukturnih in investicijskih skladov - za investicije, opremo in investicijsko vzdrževanje					
B3.	Investicije in investicijsko vzdrževanje (integralni proračun)	331.673	520.000	520.000	157	100
B4.	Sredstva za projekte, financirane iz sredstev Načrta za okrevanje in odpornost (NOO)	0	23.383	28.383		121
B5.	Ostalo – vir MVZI	370		4.749	1.284	#DIV/0!
C.	Vir: drugi viri državnega proračuna (druga ministrstva, agencije ipd.)	758.531	635.448	621.648	82	98

II. ODHODKI

Celotni odhodki za izvajanje javne službe po denarnem toku se bodo v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z realizacijo 2022 povečali za 14 % oziroma znižali v primerjavi z rebalansom FN 2023 za 3 %. Načrtovani odhodki rebalansa II FN 2023 v primerjavi z realizacijo 2022 in z rebalansom FN 2023 se bodo spremenili na posameznih postavkah, in sicer:

- 1) stroški plač in drugi izdatki zaposlenim se bodo v primerjavi z realizacijo v letu 2022 povečali za 25 % predvsem zaradi dogovora o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023 (dvig vrednosti plačnih razredov 1. 10. 2022 ter dviga plač javnim uslužbencem za 1 plačni razred z aprilom 2023 ter ukinitve stropa pri 57 plačnem razredu). Na povišanje stroška plač vplivajo tudi vsa redna napredovanja in uskladitve plačnih razredov v nazive v skladu s kadrovskim načrtom ZRS Koper za leto 2023. Pri načrtovanju regresa za letni dopust smo upoštevali znesek v višini zneska minimalne plače, ki v letu 2023 znaša 1.203,36 EUR. Pri načrtovanju zneska povračil in nadomestil smo upoštevali regres za prehrano v višini 6,91 EUR. Stroški dela v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z rebalansom FN 2023 se niso bistveno spremenili.
- 2) Pri viru za plače je v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z realizacijo 2022 predvideno znižanje na trgu (AOP 482) za 8 % in 10 % povišanje v primerjavi z rebalansom FN 2023, kar je posledica že zgoraj navedenih povišanj in napredovanj ter povečane aktivnosti na trgu.

STROŠKI PLAČ PRISPEVKOV IN DRUGIH IZDATKOV ZAPOSLENIM	REALIZACIJA 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II / Rebalans	Višina stroška na zaposlenega
Plače z dodatki	2.389.775	2.916.866	2.915.838	122	100	31.618
* od tega po splošni uskladitvi na podlagi soc. sporazuma			0			0
* od tega povečanje na podlagi napredovanj na delovnem mestu			0			0
Dodatek za delovno dobo	111.038	138.416	133.179	120	96	1.444
Dodatek za IT. Jezik	13.031	17.591	16.886	130	96	183
Položajni dodatek	17.667	24.337	23.015	130	95	250
Dodatek za MR	7.163	10.042	9.301	130	93	101
Dodatek za višjo izobrazbo	887	1.230	1.163	131	95	13
Dodatek za nevarnost in posebne obremenitve			0	#DIV/0!		0
Sredstva za delovno uspešnost - povečanje obsega dela	35.587	43.030	65.514	184	152	710
Redna delovna uspešnost	48.320	66.032	59.328	123	90	643
Sredstva za nadurno delo	16.429	3.585	10.382	63	290	113
SKUPAJ I. BRUTO	2.639.897	3.221.129	3.234.606	123	100	35.075
Prispevki delodajalca na plačo	419.800	514.709	519.075	124	101	5.629
Premije KDPZ	33.839	39.010	39.283	116	101	426
Regres za letni dopust	102.749	110.639	109.439	107	99	1.187
Nadomestilo za prehrano	80.261	123.146	118.628	148	96	1.286
Nadomestilo za prevoz na delo	47.106	55.337	55.817	118	101	605
Nadomestilo za uporabo lastnih sredstev	208	239	214	103	90	2
Nastanitev - napotitev v tujino			12.715			
Drugi izdatki zaposlenim (odpravnine, jubilejne nagrade...)	5.641	26.909	25.936	460	96	281
*od tega jubilejne nagrade	1.212	3.296	2.279	188	69	25
*od tega odpravnine	1.493	23.613	23.657	1.585	100	257
*drugi izdatki za zaposlene - zamudne obresti	2.936			0		0
SKUPAJ	3.329.501	4.091.118	4.115.713	124	101	44.629

PLAČE FINANCIRANE IZ TRŽNE DEJAVNOSTI FN 2023 - DENARNI TOK	Rebalans FN 2023	Rebalans II FN 2023
PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	74.454	81.703
PRISPEVKI NA BRUTO PLAČO - DELODAJALEC	11.987	13.154
OSTALI STROŠKI DELA		
SKUPAJ STROŠEK PLAČ	86.441	94.857

- 3) Izdatki za blago in storitve se v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z rebalansom FN 2023 niso spremenili.
- 4) Investicijski odhodki se bodo v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z rebalansom FN 2023 znižali za 198.217 EUR. Na to znižanje vpliva predvsem dejstvo, da bodo nekateri izdatki za nabave v letu 2023 nastali v začetku leta 2024.

- 5) Odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu se bodo v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z realizacijo 2022 znižali za 16 % in v primerjavi z rebalansom FN 2023 ostali nespremenjeni.

III. PRESEŽKI

Načrt prihodkov in odhodkov v rebalansu II FN 2023 po načelu denarnega toka izkazuje presežek prihodkov nad odhodki v višini 666.219 EUR (predhodno v rebalansu FN 2023 357.212 EUR). Presežek prihodkov nad odhodki je posledica prejetih predfinanciranj za mednarodne projekte.

Zaradi prejetih predfinanciranj za mednarodne projekte v letu 2023 ZRS Koper ne bo nadaljeval s politiko zadolževanja pri Zakladnici.

10.1.3 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu obračunskega toka

TABELA 02: NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV PO NAČELU OBRAČUNSKEGA TOKA

NAZIV	REALIZACIJA 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II / Rebalans
A) Prihodki od poslovanja	5.214.455	6.061.000	6.392.374	123	105
*ARIS in druga ministrstva	3.978.510	4.695.798	4.968.498	125	106
* Trg - doma	108.504	165.533	82.600	76	50
* Trg - tujina		78.073	38.870		
* Ostalo	1.127.441	1.121.596	1.302.406	116	116
B) Finančni prihodki	1.860	17.400	21.454	1.153	
C) Drugi prihodki	467			0	
Č) Prevrednotovalni poslovni prihodki	5.400			0	
D) CELOTNI PRIHODKI	5.222.182	6.078.400	6.413.828	123	106
E) Stroški dela	3.377.248	4.162.558	4.196.368	124	101
F) Stroški materiala	193.901	260.000	260.000	134	100
G) Stroški storitev	1.253.859	1.540.000	1.741.618	139	113
H) Amortizacija	28.128	50.000	60.000	213	120
I) Ostali drugi stroški	12.999	13.000	13.000	100	100
J) Finančni odhodki	5.743	2.842	2.842	49	100
K) Izredni odhodki					
L) Odhodki od prodaje osnovnih sredstev					
M) Ostali in Prevrednotovalni poslovni odhodki	107.749	50.000	140.000	130	280
N) CELOTNI ODHODKI	4.979.627	6.078.400	6.413.828	129	106
O) PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	242.555	0	0	0	
Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju	82	92	92		
Število mesecev poslovanja	12	12	12	100	100

Kriteriji oziroma ključni ZRS Koper za opredelitev posameznih prihodkov in odhodkov kot tržno dejavnost so (ostalo nespremenjeno v primerjavi z rebalansom FN 2023):

ZRS Koper spremlja prihodke za vsako dejavnost posebej. V skupnih prihodkih je v rebalansu FN 2023, kot že v FN 2023, načrtovan delež prihodkov za izvajanje javne službe 98-odstoten (98-odstoten v realizaciji 2022) in tržne dejavnosti 2-odstoten (2-odstoten v realizaciji 2022).

ZRS Koper za izvajanje javne službe pridobiva prihodke:

- proračuna RS za izvajanje nacionalnega raziskovalnega razvojnega programa,
- evropskih strukturnih skladov in drugih evropskih institucij za izvajanje del ter nalog na raziskovalnih projektih,
- javnih agencij in lokalne skupnosti za opravljanje raziskovalne dejavnosti ter
- drugih storitev, ki se neposredno nanašajo na izvajanje raziskovalnega in razvojnega programa.

Na ZRS Koper tržno dejavnost predstavlja:

- založba,
- prihodki, pridobljeni za izvajanje storitev, ki niso del raziskovalnega programa (npr. analize in druge raziskave, katerih naročniki so gospodarski subjekti in fizične osebe) in
- uporabnine za občasno oddajanje poslovnih prostorov.

Skladno z zahtevami računovodskih standardov ter skladno z zahtevami administrativnega vodenja projektov je potrebno fiksne in splošne stroške zavoda – stroške, ki niso neposredni stroški posameznih projektov, tako mednarodnih, kot nacionalnih, kot tržnih razdeliti na podlagi metodologije oz. sodil na posamezne stroškovne nosilce.

Stroške iz dejavnost javne službe in tržne dejavnosti ZRS Koper razporeja pretežno neposredno, preostale stroške pa na osnovi sodil za razporejanje splošnih stroškov. Na podlagi Navodil o določitvi sodil za razporejanje stroškov/odhodkov na posamezne dejavnosti v javnih zavodih s področja visokega šolstva in znanosti (dopis MIZŠ št. 024-16/2022/34 z dne 9. 12. 2022) je ZRS Koper v letu 2023 sprejel nova sodila za razporejanje posrednih stroškov.

Obrazložitev:

I. PRIHODKI

Po obračunskem toku ZRS Koper v rebalansu II FN 2023 načrtuje prihodke v višini 6.413.828 EUR (1.191.646 EUR več v primerjavi z realizacijo 2022 in 335.428 EUR več v primerjavi z rebalansom FN 2023), v katerih so vsebovani vsi prihodki za izvajanje programa dela za leto 2023. K zvišanju načrtovanih prihodkov v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z rebalansom FN 2023 vplivajo novo pridobljeni mednarodni projekti in predvsem višja ARIS sredstva.

II. ODHODKI

Po rebalansu II FN 2023 v letu 2023 načrtujemo odhodke v višini 6.413.828 EUR, kar 29 % povišanje v primerjavi z realizacijo 2022 in 6 % povišanje v primerjavi z rebalansom FN 2023.

TABELA: Struktura načrtovanih odhodkov (primerjava realizacije 2022, rebalansa FN 2023 in rebalansa II FN 2023)

NAZIV	REALIZACIJA 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II / Rebalans
STROŠKI DELA	3.377.248	4.162.558	4.196.368	124	101
STROŠKI MATERIALA	193.901	260.000	260.000	134	100
STROŠKI STORITEV	1.253.859	1.540.000	1.741.618	139	113
AMORTIZACIJA	28.128	50.000	60.000	213	120
OSTALI DRUGI STROŠKI	12.999	13.000	13.000	100	100
FINANČNI ODHODKI	5.743	2.842	2.842	49	100
IZREDNI ODHODKI	0				
ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV					
OSTALI IN PREVREDNOTOVALANI ODHODKI	107.749,00	50.000	140.000	130	280
	4.979.627	6.078.400	6.413.828	129	105,5

Načrt odhodkov ZRS je omejen z načrtovanimi prihodki. Najbolj občutljivi na spremembe so stroški dela, ki v rebalansu II FN 2023 predstavljajo 65 % vseh odhodkov ZRS Koper (v realizaciji 2022 je ta delež predstavljal 68 %). Pri načrtovanju plač in drugih izdatkov so upoštevana navodila podana v Izhodiščih za pripravo rebalansa II FN 2023 in rebalansa FN 2023. Stroški dela se bodo v rebalansu II FN 2023 v primerjavi z rebalansom FN 2023 povečali za 1 % in za 24 % v primerjavi z realizacijo 2022 (več v naslednji tabeli).

STROŠKI PLAČ, PRISPEVKOV IN DRUGIH IZDATKOV ZAPOSLENIM	REALIZACIJA A 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II / Rebalans	Višina stroška na zaposleneg a
Plače z dodatki	2.425.969	2.966.509	2.968.282	122	100	32.187
Dodatek za delovno dobo	112.880	141.109	135.824	120	96	1.473
Dodatek za IT. Jezik	13.199	18.124	17.376	132	96	188
Položajni dodatek	17.940	24.998	23.811	133	95	258
Dodatek za MR	7.245	10.453	9.795	135	94	106
Dodatek za višjo izobrazbo	874	1.304	1.237	142	95	13
Dodatek za nevarnost in posebne obremenitve						
Sredstva za delovno uspešnost - povečan obseg dela	34.804	44.787	69.088	199	154	749
Redna delovna uspešnost	50.180	66.032	64.746	129	98	702
Sredstva za nadurno delo	14.414	3.585	10.549	73	294	114
SKUPAJ I. BRUTO	2.677.505	3.276.901	3.300.708	123	101	35.792
Prispevki delodajalca na plačo	424.534	525.380	530.718	125	101	5.755
Premije KDPZ	34.322	39.458	39.900	116	101	433
Regres za letni dopust	102.749	110.639	109.439	107	99	1.187
Nadomestilo za prehrano	83.166	126.669	116.931	141	92	1.268
Nadomestilo za prevoz na delo	48.993	56.477	57.394	117	102	622
Nadomestilo za uporabo lastnih sredstev	227	236	195	86	83	2
Nastanitev - napotitev v tujino			15.258			

Drugi izdatki zaposlenim (odpravnine, jubilejne nagrade...)	5.752	26.798	25.825	449	96	280
*od tega jubilejne nagrade	1.212	3.296	2.279	188	69	25
*od tega odpravnine	1.604	23.502	23.546	1.468	100	255
* drugi izdatki - zamudne obresti	2.936					0
SKUPAJ	3.377.248	4.162.558	4.196.368	124	101	45.504

PLAČE FINANCIRANE IZ TRŽNE DEJAVNOSTI FN 2023 - OBRAČUNSKI TOK	Rebalans FN 2023	Rebalans II FN 2023
PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	60.691	72.688
PRISPEVKI NA BRUTO PLAČO - DELODAJALEC	9.771	11.703
OSTALI STROŠKI DELA	2.373	2.373
SKUPAJ STROŠEK PLAČ	72.835	86.764

V letu 2023 (po rebalansu II FN 2023) načrtujemo naslednje povprečne vrednosti na zaposlenega in skupaj:

- sredstva za regres za letni dopust na zaposlenega: 1.203 EUR (skupaj 109.439 EUR),
- dodatek za delovno dobo skupaj znaša 135.824 EUR,
- načrtovana sredstva za jubilejne nagrade znašajo 2.279 EUR,
- načrtovana sredstva za odpravnine znašajo 23.546 EUR,
- povprečni letni znesek za regresirano prehrano na zaposlenega: 1.268 EUR (skupaj 116.931 EUR),
- povprečni letni znesek za prevoz na in z delovnega mesta na zaposlenega: 622 EUR (skupaj 57.394 EUR),
- sredstva načrtovanih premij kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja na zaposlenega: 433 EUR (skupaj 39.900 EUR) izračunane za redne zaposlene glede na delež zaposlitve in ob upoštevanju vrednosti v Sklepu o uskladitvi minimalne premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za javne uslužbenke (Ul. RS, št. 163/2022).

V letu 2023 je ocenjena povprečna vrednost vpliva napredovanj 31.682 EUR, vpliv zvišanja plač z oktobrom 2022 znaša 132.563 EUR in vpliv zvišanja plač z aprilom 2023 znaša 89.932 EUR.

Avtorske in podjeme pogodbe so dovoljene za izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela v skladu z veljavnimi predpisi.

Za potrebe izvajanja dejavnosti ZRS Koper načrtujemo naslednje vrednosti po vrsti stroškov materiala:

ODHODKI (V EUR) 460 Stroški materiala	REALIZACIJA 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II / Rebalans
Stroški elektrike	10.356	16.000	20.000	193	125
Stroški vode	1.431	2.000	3.000	210	150
Stroški energije za ogrevanje	6.904	10.000	15.000	217	150
Goriva in maziva za službena vozila	13.284	24.000	24.000	181	100
Stroški pisarniškega materiala	11.054	25.000	25.000	226	100
Stroški čistil, razkužil in ostalih toal. Potrebščin	5.868	7.000	7.000	119	100
Stroški laboratorijskega materiala	32.197	38.000	40.000	124	105
Stroški materiala za vzdrževanje opreme	25.565	35.000	35.000	137	100

Stroški strokovne literature	5.329	10.000	19.000	357	190
Stroški strokovne literature - elektronski viri	23.078	28.000	7.000	30	25
Stroški ostalega materiala za opravljanje dejavnosti	58.148	65.000	65.000	112	100
Stroški izdelavnega materiala	687				
460 SKUPAJ	193.901	260.000	260.000	134	100

V rebalansu II FN 2023 so v primerjavi z realizacijo za leto 2022 višji vsi stroški, v primerjavi z rebalansom FN 2023 pa predvsem naslednji stroški materiala: stroški elektrike (25 %), stroški kuriva za ogrevanje (50 %), stroški goriva in maziva za službena vozila (50 %) in stroški strokovne literature (90 %).

Za potrebe izvajanja dejavnosti ZRS Koper načrtujemo naslednje vrednosti po vrsti stroškov storitev:

ODHODKI (V EUR) 460 Stroški materiala	REALIZACIJA 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II / Rebalans
Stroški službenih potovanj	175.781	250.000	220.000	125	88
Tekoče vzdrževanje in čiščenje	139.718	180.000	180.000	129	100
Najemnine	94.145	117.000	171.388	182	146
Založniške, oblik., tisk., produkc., fotogr. storitve	65.763	50.000	83.342	127	167
Lektoriranje in prevajalske storitve	55.273	75.000	50.922	92	68
Stroški revizorskih in računovodskih storitev	125.608	150.000	150.000	119	100
Stroški drugih intelektualnih storitev	243.455	250.000	350.000	144	140
Stroški odvetniških in notarskih storitev	7.786	8.000	5.000	64	63
Bančni in garantni stroški	1.125	1.500	1.500	133	100
Transportne storitve	6.467	8.000	14.050	217	176
Zdravstvene storitve	1.877	4.000	4.808	256	120
Splošne storitve	11.749	12.000	25.786	219	215
Objave v časopisu, reklame in reprezentanca	114.820	150.000	130.000	113	87
Stroški zavarovanj	11.286	15.000	15.000	133	100
Stroški lastnih vozil	6.297	15.000	17.029	270	114
Stroški kotizacij in šolnin	11.238	30.000	22.872	204	76
Komunalne storitve	2.537	4.000	4.000	158	100
PTT storitve - pošta	3.825	5.500	5.500	144	100
Stroški mobilne telefonije in telefona	10.334	25.000	17.000	165	68
Stroški izobraževanja zaposlenih	24.350	35.000	35.000	144	100
Stroški študentskega servisa	26.699	30.000	30.044	113	100
Stroški varovanja	2.992	5.000	5.000	167	100
Pogodbeno delo	35.269	40.000	100.000	284	250
Avtorski honorarji	52.307	60.000	72.803	139	121
Sejnine		5.000	5.573		111
Stroški dela na podlagi vabil - tujci	23.158	30.000	25.000	108	83
461 SKUPAJ	1.253.859	1.555.000	1.741.618	139	112

V rebalansu II FN 2023 v primerjavi z rebalansom FN 2023 načrtujemo zvišanje stroškov storitev. Povišanje je načrtovano predvsem pri naslednjih stroških: pogodbeno delo (150 %), splošne storitve (115 %), stroški drugih intelektualnih storitev (40 %), založniške, oblik., tisk., produkc., fotogr. Storitve (67 %) in najemnine (46 %).

V letu 2023 so predvideni stroški za sejnine in povračila stroškov članom organa upravljanja JRZ v skladu z Uredbo o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Ul. RS, št. 16/09 in nadaljnje). Načrtovana višina sredstev za sejnine in povračila stroškov članom UO ZRS Koper bo po rebalansu II FN 2023 znaša 5.573 EUR.

AMORTIZACIJA

V letu 2023 načrtujemo stroške amortizacije v višini 60.000 EUR, ki se v primerjavi z realizacijo 2022 zviša za 113 % in za 20 % v primerjavi z rebalansom FN 2023.

Amortizacija opredmetenih in osnovnih sredstev je v letu 2023 načrtovana v višini 405.000 EUR. Od tega znaša višina amortizacije za neopredmetena osnovna sredstva 31.000 EUR, 374.000 EUR pa za opredmetena osnovna sredstva. Amortizacija, ki bremeni sklad premoženja ZRS Koper je predvidena v višini 345.000 EUR in 60.000 EUR predstavlja strošek amortizacije v breme javne službe (raziskovalna dejavnost).

Za obračun amortizacije opredmetenih in neopredmetenih dolgoročnih sredstev zavod uporablja metodo enakomernega časovnega amortiziranja.

Zavod uporablja amortizacijske skupine:

- Neopredmetena osnovna sredstva – programska oprema 20 %
- Laboratorijska oprema in druga oprema za raziskave in razvoj 20 %
- Računalniška oprema 50 %
- Osebni avtomobili 12,5 %
- Pisarniško pohištvo 12 %
- Druga oprema 20 %
- Zgradbe – poslovni prostori 3 %.

III. NAČRTOVANI POSLOVNI IZID ZRS KOPER

Glede na planirane prihodke in odhodke v prejšnjih točkah je v spodnji tabeli podan povzetek načrtovanih vrednosti za prihodke in odhodke v rebalansu II FN 2023 ter prikazana primerjava z realizacijo za leto 2022 in rebalansom FN 2023. Po rebalansu II FN 2023 celotni načrtovani prihodki ZRS Koper znašajo 6.413.828 EUR, prav toliko odhodki. V 2023 ZRS Koper ne načrtuje presežka prihodkov nad odhodki, in niti obratno, presežka odhodkov nad prihodki.

NAZIV	REALIZACIJA 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II /Rebalans
A) Prihodki od poslovanja	5.214.455	6.061.000	6.392.374	123	105
*ARIS in druga ministrstva	3.978.510	4.695.798	4.968.498	125	106
* Trg - doma	108.504	165.533	82.600	76	50
* Trg - tujina		78.073	38.870		
* Ostalo	1.127.441	1.121.596	1.302.406	116	116
B) Finančni prihodki	1.860	17.400	21.454	1.153	
C) Drugi prihodki	467			0	
Č) Prevrednotovalni poslovni prihodki	5.400			0	
D) CELOTNI PRIHODKI	5.222.182	6.078.400	6.413.828	123	106
E) Stroški dela	3.377.248	4.162.558	4.196.368	124	101
F) Stroški materiala	193.901	260.000	260.000	134	100
G) Stroški storitev	1.253.859	1.540.000	1.741.618	139	113
H) Amortizacija	28.128	50.000	60.000	213	120
I) Ostali drugi stroški	12.999	13.000	13.000	100	100
J) Finančni odhodki	5.743	2.842	2.842	49	100
K) Izredni odhodki					
L) Odhodki od prodaje osnovnih sredstev					
M) Ostali in Prevrednotovalni poslovni odhodki	107.749	50.000	140.000	130	280
N) CELOTNI ODHODKI	4.979.627	6.078.400	6.413.828	129	106
O) PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	242.555	0	0	0	
Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju	82	92	92		
Število mesecev poslovanja	12	12	12	100	100

10.1.4 Načrt prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti

TABELA 03: NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV

NAZIV	REALIZACIJA 2022	Finančni načrt 2023 - REBALANS	Finančni načrt 2023 - REBALANS II	Primerjava Rebalans II / Realizacija 2022	Primerjava Rebalans II / Rebalans
A) Prihodki od poslovanja	5.214.455	6.061.000	6.392.374	123	105
B) Finančni prihodki	1.860	17.400	21.454	1.153	123
C) Drugi prihodki	467			0	
Č) Prevrednotovalni poslovni prihodki	5.400			0	
D) CELOTNI PRIHODKI	5.222.182	6.078.400	6.413.828	123	106
E) Stroški blaga, materiala in storitev	1.447.760	1.800.000	2.001.618	138	111
F) Stroški dela	3.377.248	4.162.558	4.196.368	124	101
G) Amortizacija	28.128	50.000	60.000	213	120
H) Rezervacije					
I) Davek od dobička					
J) Ostali drugi stroški	12.999	13.000	13.000	100	100
K) Finančni odhodki	5.743	2.842	2.842	49	100
L) Drugi odhodki	0				
M) Prevrednotovalni poslovni odhodki	107.749	50.000	140.000	130	280
N) CELOTNI ODHODKI	4.979.627	6.078.400	6.413.828	129	106
O) PRESEŽEK PRIHODKOV	242.555	0	0	0	
P) PRESEŽEK ODHODKOV					
Davek od dohodka pravnih oseb	945			0	
PRESEŽEK PRIHODKOV PO OBDAVČITVI	241.610			0	

TABELA 04: PRIHODKI IN ODHODKI DOLOČENIH UPORABNIKOV PO VRSTAH DEJAVNOSTI

NAZIV	Realizacija 2022 JAVNA SLUŽBA	Realizacija 2022 TRG	Finančni načrt 2023 JAVNA SLUŽBA - REBALANS	Finančni načrt 2023 TRG - REBALANS	Finančni načrt 2023 JAVNA SLUŽBA - REBALANS II	Finančni načrt 2023 TRG - REBALANS II	Primerjava JS REBALANS II/ realizacija JS 2022	Primerjava trg 2023 REBALANS II/ realizacija trg 2022	Primerjava JS 2023 REBALANS II/ JS REBALANS 2023	Primerjava trg 2023 REBALANS II/trg 2023 REBALANS
1	4	5	6	7	6	7	8=6/2	9=7/3	10=6/4	11=7/5
A) PRIHODKI OD POSLOVANJA	5.105.951	108.504	5.949.405	111.595	6.270.904	121.470	123	112	105	109
B) FINANČNI PRIHODKI	1.860			17.400		21.454	0			
C) DRUGI PRIHODKI	467						0			
Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	5.400						0			
D) CELOTNI PRIHODKI	5.113.678	108.504	5.949.405	128.995	6.270.904	142.924	123	132	105	111
E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	1.433.453	14.307	1.746.682	53.318	1.948.300	53.318	136	373	112	100
F) STROŠKI DELA	3.310.662	66.586	4.089.723	72.835	4.109.604	86.764	124	130	100	119
G) AMORTIZACIJA	28.128		50.000		60.000		213		120	
H) REZERVACIJE										
J) DRUGI STROŠKI	12.999		13.000		13.000		100		100	
K) FINANČNI ODHODKI		5.743		2.842		2.842		49		100
L) DRUGI ODHODKI	0									
M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	107.749		50.000		140.000		130		280	
N) CELOTNI ODHODKI	4.892.991	86.636	5.949.405	128.995	6.270.904	142.924	128	165	105	111
O) PRESEŽEK PRIHODKOV	220.687	21.868	0	0	0	0	0	0		
P) PRESEŽEK ODHODKOV	0	0	0	0	0	0				
Davek od dohodka pravnih oseb	918	27					0	0		
Presežek prihodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka	219.769	21.841	0	0	0	0	0	0		
Presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka	0	0	0	0	0	0				
Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja	0	0	0	0	0	0				

Obrazložitev:

V rebalansu II FN 2023 ZRS Koper načrtuje prihodke iz tržne dejavnosti za storitve, ki jih opravlja za zavode in ustanove, gospodarstvo in lokalne skupnosti v višini 142.924 EUR, kar je za 34.420 EUR več v primerjavi z realizacijo 2022 in za 13.929 EUR več v primerjavi z rebalansom FN 2023. Na višja sredstva v letu 2023 bo vplivala izvedba konference Otrok v gibanju in prihodki iz naslova kotizacij ter izvajanje storitve v okviru dejavnosti Laboratorija IKARUS ter pridobitev dodatnih tržnih sredstev sodelovanja z gospodarstvom. Načrtovani odhodki iz tržne dejavnosti v višini 142.924 EUR se izkazujejo za pokrivanje stroškov dela v višini 86.764 EUR, stroškov materiala in storitev v višini 53.318 EUR in finančne odhodke v višini 2.842 EUR.

10.1.5 Načrt računa finančnih terjatev in naložb

ZRS Koper ne načrtuje finančnih terjatev in naložb.

10.1.6 Načrt računa financiranja

V preteklih letih se je ZRS Koper zadolževal za premostitev likvidnostne problematike, ki je bila posledica načina financiranja dejavnosti ZRS Koper in zalaganja za kritje stroškov predvsem iz naslova mednarodnih projektov, pri katerih nastajajo zamiki pri plačilu zahtevkov. V rebalansu FN 2023 ZRS Koper ne načrtuje zadolževanje, saj je decembra 2022 prejel predfinanciranje za projekta ERC - Open Borders in v avgustu 2023 predfinanciranje za projekt TBrainBoost.

10.2 SEZNAM PRILOG

Splošni del finančnega načrta:

- Priloga 1: Načrt prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka,
- Priloga 2: Načrt prihodkov in odhodkov po obračunskem toku,
- Priloga 3: Načrt prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti,
- Priloga 4: Načrt računa finančnih terjatev in naložb,
- Priloga 5: Načrt računa financiranja.

11. KADROVSKI NAČRT

11.1. Sistemizacija delovnih mest

UO ZRS Koper je dne 27. 11. 2017 sprejel *Pravilnik o notranji organiziranosti in sistematizaciji delovnih mest Znanstveno-raziskovalnega središča Koper* (v nadaljevanju: *Pravilnik*) s katerim se določa notranja organizacija in sistemizacija delovnih mest, potrebnih za izvajanje javne službe, tj. raziskovalne programe. Pravilnik ureja dejavnost in notranjo organizacijo, s katero so določena delovna področja, naloge, pooblastila in odgovornosti, sistemizacijo delovnih mest, s katero so določeni opisi nalog na posameznih delovnih mestih s pogoji za zasedbo delovnih mest, plače in druge pravice ter obveznosti javnih uslužbencev ZRS Koper. Zadnje spremembe sistemizacije, ki se nanašajo na ureditev delovnih mest, so bil sprejete s strani UO ZRS Koper na 3. izredni redni seji ZRS Koper dne 20. 07. 2023.

Sistemizacija delovnih mest ureja interno organizacijo ZRS Koper, in sicer tako, da se naloge organizacijskih enot razčlenjujejo na delovna mesta. Delovna mesta so v sistemizaciji razdeljena na več zahtevnostnih ravneh in so ovrednotena v razponih, ki jih določa *Zakon o sistemu plač v javnem sektorju*. Izbor in zaposlitev javnih uslužbencev na delovna mesta izvede direktor ZRS Koper skladno z veljavno zakonodajo. Delovna mesta na ZRS so razdeljena na plačne skupine B, H, I in J.

11.2. Notranja organizacijska struktura

Notranja organizacija delovanja ZRS Koper je določena s pravilnikom in izhaja iz poslanstva, strategije, vrednot in nalog ZRS Koper ter poslovnih procesov, ki v njem potekajo. Notranja organizacija ZRS Koper zagotavlja:

- smotrno organiziranost in vodenje delovnega procesa ter učinkovit notranji nadzor nad opravljanjem nalog,
- strokovno, učinkovito, racionalno in usklajeno izvajanje nalog na vseh področjih dejavnosti,
- polno zaposlenost zaposlenih glede na potrebe dela,
- usmerjenost ZRS Koper k uporabnikom njegovih storitev,
- zakonitost in javnost dela.

ZRS Koper je skladno z 11. členom *Statuta* organizacijsko razdeljen na naslednje organizacijske enote:

1. KABINET DIREKTORJA
2. UPRAVA, znotraj katere so organizirane:
 - 2.1. Služba za pravne in kadrovske zadeve
 - 2.2. Služba za finance in kontroling
 - 2.3. Služba za skupne zadeve
 - 2.4. Služba za stike z javnostjo
 - 2.5. Služba za ARRS projekte
 - 2.6. Nabavna služba

2.7. Služba za informatiko

3. RAZISKOVALNE SKUPINE – INŠTITUTI, in sicer:

3.1. Inštitut za družboslovne študije

3.2. Inštitut za oljkarstvo, znotraj katerega deluje infrastrukturna enota:

3.2.1. Laboratorij inštituta za oljkarstvo

3.2.2. Oddelek za javne službe s področja oljkarstva

3.3. Inštitut za jezikoslovne študije

3.4. Inštitut za kineziološke raziskave, znotraj katerega deluje infrastrukturna enota:

3.4.1. Laboratorij IKARUS

3.5. Inštitut za zgodovinske študije

3.6. Pravni inštitut

3.7. Inštitut za filozofske in religijske študije

3.8. Mediteranski inštitut za okoljske študije

4. INFRASTRUKTURNE ENOTE – CENTRI IN LABORATORIJI, in sicer:

4.1. Center za raziskovanje javnega mnenja

4.2. Mediteranski center zdravja

4.3. Center za beneško zgodovino in kulturno dediščino

4.4. Center mediteranskih kultur

4.5. Center za azijske študije

4.6. Center za upravljanje projektov

5. KNJIŽNICA

6. ZALOŽBA

11.3. Kadrovske preglednice

Plačna skupina	Delovna mesta	1.01.2023	1.01.2023 FTE	31.12.2023 plan	31.12.2023 FTE plan	31.12.2023 plan rebalans	31.12.2023 FTE rebalans	31.12.2023 rebalans	31.12.2023 FTE rebalans
skupaj B	DELOVNA MESTA PO UREDBI O PLAČAH DIREKTORJEV V JAVNEM SEKTORJU "B"	2	1,9	2	1,9	2,00	1,90	2,00	1,90
B	za nedoločen čas	2	1,9	2	1,9	2,00	1,90	2,00	1,90
B	za določen čas	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
skupaj H	RAZISKOVALCI "H"	61	44,73	63	47,33	60,00	42,55	66,00	47,00
H	za nedoločen čas	37	33,6	36	32,8	38,00	33,10	38,00	34,40
H	za določen čas	24	11,13	27	14,53	22,00	9,45	28,00	12,60
skupaj H 146. čl.	RAZISKOVALCI "H" - dopolnilno delo 146. člen ZDR	13	3,45	13	3,93	14,00	4,09	11,00	5,00
H 146. čl.	za nedoločen čas	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
H 146. čl.	za določen čas	13	3,45	13	3,93	14,00	4,09	11,00	5,00
skupaj H	MLADI RAZISKOVALCI "H"	9	9	8	8	14,00	14,00	14,00	12,40
H	za nedoločen čas	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
H	za določen čas	9	9	8	8	14,00	14,00	14,00	12,40
skupaj H	MLADI RAZISKOVALCI "H" - dopolnilno delo 146. člen	0	0,2	0	0,2	0	0,20	0	0,10
H	za nedoločen čas	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
H	za določen čas	0	0,2	0	0,2	0,00	0,20	0,00	0,10
Skupaj H vse kategorije	RAZISKOVALCI "H" + DOP + MLADI RAZISKOVALCI	83	57,38	84	59,46	88,00	60,84	91,00	64,50
skupaj I	STROKOVNI SODELAVCI (SKUPINA I)	19	17,7	19	17,3	24,00	22,73	25,00	24,05
I	za nedoločen čas	15	15,4	15	15	20,00	20,40	22,00	21,90
I	za določen čas	4	2,3	4	2,3	4,00	2,33	3,00	2,15
skupaj J	DELOVNA MESTA SKUPINE J	14	12,75	14	13	16,00	15,00	14,00	13,00
J	za nedoločen čas	10	9,75	10	10	12,00	11,50	10,00	9,00
J	za določen čas	4	3	4	3	4,00	3,50	4,00	4,00
skupaj J 146. čl.	DELOVNA MESTA SKUPINE I in J - dopolnilno delo 146. člen	1	0,2	1	0,2	1,00	0,20	1,00	0,20
J 146. čl.	za nedoločen čas	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
J 146. čl.	za določen čas	1	0,2	1	0,2	1,00	0,20	1,00	0,20
skupaj vsi	SKUPAJ ZA REDNI DELOVNI ČAS	105	86,08	106	87,53	116,00	96,18	121,00	98,35
skupaj vsi 146. čl.	SKUPAJ dopolnilno delo 146. člen ZDR	14	3,85	14	4,33	15,00	4,49	12,00	5,30
skupaj vsi	SKUPAJ	119	89,93	120	91,86	131,00	100,67	133,00	103,65
skupaj vsi	za nedoločen čas	64	60,65	63	59,7	72,00	66,90	72,00	67,20
skupaj vsi	za določen čas	55	29,28	57	32,16	59,00	33,77	61,00	36,45

Obrazložitev:

Na ZRS Koper je bilo na dan 1. 1. 2023 zaposlenih skupaj sto devetnajst (119) javnih uslužbencev oziroma 89,93 FTE. Na dan 31. 12. 2023 se planira povečanje števila zaposlenih na sto triintrideset (133) javnih uslužbencev oziroma 103,65 FTE. ZRS Koper bo na Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023 oddal večje število prijav projektov, glede na uspešnost na omenjenem razpisu bo prišlo tudi do spremembe načrtovanih zaposlitev in kadrovskega načrta.

Razlika v številu zaposlenih med 1. 1. 2023 in 31. 12. 2023 je v trinajstih (13)) osebah, razlika v številu zaposlenih na podlagi FTE pa 11,79 FTE. Povečanje zaposlitev je posledica že načrtovanih zaposlitev na pridobljenih projektih.

V letu 2023 se planira 10 zaposlenih, ki bodo vključeni v pedagoški proces.

Preglednica: Načrtovano število zaposlenih na dan 1. 1. 2024 po virih financiranja - REBALANS in podatki na dan 1. 1. 2024

Viri	Načrt 1. 1. 2023	Realizacija 1. 1. 2023	Načrt 1. 1. 2024 - REBALANS	Načrt 1. 1. 2024 - REBALANS II
1. DRŽAVNI PRORAČUN	7,30	7,3	7,5	7,5
2. PRORAČUNI OBČIN	0,00	0	0	0
3. ZZS IN ZPIZ	0,00	0	0	0
4. DRUGA JAVNA SREDSTVA ZA OPRAVLJANJE JAVNE SLUŽBE (NPR. TAKSE, PRISTOJBINE, KONCESNINE, RTV-PRISPEVEK)	0,00	0	0	0
5. SREDSTVA OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	0,50	1,5	1,5	1,2
6. NEJAVNA SREDSTVA ZA OPRAVLJANJE JAVNE SLUŽBE	0,00	0	0	0
7. SREDSTVA PREJETIH DONACIJ	0,00	0	0	0
8. SREDSTVA EU ALI DRUGIH MEDNARODNIH VIROV, VKLJUČNO S SREDSTVI SOFINANCIRANJA IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA	15,40	20,9	24,9	23,22
9. SREDSTVA PRORAČUNA ZA ZAPOSLENE IZ PRVEGA, DRUGEGA IN TRETJEGA ODSTAVKA 25. člena Zakona o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K, 49/18 in 66/19) in iz tretjega odstavka 34. člena ZZDej	0,00	0	0	0
10. SREDSTVA IZ SISTEMA JAVNIH DEL	0,00	0	0	0
11. SREDSTVA STABILNEGA FINANCIRANJA, RAZISKOVALNIH PROJEKTOV TER SREDSTVA ZA PROJEKTE IN PROGRAME, NAMENJENE ZA INTERNACIONALIZACIJO, ODPRTOST IN KAKOVOST V IZOBRAŽEVANJU IN ZNANOSTI	55,43	60,23	66,8	71,74
SKUPNO ŠTEVILO VSEH ZAPOSLENIH OD 1. DO 11. TOČKE	78,63	89,93	100,7	103,66

ŠTEVILO ZAPOSLENIH, KI SE FINANCIRAJO IZ VIROV 1., 2., 3. in 4 TOČKE	7,3	7,3	7,5	7,5
ŠTEVILO ZAPOSLENIH, KI SE FINANCIRAJO IZ VIROV 5. do 11. TOČKE	71,33	82,63	93,2	96,16

Obrazložitev:

Število zaposlenih po virih financiranja je načrtovano glede na razpoložljive prihodke. V rebalansu FN 2023 na dan 1. 1. 2024, v primerjavi z načrtom 2023, načrtujemo višje število zaposlenih za 25,03 FTE. Na dan 1.1.2024 načrtujemo povečanje skupnega števila zaposlenih, v primerjavi z realizacijo na dan 1. 1. 2023 in sicer na viru sredstev za raziskovalne projekte, kar bo v skladu s pridobljenimi ARIS projekti. Na sredstvih EU ali drugih mednarodnih projektih bo na dan 1.1.2024 v primerjavi z realizacijo na dan 1.1.2023 prav tako prišlo do povišanja števila zaposlenih zaradi novo pridobljenih projektov. Poleg tega načrtujemo povečanje na viru 1-Državni proračun (za 0,2 FTE v primerjavi s FN 2023) zaradi povečanja sredstev MKGP za financiranje izvajanja Javnih služb v oljkarstvu.

Načrtovane upokojitve in odpuščanja iz poslovnih razlogov (presežni delavci)

V letu 2023 se ne planira odpuščanj iz poslovnih razlogov. ZRS Koper bo le v izjemnem primeru, v kolikor ne bo mogoče ukrepati drugače, posegel po ukrepih odpuščanja iz poslovnih razlogov, v kolikor bodo za ta ukrep podani vsi zakonski razlogi.

V letu 2023, se je upokojil en javni uslužbenec. .

Tabela: Zaposleni raziskovalci po plačnih (pod)skupinah in spolu na dan 31. 12. 2023 v osebah

	Moški	Ženske	Skupaj
RAZISKOVALCI			
(DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001 in brez zaposlenih po 147. členu ZDR-1)	35	31	66
RAZISKOVALCI – dopolnilni delovni čas (147. člen ZDR-1)			
(DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001)	9	2	11
MLADI RAZISKOVALCI			
(DM H017002, H017003 IN H018001)	5	9	14
SKUPAJ	49	42	91

Tabela: Zaposleni raziskovalci po plačnih (pod) skupinah in spolu na dan 31.12.2023 v FTE

	Moški	Ženske	Skupaj
RAZISKOVALCI	21,1	25,9	47

(DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001 in brez zaposlenih po 147. členu ZDR-1)			
RAZISKOVALCI – dopolnilni delovni čas (147. člen ZDR-1) (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001)	2,95	1,66	4,61
MLADI RAZISKOVALCI (DM H017002, H017003 IN H018001)	5,10	7,80	12,90
SKUPAJ	29,15	35,36	64,51

12. ENAKOST SPOLOV:

Znanstveni svet ZRS Koper je na svoji 23. redni seji dne 30.3.2021 sprejel Akcijski načrt za uveljavljanje enakosti spolov. Gre za temeljni dokument pripravljen v sodelovanju z raziskovalkami/-ci in Upravo ZRS Koper. Cilj dokumenta sledi ciljem projekta R&I PEERS: prekiniti z ustaljenimi spolno pristranskimi praksami ter z nezavednimi (nenapisanimi, neformalnimi, nevidnimi) pravili, ki omejujejo udeležbo in uspešno kariero žensk in mladih na začetku kariere na področju znanosti in s tem prispevati k uveljavljanju enakosti spolov v raziskovanju. Vsebina dokumenta je bila definirana na podlagi raziskovanja širših, strukturnih dejavnikov, ki vplivajo na možnosti raziskovalk/-cev v slovenski družbi, in preučevanja posebnosti organizacijske strukture, kulture in prevladujočih praks na ZRS Koper. Usmerjen je na pet področij, na katerih želimo uveljaviti oziroma okrepiti enake možnosti raziskovalk/-cev tako glede na spol kot glede na druge značilnosti, ki opredeljujejo njihov položaj (spolna, etnična, verska pripadnost idr.) Ta področja so:

- enake možnosti spolov pri zaposlovanju in kariernem napredovanju – (v tej fazi se bomo osredotočili na mentorstvo);
- uravnotežena zastopanost spolov na vodilnih in odločevalskih položajih, nagrajevanju in znanstveni odličnosti;
- usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja;
- upoštevanje dimenzije spola v vsebini raziskav in poučevanja (spolno vključujoč jezik v raziskavah, promocijskem materialu in uradnih dokumentih);
- ukrepi za preprečevanje nasilja na podlagi spola, vključno s spolnim nadlegovanjem (ozaveščanje glede enakosti spolov). imenoval Komisijo za enake možnosti.

Dne 28.9.2021 je ZS ZRS Koper na svoji 1. redni seji imenoval člane komisije za implementacijo akcijskega načrta za uveljavljanje enakosti spolov, ki je tako pričela s svojim delom. V okviru dela Komisije za enake možnosti je bila v letu 2022 izvedena anketa zadovoljstva med zaposlenimi. Na zboru zaposlenih dne 14. 11. 2023 pa je bilo organizirano predavanje temo spolne senzibilnosti in slovničnega izražanja identitete.